Budapest, 1900. Ötödik évfolyam. 208. szám. Kedd, julius 31.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JOZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Vértanu-király.

Budapest, julius 30.

(s.) A koronás mártirok ujra többen vannak egygyel. Olaszország királya, Umberto, a demokrata fejedelem, Európa legnemzetibb dinasztiájának feje, a jó király és jó ember mintaképe orgyilkos kéz áldozata lett. Döbbenettel, iszonyattal állunk a legujabb királytragédia elött. Az áldozat nemes személye iránt való méltó szimpátia részvéttel töltené meg lelkünket akkor is, ha nem veszitettük volna el benne monarkiánk megbizható szövetségesét. A fehérkeztyüs gazembertől undorral fordulnánk el akkor is, ha csak egy derék királyi ember életét pusztitotta volna el és nem egyuttal királyunk barátját, az európai békeszövetség egyik megalkotóját, hüséges támaszát.

Az emberi tragikum is egész borzalmas nagyságával jelentkezik Umberto sorsában. A *vé galantuomo* fia, aki atyjának oldalán az olasz egységet vére hullajtásával szolgálta, aki *Garibaldi*val együtt küzdött hazájának szabadságáért: most, ime a zsarnokok halálával, alattvalójának keze által mulik el. Huszonkét esztendei uralkodása alatt háromszor állotta nyugodtan, férfias bátorsággal az erőszakos halál szörnyü kisértését, soha meg nem döbbenve tőle, soha le nem térve a szigoruan alkotmányos uralkodás ösvényéről. Három orgyilkos hasztalan adott okot Umbertonak arra, hogy eltiporja népének szabadságát. És a negyedik most megbosszulta rajta, hogy jobban szerette népét a saját életénél. A tinta még meg sem száradt azon az irásán, amelylyel elbocsátotta a drákói erélylyel rendet csináló katona-minisztériumot és kinevezte a békités, engesztelés kabinetjét és éppen most sujtott le reá a lappangó forradalom pusztitó dühe. Aki ideálja volt az alkotmányos uralkodónak; akinek egész uralkodása nem volt más, mint az alkotmányos monárkia eszméjének odaadó szolgálata, az önzetlenség, az önmegtagadás teljességével; aki a saját akaratát abszolute alárendelte a többi alkotmányos tényező akaratának és csak akkor állitotta elötérbe, ha a népakaratnak jóindulatu szövetségesre volt szüksége; akinek élete maga volt a jóság, a hüség, az okosság: ime, még ezt az uralkodót sem kimélte az a gonosz örület, amelynek a neve *anarkia*. Talán éppen azért — és itt van a rettentöen nagy tragikum — mert Umberto élete és uralkodása egy nagy apológia volt az alkotmányos monarkia mellett; mert a szerencsétlen vértanu-király minden cselekedetével azt bizonyitotta, hogy a király lehet barátja a népnek, hogy lehet valaki koronával a fején jó polgár és jó hazafi; hogy a trón nem olyan magas, hogy ne hallatszanék odáig a nép kivánsága, panasza, öröme és keserve; talán mert az ilyen király élete folytonos cáfolata annak a doktrinának, amely minden rendnek tagadása, minden uralomnak ellensége; talán ezért üldözte halálba, nem pihenve, nem nyugodva, mig vérét nem ontja a véres haramiák pokoli szektája.

Ez a szekta nem válogatós. Vagy ha válogatós, akkor éppen azokat keresi ki áldozatul, akiknek vesztén leginkább háborog a józan ész és az emberi érzés. Előbb *Carnot*, egy köztársasági állam feje. Azután a mi jóságos királynénk, egy nemzet őrzőangyala. És most Umberto, a népkirályság inkarnációja. Mintha rendszer volna ebben az infernális örületben. És a gyilkos mindenütt olasz. Még stilszerüség is van benne, hogy végre sor került lesujtania az uralkodójára annak az országnak, amely Európa számára az államfők és fejedelmi személyek gyilkosait szülte. Hogy, ime, ez a gondolat is hozzáférközik a népeknek és minden igaz embernek igaz részvétéhez, ez még sötétebbnek, még vigasztalanabbnak tünteti fel a szerencsétlen Olaszország helyzetét.

Az államfők személyében minden meglevő rend elpusztitására törő nemzetközi forradalom a királygyilkosok szülőföldjén is diadalt ül most. Annál vészesebb diadalt, mert az olasz félsziget levegője amugy is telitve van a politikai és társadalmi forradalom minden fajtájának kóranyagával. Ki merné most állitani, hogy a gyilkos anarkista golyója csak Umberto király életét oltotta ki és nem-e egyuttal az olasz királyságét, az egységes Olaszországét is.

Az egységes olasz nemzeti állam három évtizedes élete nem egyéb, mint a legkeservesebb és legkülönösebb küzdelem a saját fennmaradásáért. A legellentétesebb áramlatok — mindmegannyi egymásnak is ellensége — törnek az olasz királyság élete ellen. Az abszolutisztikus pápai állam visszaállitója és a köztársaság eszméje: oly távol áll egymástól, mint a két ellenkező pólus. És közvetetlen célja a kettőnek mégis ugyanegy. És a kettő közül egyikkel sincs egy szemernyi rokonsága az anarkiának és ennek is első stációja a királyság megdöntése. És a nemzeti olasz királyság, valamennyi ellensége ellen küzdvén a létfenntartás nehéz küzdelmét: uj ellenségeket nevelt magának. A partikuláris törekvések elöl a nagy, európai békeszövetség kötelékébe menekült, hogy nagyhatalmi sulyra tegyen szert. Ám ennek a

TÁRCA.

Halál.

Irta: *Latzkó Andor.*

I.

Fogat robog,
Zászló lobog;
És százezer szív feldobog:
Evviva! . . .

*

Leszállt az éj,
Király, ne félj,
Ha jössz, a jöttöd ünnepély!
Evviva! . . .

*

Utjába áll,
Céloz, talál,
A célja vér volt és halál; —
Evviva! . . .

*

Királyi vért;
Minek, miért?
S átzugja még a messzi tért:
Evviva! . . .

*

A zaj megállt,
Golyó talált;
És egyetlen bősz hang kiált:
Evviva! . . .

II.

Trón zsámolyánál ül a vész;
Nem alszik, virraszt, tettre kész.
Mihelyt feláll, a trón inog,
Kezébe pisztoly és gyilok;
Trón zsámolyánál ül a vész.

*

Lábánál ül, szemébe néz,
Minden király meghalni kész; —
Éljent kiáltott annyi száj,
Nem volt se harc, se belviszály!
Trón zsámolyánál ül a vész.

*

Kiért egy ország halni kész,
Elég egy biztos, durva kéz,
Egy megzavart, hóbortos agy,
S halál karjába hull a nagy! . . .
Trón zsámolyánál ül a vész.

*

Trón zsámolyánál ül a vész,
Minden király meghalni kész; —
Holttestе könnyel öntözött,
A népért halt a nép között,
Evviva! . . .

III.

Milliók szeméből könny pereg,
Gyászt ölt egy nép, egy hadsereg;
Egy hős vezér, egy jó király,
Váratlan, gyászos veszte fáj!
Siratja mind; siratni kár,
Tömlöcbe megtorlásra vár
Bressi Angeló.

*

Uj név! Csak tegnap óta él;
Talán hirt, glóriát remél! . . .
Elméje mint vak éj setét,
Kockára tette életét,
S vérpadra jut. — Megölni kár!
Hisz' ugy is csak halálra vár
Bressi Angeló.

*

Uj név! Felejtsük el nevét,
Utóditól más ugy se véd!
Ne tudja senki, hogy ki volt,
Halott az élő, él a holt; —
Nevét említni, irni kár,
Ugy is csupán csak erre vár
Umbertó gyilkosa.

IV.

Halál sujt gazdagot, szegényt,
Nyomort, pompát, királyi fényt;
Kit kórság, kit golyó talál,
A vége mindig egy: Halál!

*

Örökké még nem tartott élet,
Még eddig minden semmivé lett:
Ha gyáva vagy, ha vakmerő,
Ha vad szivedben él erő,
Fösvény, vagy jóltevő valál,
A vége mindig egy: Halál!

*

Leszállt az éj egy jó királyra,
A népe áll és vissza várja.
A népe vár, vár és remél,
Nem hitte el még, hogy nem él.
Koldus, vagy felkent fő valál,
A vége mindig egy: Halál!

*

Halál sujt gazdagot, szegényt,
Nyomort, pompát, királyi fényt;
Kit kórság, kit golyó talál,
A vége mindig egy: Halál!

Lapunk mai száma husz oldal.

poziciójának fenntartásáért akkora áldozatokat kellett hoznia, a mekkorákat nem birt el a gazdasági csapásoktól sujtott, szegény ország vagyoni ereje. És jött az általános elszegényedés, a pénzügyi romlás, a nép forrongó elégületlensége, amely ismét a hatalom erőszakos fellépését tette elkerülhetetlenné. Ez is növelte az elkeseredést, nemkülönben a szerencsétlen hóditó kalandok, s mindezekhez a kormányzati korrupció, mely Olaszország közéletének siralmas képét teljessé tette.

Mindezekben *Umberto* királynak nem volt része. Ő jó volt és becsületes. Arról nem tehetett, hogy kormányai és parlamentjei nem voltak hozzá hasonlók. És most mégis ő lett az első áldozat. Ki tudja, nem következik-e utána ifjukorának szépséges ideálja, a vérrel kivivott, bölcseséggel, becsülettel fenntartott *Italia Unita*? Szegény Umberto! Szegény Olaszország!

Umberto király meggyilkolása.

Budapest, julius 30.

Átlőtt szivvel fekszik a ravatalon *Umberto* király. Anarkista kéz oltotta ki életét csak azért, mert a sors és az olasz nép akarata királyi koronát juttatott neki. Ez a fejedelmi ékszer vértanu-koszoruvá lett a holt király fején. Hiába áldozta fel egész életét hivatásának, hiába vette magára az uralkodás örömtelen, csalódásokkal teli terhét, hiába fojtotta vissza minden egyéni érzületét, eszméit, terveit, hogy egészen a törvényszabályozta alkotmányos uralkodásnak éljen. Akadt elvetemült gaz lélek, amely királygyilkos dühében alávaló módon kioltotta ezt az önfeláldozásnak szentelt életet. Óh, a koronát senki sem irigyli többé, amióta állandó céltáblája lett az orgyilkosságnak.

Umberto király kötelessége teljesitése közben szenvedett vértanu-halált. Azért jött a monzai ünnepre, hogy tanuja legyen a jövendő Olaszország ifju nemzedéke fejlődésének, haladásának és hogy saját kezével tüntesse ki a győztes fiatal atlétákat. Uralkodásának ezer gondja között szakitott erre időt, bár királyi hitvese balsejtelmektől gyötörve, visszatartotta ettől a kirándulástól. De a király minden izében a kötelesség embere volt. Nem tágitott s Margit királyné tartóztatása ellenére is elment a torna-ünnepre, ahol a virágfüzéres páholyok mellett, a lengő nemzeti trikolorok alatt már lesben állott az elvetemült gyilkos.

Olaszországra nézve mérhetetlen csapás Umberto király halála. Az ő élete kezessége volt az olasz alkotmány életének. Ő s az olasz konstitució szinte elválaszthatatlan fogalmakká lettek, *III. Viktor Emánuel*, az uj király bizonyára az atyja vérével szentelt ösvényen indul uralkodói pályájára. De lesz-e annyi lelki ereje, képes lesz-e oly teljes önfeláldozásra, mint amilyenben atyja oly igen nagyon kitünt.

Az ország, amelynek koronáját fiatal fejére teszi, szomoru időt élt. Gazdasági bajaiból társadalmi kórok támadtak, amelyeknek legvadabb abszcesszusai azok az anarkista tanok, amelyek véres foltokkal csöpögtették tele ebben a században a nemzetek történetét. S éppen az olasz nép körében akadnak ezeknek az embertelen doktriáknak számos követői, olasz kés szurta *Carnot* elnököt, olasz kés oltotta ki *Erzsébet* királyasszonynak életét s olasz fegyver golyója járta át *Umberto* királynak szivét. Ki okolná e gonosztevők miatt a nemes olasz fajt? Az ösztönszeség mit sem tehet néhány elvetemedett individiumért. Hogy éppen az olaszok közt szerez legtöbb fanatikus hivőt az anarkista-tan, az csak annyit bizonyit, hogy ma éppen Olaszország társadalma szorul a leghathatósabb gyógyitásra. Erre kell az ifju királynak vállalkoznia. Erre szólitja atyja tragikus halála is.

A merénylet.

Róma, julius 30.

Umberto király meggyilkolásának hire éjjel két óra tájban kezdett terjedni, de ekkor még senki sem hitte el, annyira *lehetetlennek tartotta mindenki*. Végre reggeli négy óra tájban magából a Kvirinálból jelentették, hogy a megdöbbentő hir igaz.

A *Messagero* volt az első uiság, amely kimeritő és részletes tudósitást közölt a monzai gyilkosságról. E szerint a következőképpen történt:

Umberto király tegnapelőtt elfogadta a monzai polgármester meghivását és megigérte, hogy jelen lesz a kerületi tornaünnepen. A király tegnap este kilencedfél órakor megjelent a tornateremben és végignézte az ünnepséget. A mutatványok után elvonultak előtte a sorok s azután előszólitották a dijazottakat. A király maga adta át a dijakat s mindegyik dijazotthoz szokása szerint nehány barátságos szót intézett. Az egyik tornázó a dij átvétele után igy szólott a királyhoz:

— *Isten tartsa meg felségedet száz esztendeig!*

Amire a király ezt felelte.

— Én pedig kivánom, hogy amig élek, *mindig ily hü fiaim legyenek.*

Tiz órakor vége volt az ünnepségnek, a király elbucsuzott a polgármestertől és az ünnepi bizottságtól és kocsijába szállott. Mellette *Ponzio-Vaglia* gróf hadsegéd foglalt helyet.

Abban a pillanatban, amikor a lovak elindulni készültek, egyszerre *a tömegből kivált egy sápadt arcu, feketeruhás fiatalember, a kocsihoz sietett és revolveréből háromszor rálőtt a királyra.* A király az első lövés után *felugrott üléséről*, de már a második lövés után visszahanyatlott és igy kiáltott föl:

— *Végem van, szivemen találtak!*

A kocsis, aki nem tudta, hogy a merénylő golyója a királyt találta, ostorával a lovak közé csapott és *villámsebesen elhajtatott.* A kocsi közelében levők *a gyilkosra vetették magukat* és mielőtt még csak gondolni is lehetett volna a dologról, a tomboló és orditó embereknek egész tömege verődött össze, amely, miután nem sikerült a gyilkost azonnal megfogni, egymást ütötte, verte ökölcsel, bottal. Végre a csendőröknek sikerült a gyilkost kézrekeriteni. *Ruhája össze volt rongyolva, teste több sebből vérzett* és a csendőrök csak minden erejük megfeszitésével tudták a fiatal gyilkost a tömegből kiszabaditani és a legközelebbi csendőrállomásra vinni.

A nép eleinte azt hitte, hogy a király csak megsebesült, de már néhány perc mulva megtudta a szomoru valóságot, hogy *a gyilkos golyója keresztül fúrta a király szivét és hogy a király azonnal meghalt.* Gróf *Panzio-vaglia* néhány pillanatig a király mellett maradt s miután meggyőződött, hogy *a halál közvetlenül a lövés után bekövetkezett*, a monzai királyi kastélyba hajtatott, ahol *Margit* királynét kiméletesen előkészitette a szomoru esetre.

A királyné a hir hallatára *eszméletlenül rogyott össze* és midőn eszméletre tért, folyton azt hajtogatta: *nem hiszi el, hogy ébren van.*

A kastély kapuja előtt álló óriás tömeg a gyilkosság hirének hallatára szidta és átkozta a gyilkost, azután bevonult a városba s ott *ostrommal akarta megvenni a foghází, a hova a gyilkost szállitották.* A polgármester csak nehezen tudta a fölizgatott tömeget lecsillapitani.

Monza, julius 30.

A király ellen a merénylet este 10 óra 45 perckor követték el. *A király halála 11 óra 30 perckor következett be.* A gyilkos a legnagyobb cinizmussal ismerte be tettét.

Róma, julius 30.

Saracco miniszterelnök ma reggel 7 órakor a szenátus alelnökével a haláleset fölvétele végett Monzába utazott. A király holttestét Rómába viszik. A nápolyi herceg visszautazóban Pireuszban van.

Roma, julius 30.

Esti 9 óra tájban osztották ki a dijakat: a koszorukat, kelyheket. A király igen barátságosan beszélgetett az egyes torna-egyletek és lövész-társulatok elnökeivel és a veronai *Società ginnastica* elnökének, a volt monzai prefektusnak elmondta, hogy *az idén különösen jól érzi magát* és hogy orvosa az idén elengedte neki a karlsbadi kurát, melyet rendesen juliusban szokott megtartani. Majd mosolyogva tette hozzá:

— Most az ugynezett száraz gyógymóddal foglalkozom. Irás előtt megteszem rendes sétámat és nagyon jól érzem magam.

Jellemző a király kitünő hangulatára, hogy egy, a tribün közelében álló ezredest is megszólitott, aki a trónörökös hadsegéde is volt s azt mondta:

— Ma délben *Vittoriótól* (a trónörököstől) táviratot kaptam Aténből, ahol most sokkal melegebb van, mint nálunk.

Féltizenegy órakor a király elhagyta az emelvényt és kocsijához indult. A néptömeg lelkesen éljenezte a királyt és zászlókat lobogtattak. A király lábát a kocsi felhágójára tette, balkezével megfogta a kocsi támláját, jobbkezével pedig mosolyogva üdvözölte a nagy néptömeget, mely körülvette.

E pillanatban dördült el egy lövés, egy másodperc mulva a második, két másodperc mulva a harmadik. A király hirtelen lebocsátotta balkezét, jobbkezét pedig *szivéhez szoritotta* s néhány szót suttogott, melyek közül csak ezt lehetett megérteni:

Credo . . .

A következő pillanatban a király lezuhant a földre, a sapka leesett a fejéről.

Óriási zürzavar keletkezett e jelenet után a tömeg soraiban. A király főhadsegéde átkarolta a földön fekvő királyt s sietve a kocsiba emelte s rögtön elvágtatott, a nép százaitól követve.

A monzai térségen maradt nép lázasan várta a hireket. Azt tudták, hogy a király megsebesült, de azt nem hitték, hogy meg is halt.

Jóval fél 11 óra után érkezett a királyi kastélyból a hir, hogy a király meghalt.

Leirhatatlan jelenetek játszódtak le e pillanatban.

Egy eléggé csinos ruhába öltözött férfi füstölgő revolvert tartva a kezében igy kiáltott:

— *Non è bisogno di cercare! Eccomi!* . . .

(Nem kell keresnetek. Itt vagyok.)

A nép szét akarta szedni a merénylőt, de a karabinierik és a rendőr-ügynökök közre vették s megóvták a nép dühétől.

A rendőrök egy közeli kocsira tették a merénylőt s a nép kiáltásai közt *vasra verve a prefekturára vitték.* Itt rögtön kijelentette, hogy *ő a tettes és semmiféle bánatot nem érez tette miatt.* Midőn megtudta, hogy a király meghalt, *ördögi mosolylyal* igy felelt:

— *Igy akartam én. Hogy mi történik velem, az nagyon mellékes!*

A tettesnek *mindhárom golyója talált.* Az első golyó lesiklott a harmadik kabátgombon és csak könnyü sebet ejtett, a második a király lapockáját sebesitette meg s csak *harmadik ért célt a szivet találta.*

Milano, julius 30.

Régóta készülődtek a torna-egyesületek a Monzában tegnap megtartott országos ünnepre. *A királynénak már egy nappal előbb balsejtelmei voltak s figyelmeztette, majd kérte a királyt, hogy ne menjen a tornaversenyre.* De *Umberto* király hallani se akart erről. Azt mondotta az aggódó királynőnek, hogy meg fogja tartani igéretét, mert az ünnep programmja szerint neki kell a dijakat kiosztania. Margit királynőt csak ezek a rossz sejtelmek tartották vissza az ünneptől.

A királyi nyaralótól háromszáz méternyire van az a térség, ahol a tornaversenyeket rendezték. A király 9 óra 20 perckor érkezett oda nyitott udvari hintón *Ponzio-Vaglia* tábornokkal, a királyi ház miniszterével és *Avogadro* főhadsegéddel. Az udvari fogat bakján két kocsis, a hátsó hágcsón két udvari lakáj foglalt helyet.

Umberto király fekete szalonruhát és cilindert viselt. Megérkezésekor a sok ezernyi nép frenetikus lelkesedéssel üdvözölte. Alig hogy a hintó a királyi páholyok elé ért, *Umberto* király leugrott a kocsiról, a fogadó-bizottság tagjaival kezet szoritott és felsietett a páholyba. Zugott az éljenzés és kendőket lengetett a közönség, miközben a király a helyére ment.

Cormeta polgármesterhez, aki az uralkodót az emelvényen üdvözölte, mosolyogva, vidáman igy szólt a király:

— Az ajándékok gyönyörűek. Nagyon örü-

lök, hogy a fiatalság oly lelkesedéssel üzi ezt az egészséges sportot.

A király személyesen nyujtotta át a monzai torna-egyesületnek az első aranyérmet és egy pompás kis szobrot, *amely a szabadságot jelképezi.*

Tizenegyedfél óra volt, amikor a dijak kiosztása bevégződött. A király elbucsuzott a jelenvolt előkelőségektől és kifelé indult. Utközben barátságosan integetett az ifjuság és a lelkesült közönség felé.

A kijárástól csak tiz méternyire van a királyi páholy, az előtt állott az udvari hintó. *Umberto* király 10 óra 45 perckor szállott kocsira. Balkezében tartva cilinderét, jobb kezével barátságosan integetett az éljenző közönségnek s állva maradt a kocsiban. Főhadsegéde is fel akart lépni a hágcsóra, a mikor *hirtelen gyors egymásutánban lövések dördültek el.* A tömeg csak éljenzett tovább. Mindenki azt hitte az első pillanatban, hogy *durranó rakétákat* eregetnek fel a versenytéren.

Az első golyó a mellén érte a királyt, a második pedig a jobb hóna alatt hatolt a testébe, a harmadik golyó a balkarját sebezte meg. *Umberto király jobb kezét védőleg emelte fel s gyorsan visszafordult a kocsiban.* Csak most vette észre a közönség, hogy mi történt. A lelkesedés, az éljenzés egy szempillantás alatt elcsöndesedett. A hintóról leugrott az egyik lakáj és *a gyilkosra vetette magát*, akit már akkor egy karabiniere-tiszt torkon ragadott. A kocsihoz közel állók *rárohantak a merénylőre* s meg akarták linchelni. Az előbbi éljenzést szitkozódás váltotta fel. A közönség halált kiáltva a gyilkos fejére, valósággal dulakodott a csendőrökkel és a katonákkal, akik körülfogták a merénylőt.

A nagy zürzavarban csak a főhadsegéd őrizte meg a hidegvérét. Gyorsan felszállott a kocsira, *támogatta az ájuldozó királyt* és rákiáltott a kocsisra, hogy vágtatva hajtson. *Az udvari hintó galoppban indult a palota felé.* Kétfelől mindenki előre tódult, hogy lássa a királyt.

— *Mi baj?*

— *Megsebesült?* — hangzott össze-vissza. De ezeket a kiáltásokat elnyelte a királyi páholy körül hullámzó sokaság zugása, átkozódása. A csendőrök csak nagy nehezen tudták a gyilkost a népe dühétől megoltalmazni, közben *megkötözték, kocsiba emelték és gyors vágtatva* a rendőrségre vitték a merénylőt.

Pár percig tartott, amig a király kocsija a palotához ért. A mikor a hintó a rácsos kapuhoz közeledett, *a király kinyitotta szemét.*

Ponzio-Vaglia tábornok megkérdezte a királyt, hogy megsebesült-e?

— *Nem hiszem*, felelt a király. *Csak egy ütést éreztem, de azt hiszem, sértetlen vagyok.*

Amint a kocsi megállott, *a király fájdalmasan nyöszörgött és jobboldalára hanyatlott.*

Ponzio-Vaglia tábornok felsegitette a királyt az ülésben, de az *visszaesett a párnákra és elvesztette eszméletét.* A királyi ház minisztere és a főhadsegéd leugrottak és le akarták segiteni az uralkodót, akkor látták csak, hogy *Umberto király meghalt.*

A kastély kapujánál több udvari szolga állott. Az inasokat odaintette a főhadsegéd s aztán óvatosan levették a királyt a kocsiról és az első emeleten egy terembe vitték. Az alatt sokan orvosokért futottak. — Hamarosan megérkezett commendatore *Erba*, *Sabio* és *Vercelli* orvosokkal. *Már semmit sem segíthettek.* Kigombolták a király kabátját és konstatálták, hogy *egy golyó a szivet járta át és pár perc alatt megölte a királyt.*

A holttestet egy szófára fektették. A király arcán szelid mosoly ül, szemei nyitva vannak. Fájdalomnak nincs nyoma az arcvonásokon.

Alighogy az orvosok konstatálták a halált, *Ponzio-Vaglia tábornok a királynéhoz sietett*, hogy a gyászesetről értesitse, *Avogadro* tábornok pedig *papokért küldött.*

Margit királyné a fogadó teremben éppen cerclet tartott. Udvarhölgyeitől környezve, fényes öltözékben fogadta a megjelent főurakat és arisztokrata hölgyeket.

A miker az uralkodóház minisztere a fogadó terembe lépett, *Margit* királyné egyenesen felé sietett és megdöbbent, a mikor *Ponzio-Vaglia* tábornok jelentette, hogy *a király visszaérkezett a palotába.*

Csak később tette hozzá:

— *Ő felsége rosszul érzi magát!*

A királyné nem is bucsuzott el a jelenvoltaktól s menni készült. Az uralkodóház minisztere tartóztatni akarta, hogy előkészitse a csapásra, de a királyné elutasitólag intett és sietett ki a folyosóra. A tábornok alig tudta követni.

Stabio orvostól, aki a terem közepén állott, megkérdezte a királynő:

— *Ugy-e nem komoly a baj?*

Az orvos nem válaszolt. A királyné a holttesthez lépett és a földbe gyökerezett a lába, amint meglátta a királyt, nyitott szemmel, felgombolt kabáttal, véresen.

— *Mentse meg, doktor, mentse meg!* — kiáltott a királyné és kezét tördelte. Köny nem jött szemébe. Hol az egyik orvosra nézett, hol a másikra és szivettépően ismételte:

— *Mentse meg, doktor! Mentse meg!*

Az udvarhölgyek is bejöttek a terembe és el akarták távolitani a holttesttől a királynét. Mozdulni se akart *Margit* királyné, hanem faggatta *Erba* orvost:

— *Ugy-e, nem hal meg? Lehet segiteni!*

— *Felség, nincs segitség! Ő felsége kiszenvedett!* — válaszolt dr. Erba.

A királyné szótlanul meredt a holttestre. Ajka vonaglott és sok ideig tartott, amig valamennyire magához tért, aztán igy szólt az udvarhölgyekhez, akik kérlelték a királynét, hogy jöjjön:

— *Vitessék ágyba! Mellette maradok, imádkozni fogok nála!*

Az inasok, akik addig az ajtó mellett állottak, felemelték a királyt s ugy, amint volt, fekete öltözetében ágyba fektették.

A lakájok égő gyertyákat helyeztek el körös-körül. Jöttek az udvari papok és *beszentelték a holttestet.*

Az udvarhölgyek virágokat hintettek az ágyra és a földre.

A királyné ott maradt a kiteritett holttestnél.

Éjjel tizenegy órakor az egész városban elterjedt a gyilkosság hire. A lakosság özönlött a kastélyba. A kapu be volt zárva.

Monza, julius 30.

Az a terem, amelyben az orvosok a király holttestét bebalzsamozták, tele van virágokkal. A királyné maga tette le koszoruját a ravatalra és letérdelt a holttest mellett. Semmiféle könyörgéssel nem lehet rábirni, hogy a halottas termet elhagyja. Mikor a királynénak elmondták, hogy a király el van veszve, zokogva mondta:

— *Ez a legnagyobb gaztett, a mit évszázadok óta elkövetek.* Umberto király loyális jó ember volt, aki népét mindenekfelett szerette és senkit sem gyülölt.

Róma, julius 30.

Umberto királynak utolsó szavai ezek voltak:

— *Óh, jaj nekem!*

Rómában, Milanóban és Firenzében sok anarkistát tartóztatott le a rendőrség.

A gyilkos.

Róma, julius 30.

Bresciát még tegnap éjjel kihallgatták. A merénylő nagyon *elszánt ember* hatását teszi. A vizsgálóbirónak azt mondta, hogy *az anarkisták elveit vallja* s hogy a gyilkosságot *a királyság ellen való gyülöletből* követte el. Elmondta továbbá, hogy négy év előtt Amerikába vándorolt ki s hogy onnan néhány nap előtt csak azért tért vissza, hogy a királyt meggyilkolja. *Brescia tagadja, hogy cinkostársai vannak.*

Róma, julius 30.

A merénylő az egyik verzió szerint harmincöt éves, kalapos, más verzió szerint harminckilenc éves selyemszövő. Testvére a 11. tüzérezredben, mint hadnagy szolgál.

A merénylet elkövetésénél hihetetlenül hidegvérü és nyugodt volt és amikor lőtt, arcának egyetlen izma sem rándult meg. Kezén fehér kesztyüt viselt. Sem amikor a tömeg megragadta és véresre verte, sem pedig a mikor letartóztatták, nem fejtette ki a legcsekélyebb ellenállást sem.

A gyilkos személyéről idáig nincsenek biztos adatok, *neve a nyilvántartott anarkisták közt nem fordul elő.* Azt hiszik, hogy Milánóban lakott s ott egy anarkista egylet tagja volt. Az itteni prefektura több tagja Monzába indult, a tett szinhelyére.

Monza, julius 30.

A gyilkosra fogságában gondosan vigyáznak. *Bressi nagy cinizmussal viselkedik.*

A versenytéren a közönség tribünje alatt *egy másik revolvert is találtak.*

Milano, julius 30.

A gyilkost a csendőrségi kaszárnyába vitték és vasra verték. Az alatt megjött a rendőrkapitány és a kerületi biró.

A merénylő magas, erőteljes fiatal ember. Arca nem antipatikus. Jól van öltözve. Haja göndör, arca napbarnitott.

Tizenegy órakor kezdődött a vallatás.

— *Gaetano Brescia-nak hívnak*, mondotta a gyilkos. *Harmincegy éves vagyok, Pratoban, Firenze mellett születtem.*

Azután elbeszélte a merénylő, hogy egy hónap előtt tért vissza Amerikából és két nap óta van Monzában. Testvére hadnagy a tizedik tüzérezredben. *Anarkista és forradalmár.* Megölte a királyt s mert — *király, egyike a világ uralkodóinak.*

A vallató biró közbeszólt:

— *Umberto királyt mindenki szerette!*

— *Az mindegy! Én nem!* felelt a gyilkos, aztán visszavitték a cellába.

Éjjel két órakor a gyilkos mélyen aludt.

Egy rendőrbiztos negyedórával a merénylet előtt *egy fiatal nővel látta együtt a gyilkost a tett szinhelyén, ahol többektől kérdezősködött a király és az előkelő méltóságok felől, akik a tornaversenyre jöttek.*

Az illető hölgyet ma reggel a Via San Pietro All'-Otron letartóztatták. Cesara *Ramellanak* hivják.

Mannheim, julius 30.

Az itt dolgozó olasz munkások beszélik, hogy Gaetano *Brescia* köztük dolgozott még nemrég és folyvást zsarolta társait. Munkára alig lehetett fogni.

A hir hatása Olaszországban.

Róma, julius 30.

A belügyminiszter éjjel két órakor kapta meg a király meggyilkolását tudató táviratot. A miniszter azonnal koronatanácsot hivott össze, amely *reggeli négy órától hatig* arról tanácskozott, hogy a monzai szomoru esemény következtében milyen intézkedéseket kellene tenni. A belügyminiszter reggel hét órakor külön vonattal Monzába utazott.

Saracco miniszterelnök az ország összes prefektusaihoz körlevelet intézett amelyben tudatja velük *Umberto* király meggyilkolásának szomoru hirét s egyuttal felszólitja őket, hogy *gondoskodjanak a rend és nyugalom fentartásáról.*

Már korán reggel óta ezrével tódulnak az emberek a kormánypalotához és hangosan adnak kifejezést a gyilkosságon való fölháborodásuknak. Az ország minden részéből szakadatlanul érkeznek táviratok, amelyekben hatóságok és egyesek *a király halálán való megmérhetetlen fájdalmukat* fejezi ki. A miniszterelnök az összes európai udvarokat táviratban értesitette *Umberto* király tragikus haláláról.

Róma, julius 30.

Róma ma reggel szinte borzalmas hatást tett a járókelőkre. *Még kilenc órakor sem volt nyitva egyetlen üzlet sem.* Valamennyi házról gyászlobogó leng. Az ablakok és az ajtók csukva vannak. Az utca tele van néppel, de ez a nép hallgat és még csak a rendes reggeli üdvözletet sem mondja. A polgármester a következő manifesztumot intézte a lakossághoz:

Polgártársak! Tegnap este bünös kéz meggyilkolta királynnkat. A borzalmas büntettet, amely Olaszországot uralkodójától megfosztja, éppen abban a pillanatban követték el, amikor a boldogult király az ifjuságért való gondoskodásának és szeretetének ujabb jelét adta. Az egész müvelt világ borzadva fog értesülni a rémes tettről. Mi, rómaiak, akik mindennap ujra meg ujra tapasztaltuk szivének jóságát, annál mélyebben érezzük a gaztett miatt való fájdalmat s annál mélyebben érezzük a nagy szerencsétlenséget, amely a hazát érte.

Róma, julius 30.

A *Popolo Romano* sajnálja, hogy a király az alsóbb néprétegekért vallott jóságának és nagylelkűségének lett áldozata. *Umberto* király az ellene többször intézett merényletek mellett is rendületlenül bizott a nép becsületes érzésében és ennek a bizalmának lett áldozata. Ámbár Monza politikai légköre szaturálva van veszedelmes csirákkal és ámbár *az a tornaegyesület se ment ilyen veszedelmes törekvésektől, amelyre a királyt vendégül meghivták*, a király mégis gyanutlanul és népében bizva ment el az ünnepre, ahol az orgyilkos rálesett.

A *Giorno* a következőket irja: *Umberto* a békében és háboruban egyaránt jó és bátor fejedelem, az *uralkodók mintaképe*, a kötelességérző király, a szabad intézmények barátja, egy nyomorult ember golyójának lett áldozata. Az emberiség érdekében reméljük, hogy megtébolyodott ember követte el a merényletet. Szomoru látvány, hogy az az ember, aki a saját akaratát mindenkor alárendelte a nemzet akaratának, orgyilkos kezétől esett el. Az uj király, aki ma a trónon lesz, *nagy példát lát maga előt* és Isten segitse hivatása teljesitésében.

Róma, julius 30.

Az ország minden városából és falujából érkeznek táviratok, amelyek a lakosság mély fájdalmáról és gyászáról adnak hirt. Az üzletek mindenütt zárva vannak és mindenütt fekete zászlókat tüztek ki a szomoru eset hiréro. *Valamennyi helyőrségi városban ma délben száz ágyulövést tettek.* A kikötőkben *negyedóránkint szólalnak meg az ágyuk.* A milánói városi tanács manifesztumot bocsátott ki, amely a legélesebb szavakkal bélyegzi meg a rémes gaztettet. A tőzsde és az üzletek zárva vannak. Rómában impozáns módon nyilatkozott meg a lakosság gyásza. Itt is zárva van a tőzsde és az összes üzletek.

Róma, julius 30.

A király magánlakosztályának ajtóit a kvirinálban *lepecsételik. A kvirinál összes kapui, egynek a kivételével zárva vannak.* A diplomáciai kar tagjai a külügyminiszteriumba mentek, ahol kormányaik nevében legbensőbb részvétüknek adtak kifejezést.

A *Tribuna megcáfolja* azt a hirt, hogy *régenséget* léptetnek életbe.

Monza, julius 30.

A *génuai* herceg ma délelőtt, és az *aostai hercegek* délután ideérkeztek.

Milano, julius 30.

A gyász általános. A boltokat bezárták. Fekete zászlók lengnek minden házon.

A milanói osztrák és magyar kolónia részvéttáviratot küldött a királynénak. Még reggel három órakor is temérdek sokan álldogálnak a monzai kastély előtt.

A milanoi községtanács, amelynek többsége *szocialistákból* áll, elhatározta, hogy *részvétét fejezi ki a királynénak.* Emlékezetes a községtanácsnak az a legutóbbi határozata, amelylyel kimondotta, hogy *Umberto* királyt utazása közben Milanóban *nem üdvözli.*

Róma, julius 30.

Az ország minden városából ezrével jönnek a részvéttáviratok, amelyek az ország gyászának adnak kifejezést. A munka mindenütt szünetel. A tőzsdék és a szinházak zárva vannak. A vidéki községi képviselőtestületek arról tanácskoznak, miként örökitsék meg Umberto király emlékét. Messzinában azzal tüntetett a lakosság, hogy a szavojai házat és az uj királyt éltette Palermóban impozáns módon nyilatkozolt meg a lakosság gyásza. A város közönsége mély csöndben vonult a prefektura és a városháza elé, hogy fájdalmának és felháborodásának kifejezést adjon. Az egyetemi hallgatók Umberto király képével diszitett zászlókkat hordtak körül a városban. A tüntetés azzal végződött, hogy a tömeg lelkesen éltette az uj királyt. Rendzavarás nem fordult elő. Szalemóból hasonló tüntetés hire érkezik.

A gyilkosság hire Magyarországon.

A monzai merénylet hire ma reggel kevéssel nyolc előtt érkezett Budapestre. Az első távirati értesitést a *Magyar Távirati Iroda* adta ki a lapoknak. A legtöbb hirlapot már nyomták a gépek, de mindenütt megállitották a nagy lenditőkerekeket, hogy a borzalmas királygyilkosságról szóló hir még belejuthasson a hasábokba. Reggel tizkor már mindenütt árulták a rikkancsok a lapok külön kiadásait, amelyeken nagy, vastag betük messziről hirdették a szelid és jóságos *Umberto* király tragikus halálát. A közönség a legnagyobb részvéttel fogadta a katasztrófa hirét és a gazság felett érzett undorának mindenütt hangos kifejezést adott. Egész nap egyébről sem folyt a szó Budapesten, mint a monzai királygyilkosságról.

Ma délelőtt a Felső-erdősor 11. számu házában levő olasz főkonzulátuson félárbocra huzták a lobogót, bár a főkonzul, lovag *Bolatti* Rikárd csak a lapokból értesült a merényletről. A főkonzul egy ujságirónak, aki felkereste, a következőket mondta:

— Engem annyira lesujtott a hir, hogy nem vagyok képes hivataloskodni. Bezáratom ma az irodát, nem fogadok senkit, a kondoleálók számára egy ivet tötetek ki.

A szegény olasz néppel nem fogják éreztetni e minden emberiességből kivetkőztetett tettes gazságának következményeit, mert hiszen a népet eléggé sujtja már maga az a körülmény, hogy elvesztette legjobb királyát.

Itt annyira erőt vett a főkonzulon a meghatottság, hogy percekig sem tudott szóhoz jutni, aztán fájdalmasan kiáltott fel:

— *A nép, a szegény nép!* . . .

A főkonzulátusnál kitett ivre a nap folyamán Budapesten időző előkelőségeink közül többen aláirták a nevüket. Az olasz kolónia tagjai közül a következők fejezték ki részvétüket:

Conte N. *Monza*, Ercole *Durim*, *Merli* Quirino, Ernesto de *Biase*, *Fontecorvo* Udelrico *Segrè*, Giovanni *Cigarno*, Luigi *Boschetti*, Pietro *Dal-Bon*.

Azonkivül kondoleáltak az összes, Budapesten akkreditált konzulok.

*

Széll Kálmán miniszterelnök *Saracco* olasz miniszterelnökhöz a következő táviratot intézte:

Mély megilletődéssel és nagy fájdalommal értesült Magyarország azon felháborító büntényről, amelynek Olaszország dicsőségesen uralkodó királya, felséges királyunk hü barátja és szövetségese áldozatul esett. Azon hagyományos rokonszenv és igaz barátság, melyet Magyarország Olaszország iránt érez, csak fokozza ezen fájdalom nagyságát. Fogadja excellenciád a magyar nemzet legfájdalmasabb érzéseinek kifejezését.

Nagyvárad, julius 30.

A nagyváradi olaszok *Gerő* főkapitánynál tisztelegtek, hogy gyászukat a törvények megsértése nélkül kifejezhetik-e? A főkapitány engedelmével az olaszok a gyászfátyolos olasz-lobogót kitüzték házaikra.

Fiume, julius 30.

A Fiumében tartózkodó olasz alattvalók közt *Umberto* király meggyilkolása nagy konsternációt keltett. Tömegesen siettek a konzulátushoz, mely a hivatalos értesitést csak délben kapta és kitüzte a gyászlobogót. *Számos kereskedő bezárta üzletét.* A nyári szinkörben vandégszereplő olasz operettársaság nem tart előadast. Az olasz alattvalók gyászszalagot hordoznak karjukon.

Osztrák figyelmeztetés.

Páris, julius 30.

A *Temps* jelenti: Az *osztrák hatóságok* junius 20-ikán értesitették az olasz kormányt, hogy egy titkos társaság elhatározta az olasz király meggyilkolását. Az osztrák rendőrség ugyanazon a napon Pontafelben letartóztatott egy embert, aki bevallotta, hogy egy anarkista csoport arra szemelte ki, hogy Umberto királyt megölje. Négy más szuverént is halálra itéltek az anarkisták. A letartóztatott anarkista azt mondta, hogy letartóztatása nem fogja meghiusitani a halálos itélet végrehajtását, mert az anarkisták gondoskodtak róla, hogy helyét más foglalja el. Amióta az olasz belügyminiszter ezt az értesitést megkapta, fokozta a rendőri felügyeletet a király körül, *Saracco* pedig fenntartotta elődje intézkedéseit. A király azonban ellenezte ezeket a rendszabályokat és felszólitotta a belügyminisztert, hogy a régi rendes szolgálatot állitsa vissza.

Ferenc József király.

Ischl, julius 30.

Ferenc József király az *Umberto* ellen elkövetett merénylet első hirét a római osztrák-magyar nagykövettől kapta meg. A nagykövet reggel három órakor adta föl a táviratát, amely reggel hat órakor érkezett Ischlbe. A táviratot azonnal elvitték a kastélyba és átadták a királynak, akit *a hir mélyen megrendített.* A király *Ferenc Ferdinánd* vagy *Ottó* főherceg által fogja magát *Umberto* király temetésén képviseltetni.

Ferenc József király hosszu részvéttáviratot küldött Rómába s intézkedett, hogy az *Umberto* nevét viselő gyalogezred küldöttség által legyen a temetésen képviselve.

Bécs, julius 30.

Az itteni udvar délig nem kapott a monzai gyilkosságot közvetetlenül megerősitő táviratot. Az itt levő főhercegek csak az ujságok külön kiadásaiból értesültek a gyilkosságról. Az ideérkező közvetetlen táviratokat azonnal elküldték a királynak Ischlbe.

Bécs, julius 30.

A király az olasz nagykövethez meleghangu részvéttáviratot intézett, ezenkivül táviratilag megbizta *Ferdinánd Károly* főherceget, hogy a nagykövetnek személyesen is fejezze ki részvétét.

Rainer főherceg Welsből részvéttáviratot intézett az olasz nagykövethez. Az olasz követségen részvétüket fejezték ki továbbá *Körber* miniszterelnök, gróf *Széchen* külügyminiszteri osztályfőnök, a diplomáciai karnak Bécsben levő tagjai, az udvari méltóságok és az itteni olasz kolónia.

A külföld.

Bécs, julius 30.

Az itteni olasz nagykövetséghez ma reggel háromnegyed nyolc órakor érkezett a monzai gyilkosság első hire. Ujságiró hozta, aki azonban senkit sem talált ott. Negyedórával később sürgős állami távirat érkezett, amelyet azonban nem lehetett kézbesiteni, mert gróf *Nigra* nagykövet Bizaubergen Bécs mellett nyaral, *Fusani* marchese ügyvivő pedig a Bécs melletti Mauerben időzik. A szolgák végre elhatározták, hogy a táviratot elküldik báró *Pisciotti* nagykövetségi titkár lakására. Az egyik szolga bérkocsin vitte el a táviratot a báróhoz, aki éppen fürdött. A titkár azonnal felöltözködött és a távirat tartalmán megrémülve, az északnyugati pályaudvarra hajtatott, hogy a gyászos hirt *Nigra* gróffal tudassa. Gróf *Nigra* délben egy órakor ideérkezett. A sürgős állami távirat rövidesen tudatta, hogy *Umberto királyt tegnap éjjel tiz órakor Monzában meggyilkolták.* Az itt élő olaszok közül ma délelőtt igen sokan jelentek meg a nagykövetségen, hogy közelebbi részleteket tudjanak meg a monzai gyilkosságról, de a nagykövetség hivatalnokai mindössze csak a gyilkosság hirét tudták megerősiteni. Érdekes dolog, hogy a legelső ember, aki itt *Umberto* meggyilkolását megtudta *Milán király volt*, aki ma reggel hét órakor táviratot kapott Belgrádból, amelyben a gyilkosság hirét közölték vele.

Az olasz követségen kitették a gyászivet, amelyen *mint első kondoleáló Milán király jegyezte alá magát*, ezt irván be a jegyzékbe:

Pour exprimer á son excellence l'ambassadeur d'Italie ses sentiments de profon'e duleur et de vive emotion.

Azonkivül feljegyezték magukat gróf *Hohenwarth*, *Schönaich* osztályfőnök, báró *Lederer* követségi tanácsos és déltájban az összes Bécsben időző idegen követségek.

Bécs, julius 30.

A mai lapok mind felháborodással irnak a monzai merényletről. A *Neue Freie Presse* ezt mondja: *Umberto* király halála nemcsak Olaszországban, hanem az egész világon mély részvétet fog kelteni. *Umberto* király a legjobb olasz hazafi volt. A lap azután felsorolja a király jellemének fényes tulajdonságait és végül azt mondja, hogy Ausztria-Magyarország és Németország a legelsők lesznek a kondoleáló államok között, mert *Umberto* király hü szövetségesök volt. A *Fremdenblatt* borzasztó dolognak mondja, hogy egy királyt, aki sohasem gondolt magára, hanem mindig csak kötelességeire, egy királyt, akit az egész ország szeretett és az egész világ tisztelt, saját hazájának fia gyilkolt meg. A *Vaterland* azt mondja: az emberi nyelv nem talál szót ennek az undok gaztettnek a megbélyegzésére.

Bécs, julius 30.

Ma délután a *Karlsplatzon* letartóztattak egy olasz munkást, amiért ezt kiáltotta: *Éljen az anarkia!* A munkást átadták az országos törvényszéknek.

Strobach polgármester az olasz nagykövetségen és a római szindákónak Bécsváros közönsége nevében részvétét fejezte ki.

Délben megjelent az olasz nagykövetségen *Ferenc Ferdinánd* főherceg, hogy a király nevében részvétét fejezze ki, de az olasz nagykövet még nem jött meg.

Az itteni olasz kolónia legközelebb gyászünnepet fog rendezni.

Berlin, julius 30.

A monzai rémes hir a lakosság valamennyi körében undort és rémületet kelt. Az ujságkiadók elárasztották a várost külön kiadásokkal. A radikális ujságok is elismerik, hogy a meggyilkolt király a közjóért való működésével, egyszerűségével és szigoru kötelességtudásával mindenkinek elismerését kiérde-

melte. Most még nem lehet tudni, hogy *Umberto* meggyilkolásának milyen következményei lesznek, de attól félnek, hogy *igen nehéz idők fogják érni az olasz királyságot.* Az itteni olasz nagykövetséget valósággal ostromolják részletekért. Az itt levő diplomaták ma délelőtt részvétlátogatást tettek a nagykövetnél. *Vilmos* császár és gróf *Bülow* hosszu részvéttáviratot küldtek.

Berlin, julius 30.

A *Reichsanzeiger Umberto* király meggyilkoltatásáról igy ir: Olaszország királya egy átkozott gonosztevő áldozata lett. Az anarkista gyilkoló vágynak ez az uj rémes cselekedete a német birodalomban mindenütt undort kelt a tettes iránt, benső részvétet az uralkodó család és a szövetséges olasz királyság népe iránt. Az olasz király kirtelen halála nagy és fájdalmas vesztesége a mi hazánknak is. Császárunk és királyunk felejthetetlen nü barátot sirat a felséges halottban és az olasz nemzettel együtt gyászol a szeretett, lovagias király ravatalánál, fenséges fia és utódja iránt való benső rokonszenvvel eltelve, az egész német nemzet.

A *Nordd. Allg. Ztg.* azt mondja: Iszonyu rémbirt hozott az éjjel a tavíró Monzából. *Vilmos* császárnak hü barátját és Németországnak felséges szövetséges társát, a lovagias *Umberto* királyt megölte egy gaz orgyilkos. Mély felháborodással ezen az ujabb anarkista gaztetten, amelynek egy hazájáért uralkodói kötelességeit fáradhatatlanul teljesitő uralkodó esett áldozatul, egynek érezzük magunkat a keserü fájdalom ez órájában a szövetséges olasz nemzettel. *Frigyes* császárral való benső barátságával, szeretetreméltó és fenséges személyének a németek szivéhez számos vonásával olyan helyet biztositott magának *Umberto* király a német nemzet szivében, mint más külföldi fejedelem aligha. Ugy siratjuk, mintha Németország fejedelmi házaiból a legjobbak egyike szállt volna sirba. Legbensőbb rokonszenvünk a sulyosan megpróbált királynasszonynak szól, aki a megboldogult oldalán disze volt az olasz trónnak. Megindult szivvel kivánunk áldást a hercegre, aki olyan megrendítő körülmények között foglalja el a trónt.

Berlin, julius 30.

A külügyminisztériumba korábban érkezett meg az olasz király halálának hire, mint az olasz nagykövetségre. Az első követségi tanácsos fél tizenegy órakor jelent meg a külügyminisztériumban a hivatalos távirattal gróf *Lanza* nagykövet helyett, aki *Schwerin*ben van.

A kancellár palotáján, a külügyminisztérium és az olasz nagykövetség házain félárbócra bocsátották a zászlót.

Gróf *Lanza* nagykövet két óra tájban érkezett meg Schwerinből, ahol *Vilmos* császárnál bucsulátogatást akart tenni, mert *Umberto* király visszarendelte szolgálattételre maga mellé első főhadsegédnek.

Páris, julius 30.

Az itteni olasz nagykövetségen ma délig csak kevesen tettek részvétlátogatást, mert eddig még a kormány sem kapott hivatalos értesítést a monzai gyilkosságról. *Delcassé* külügyminiszter ma délelőtt meglátogatta gróf *Tornielli* olasz nagykövetet, aki tudatta vele, hogy mindössze egy rövid táviratot kapott, amely *Umberto* király meggyilkolását közli. Gróf *Tornielli*, akit a monzai esemény mélyen megrendített, azt mondta *Delcassé*nak, hogy további hirek megérkezéseig hajlandó azt hinni, hogy a gyilkosnak nincsenek cinkostársai, mert hiszen éppen most nyugalom volt Olaszországban és semmiből sem lehetett ezt a borzalmas tettet sejteni. A helyzet oly nyugalmasnak látszott, hogy a trónörökös feleségével nagy utra mehetett.

Ma reggel csak két ujság jelentette *Umberto* meggyilkolását.

Páris, julius 20.

A kiállításban levő olasz palotát bezárták és az olasz pavillonon a zászlót félárbocra vonták és gyásztátyolba burkolták be. Mindjárt a gyásznir megérkezése után az olasz kolónia legelőkelőbb tagjai tisztelegtek az olasz nagykövetségen.

Páris, julius 30.

Loubet köztársasági elnök az olasz király meggyilkolasa hirére rögtön a következő táviratot küldte *Viktor Emánuelnek*:

Országom egyhangu felháborodását fejezem ki felségednek ama gyülöletes merénylet felől, amely Olaszországot megfosztotta nemes fejétől. Kérem felségedet, fogadja élénk rokonszenvem kifejezését és adja át *Margit* királyné ő felségének tisztelletteljes hódolatomat és legőszintébb részvétem kifejezését.

Az olasz király halála miatt a hivatalos ünnepségeket a temetés utánig elhalasztották. A minisztériumok palotáin és a többi középületen ma félárbocra eresztették a zászlókat. Ugyanigy lesz a temetés napján.

Belgrád, julius 30.

Umberto király halála hirére *Nikolajevics* udvari marsall és *Petrinuevics*, a kabinetiroda titkára, az olasz követségre ment, hogy *Sándor* király nevében részvétüket fejezzék ki. Egyidejüleg *Sándor* király meleghangu részvéttáviratot küldött *Viktor Emanuel* királynak és *Margit* királynénak.

Páris, julius 30.

A világkiállitás alkalmából ülésező kongresszusok ünnepségeit a monzai gyászesei következtében elhalasztották. A *sajtó-kongresszus* mai megnyitó ülése is nagyon rövid volt. Alfrede *Mezières* üdvözölte a megjelenteket s aztán közölte, hogy *Umberto* király halála miatt *az ülést nem folytatják* és *részvéttáviratot* küldenek a királynéhoz. A távirat igy szól:

A nemzetközi sajtó-kongresszusnak a *Sorbonne*-palotában összegyült tagjai a királyi családnak és az olasz nemzetnek tisztelettelteljes mély részvétüket és rokonszenvüket fejezik ki. Alfréde *Mezières*, az Akadémia tagja. *Singer* Vilmos, elnök.

A pápa részvéte.

Páris, julius 30.

A *Temps*nek jelentik Rómából, hogy a *pápa volt az első*, aki a királynénak részvétét és az iszonyu gaztetten való felháborodását fejezte ki.

Róma, julius 30.

Mikor a pápának hirül hozták a gyilkosságot, *mélyen megrendült* és csak ennyit mondott:

— *Sajnálatraméltó egy család!*

A pápa azonnal *misét mondatott Umberto király lelke üdvéért.*

Umberto élete.

I. Umberto olasz király, *II. Viktor Emánuel* olasz királynak elsőszülött fia, *Mária Adelheid* magyar királyi hercegnővel, *Rainer* magyar királyi herceg leányával kötött házasságából, 1844. március 14-én született Turinban. A szavojai ház hagyományának hódolva, korán belépett a hadseregbe s már az 1859-iki osztrák háboruban, tehát alig tizenöt éves korában, követte atyját a csatamezőre s már akkor nem egyszer bizonyságát adta lelkierejének és bátorságának. 1865-ben atyja Nápolyba küldte, ahol nyájas modorával és szives, barátságos föllépésével csakhamar egészen megnyerte a lobbanékony vérü déli olaszok szivét. Az 1866-iki háboru kitörésekor ismét a harctérre sietett és tábornoki ranggal egy hadosztályt vezérelt, amelyivel részt vett a véres custozzai ütközetben is. Ezt a csatát, noha halálmegvetéssel harcoltak, az olaszok mégis elvesztették s a szerencsétlen ütközet után *Umberto* hercegnek jutott a föladat, hogy Bicciióval *Durando* tábornok seregének visszavonulását fedezze.

A következő esztendőben bejutazta Németországot. Atyja *Viktor Emánuel* ekkor a fiatal herceg megházasitásának tervével foglalkozott. Óhajtása az volt, hogy fia, trónjának örököse, olyan házasságot kösön, amely egyuttal diplomáciai hasznot biztositson az ifju államnak. A kiszemelt menyasszony *magyar királyi hercegnő* volt, aki azonban váratlanul elhunyt s igy ez a terv meghiusult. Ekkor a trónörökös unokahugával, atyja egyetlen testvérének, *Ferdinánd* genovai hercegnek tizenhat esztendős leányával, a szépséges *Margit* szavojai hercegkisasszonynyal kelt egybe 1868 április 22-én Turinban.

Róma bevétele és annektálása után 1870 szeptember hónapjában, *Umberto* trónörökös átvette az uj fő- és székváros, Róma helyőrségének főparancsnokságát. 1871-ben meglátogatta Spanyolországban testvéröcscsét, *Amadeo* aostai herceget, aki akkor spanyol király volt. Atyja életében *Umberto* a politikába nem avatkozott, ámbátor 1872-ben a berlini udvarban tett látogatása a Hohenzollern és a szavojai uralkodó családok 1866 óta fennálló benső barátságát még szorosabbra fűzte. Főképp a béke és a kultura müveinek élt és sokat fáradozott az olasz ipar, mezőgazdaság és kereskedelem fölvirágoztatása körül.

II. Viktor Emánuel király, *a rè galantuomo* (a gavallér király) 1878. január hó 9-én meghalt és *I. Umberto* követte őt a trónon. Tiz nap multva, 1878. január 19-én letette az esküt az alkotmányra és március 7-én megnyitotta a parlamentet. Az olasz közvélemény ebben az időben Franciaország felé hajlott. Az ország belső élete nyugodtnak éppenséggel nem volt mondható. A radikálisok, republikánusok, klerikálisok, irredentisták, szocialisták és anarkisták üzelmei ekkor folytak legjavában. Ausztria kénytelen volt fölszólalni az irredentista üzelmek ellen és több helyt anarkikus merényletekre került a sor, ami csakhamar maga után vonta *Umberto* király első minisztériumának, a fölforgatókkal szemben nagyon is engedékeny Cairoli-kabinetnek a bukását. A francia-barátok merész röptü álmodozásait csakhamar keserves kiábrándulás követte. Franciaország 1881. tavaszán váratlanul megszállotta Tuniszt a melynek birtokára az olaszok régóta vágyódtak. Ez a nyilvánvaló kijátszása az olasz érdekeknek, arra inditotta *Umberto* királyt, hogy a *német-osztrák-magyar szövetséghez csatlakozzék.* Az irredenta társulatokat feloszlatták és rövidesen véget vetettek az Ausztria ellen irányuló tüntetéseknek.

Bismarck tanácsára *Umberto* király 1881 október 27-én nejével és külügyminiszterével, Mancinival *látogatást tett Bécsben Ferenc József királynál.* Ezt a látogatást 1882-ben *a hármas szövetség megkötése követte* Ausztria-Magyarország, Németország és Olaszország között és azóta Olaszország a külügyi kérdésekben rendesen Ausztria-Magyarországgal és Németországgal járt karonfogva.

A politikai és személyes barátság bizonyságául 1881 decemberben *Frigyes Vilmos* német trónörökös, a későbbi *III. Frigyes* német császár meglátogatta *Umbertót* Rómában. Nagy népszerüséget szerzett a királynak emberbaráti és rettenthetetlen föllépése és magaviselete az 1883-iki casamicciolai földrengés és az 1884. évi nápolyi kolera-járvány alkalmával, amikor sorra látogatta a kolerás betegek kórházait.

1884-ben Olaszország a gyarmatositó politika terére lépett és megszállotta Masszauát. 1887-ben a hármas-szövetséget megujitották és *II. Vilmos* német császár 1888. október hónapjában látogatást tett Rómában *Umberto* királynál, aki e látogatást *Viktor Emánuel* trónörökössel és *Crispivel* 1889. májusban viszonozta Berlinben, ahol fényes fogadtatásban részesült. Még fényesebb és melegebb volt azonban fogadtatása ugyancsak Berlinben és Potsdamban 1892-ben, mikor a királynéval együtt keresztleányuknak, *Margit* porosz hercegnőnek, *II. Vilmos* császár legifjabb hugának eljegyzése alkalmából látogatta meg a Hohenzollernek udvarát.

1893-ban *Umberto* király nagy fénynyel, népének lelkes részvételével, ülte meg ezüstmenyegzőjét a német császár és neje és több fejedelmi vendég jelenlétében. Királyunk *Rainer* főherceg által képviseltette magát szövetségesének családi ünnepén. Az egységes olasz királyság megállapitásának 25-ik évfordulója (1895) ujra alkalmat adott a nemzetnek hódoló ünnepekre.

1897 szeptember hónapjában az olasz királyi pár ujra meglátogatta Hamburgban a német császári udvart, ugyanez év november közepén *Goluchowski* osztrák-magyar külügyminisztert fogadta a király Monzában.

Uralkodásának két utolsó esztendeje zavarokkal volt tele. A szerencsétlen gyarmati politika, de még inkább az ország vigasztalan pénzügyi helyzete és az általános nyomor 1898-ban köztársasági és részben anarkikus jellegü fölkelésre ragadta a népet, amelyet csak nagy vérontással és drákói szigorral tudtak elfojtani. Az elégületlenséget csak növelték *Pelloux* tábornoknak, a katona-miniszterelnöknek a személyes és sajtószabadságot veszedelmesen megszorító intézkedései, nevezetesen az 1899. junius 22-iki rályi rendeletét, amelynek törvényességét nyiltan tagadta az ellenzék a képviselőházban. Ezeket a zavarokat csak tetőzték a különböző botrányos perek, amelyek az olasz közélet legkiválóbb szereplőit állitották pellengérre és szomoru képét mutatják az olasz közállapotoknak.

Kiáltó ellentétben állt ezekkel a közerkölcsökkel a királyi udvar puritánsága és *Umberto* király példás családi élete, aki takarékosságával és kifogástalan magánéletével igazán jó példát adott népének.

(A király igy akarja.)

Az olasz királyi pár családi életének bensőségéről egész sereg kedves adoma került a nyilvánosság elé. Egy alkalommal a királyné kinyilatkoztatta, hogy már öregszik, s ezért nem hord többé világos ruhát. A férje megkérte, hogy legalább két hétig gondolkozzék e fontos kérdésről, s ő két hét leforgása előtt egész csomó világos ruhát készittetett neje számára e felirattal látván el a csomagot:

— *A király igy akarja.*

Más alkalommal Umberto király nejének szemüvege ellen tett észrevételt, s midőn a királyné tiltakozott beavatkozása ellen, igy szólt:

Ha le nem teszed a pápaszemet, édes *Margit*, *én énekelni fogok.*

S erre félszeg hangon gajdolni kezdett, ugy hogy a királyné azonnal letette szemüvegét.

Még a legádázabb republikánusok is elismeréssel vannak a királyi pár nemes családi élete iránt, s különösen a *bella Margherita* valóságos imádat tárgya, kivált mióta a kolera-járványban és egy pár földrengés által okozott

katasztrófa alkalmával nemes szivének oly sok jelét adta.

(A takarékos király.)

Umberto király takarékossági szempontból is egyszerü udvart tartott. A legszükségesebbre szoritkozott udvarában és mellőzött mindent, ami nélkülözhető, ami felesleges sallang a királyi háztartásban. Erre azok a sulyos anyagi terhek is kényszeritik, amelyek atyja adósságainak révén rászállottak. *Viktor Emánuel* bőven és könnyelmüen szokott volt költekezni, tul a civillistán, adósságot csinálni volt kénytelen, melynek terhei a trónnal együtt fiára szállottak. *Umberto* ezeket törlesztendő, nagy megszoritást tett kiadásaiban s a legszigorubb takarékosság uralkodott udvarában.

(Umberto király a kolerabetegek közt.)

A királyi önmegtagadásnak az ujabb történelem alig mutathatja fel meghatóbb példáját, mint *Umberto* olasz király 1884-iki látogatása a nápolyi kolera-betegek kórházaiban.

— Pordenoneban mulatnak, Nápolyban halnak az emberek, én Nápolyba megyek — irta a pordenonei ünnepélyekre történt meghivására válaszul. Midőn pedig egy fogadására kiküldött bizottság vezetője e szavakkal aposztrofálta:

Szükség volna, ugymond, oly törvényt alkotni, *mely megtiltsa a királyoknak életük kockáztatását* igy válaszolt a király:

Ez volna az első törvény, melynek nem engedelmeskedném.

Umberto király szeptember 8-dikán érkezett a kholera legnagyobb dühöngése idején Nápolyba, az *aostai herceg* és *Depretis* miniszter kiséretében s bár a Capo di Monten nyári laka van, ő a városbeli királyi palotában szállt, ahol már két kholera-eset fordult elő. *Depretis* és *Mancini* miniszterei*vel minden kórházat meglátogatott*, s fölkereste a város elhagyatott részeit, hogy mindent lásson. *Órákat töltött el a betegeknél* s a kholera által sujtott lakosság segélyezésére *háromszázezer frankot ajándékozott*. Kijelentette, hogy *nem hagyja el addig Nápolyt, mig a vész nem csökken*, s e királyi igéretét *be is váltotta*, bár már *kiséretében is többen megkapták a kholerát*.

Nem is csoda, hogy Európának csaknem *összes uralkodói*, s köztük legelső sorban *Ferenc József* király *táviratban adtak kifejezést az olasz király magatartása fölötti csodálatuknak*.

(A királyi pár és a nép.)

Inkább baráti és családi, mint uralkodó és alattvaló közötti viszony volt a király és az olasz nép között. Már *Viktor Emánuel* személyes tulajdonai sokat tettek a viszony megerősödésére; de hogy ez maig is fennállott, az *Umbertonak* is érdeme. Talán egy államban sem oly kevéssé feszesek az udvari illemszabályok, mint Olaszországban. A királyt, ki Rómában a Pincióra kocsizik, épp ugy körülveszik kocsijában az ismerősök, mint hármi más ismerőst, anélkül, hogy erre meghivást várnának. Olaszországban némi meglepetéssel tapasztalhatja az idegen, hogy a király fogadása alkalmával mindenki tetszése szerint közeledhetik addig és annyira az érkező elé, meddig a tömegben előre furakodhatik.

Mikor Umberto király egy izben egy kiállitás alkalmából Velencébe érkezett, a kiváncsi idegenek gondoláikkal egészen a király gondolája mellé evez-tek, hogy jobban láthassák. S ez ellen senki sem tett kifogást. Királyőrző rendőrnek sehol hire sem volt. Aztán kiment a néptömeg a Szt.-Márk terére és a királyi palota ablakai alatt addig tapsolt, addig kiáltotta: *Umberto, Umberto!* mig a király engedett a kihivásnak s ablakából szivélyesen üdvözölte a népet. Ennek kedve jött a királynét is látni; rákezdette a tapsot és kihivást. Addig kiabálta: *Margherita, Margherita!* mig a bálványozott *Margit* királyné is látható lett ablakában s nyájas mosolylyal és kendőlobogtatással üdvözölte a népet. Az olasz épp ugy hivja ki királyát és királynéját és épp ugy tapsolja meg, mint valamely kedvenc tenoristáját vagy primadonnáját.

Ez a bizalmas jelenet ismétlődött másnap előkelő körben. A földrajzi kongresszus megnyitása ünnepélyén az ülés végén a király elmenőben lévén, a kongresszus elnöke, *Teano* herceg megállitotta a királyt és a jelen volt külföldi képviselőket, kik annyira tolongtak a király és királyné körül, hogy alig maradt hely a királyi pár számára, *egyenként kezdte bemutatni*. A nagy tolongás legkevésbé volt udvari jellegü, nemkülönben a bemutatás módja sem, midőn a nevezett herceg a királyt majd erre, majd arra az oldalra forditotta, hogy az ott állókat mind bemutathassa. Az etikettnek ezt a teljes mellőzését látva, a francia biztos *maga mutatta be magát a királynénak*, amin az udvar legkevésbbé sem látszott megütődni.

A fesztelenséget és pongyolaságot az udvarral való érintkezésben minden lépten-nyomon lehetett tapasztalni. A példát és kezdeményt rá maga a király és királyné adta; mert ha ez nem lett volna kedvük szerint, természetesen nem is történt volna meg. Ez a viszony népszerüvé és kedveltté tette az uralkodó-párt a nép előtt.

(A király napirendje.)

Umberto király az egyszerü életmódjához mindenütt hü maradt. Délelőttönkint állami ügyeket intézett el, kihallgatásokat adott, délután pedig rendesen kikocsizott a Borghese-kertbe, vagy a Pinciora, vagy a lóversenyre. Fogata egyszerü volt, semmivel sem különb, mint a mi számozatlan fiakkereink s ha a bakon ülő fehértollas vadász el nem árulta volna, ugyan senkisem sejtette volna hogy az egyszerü fogatban Olaszország királya ül. Mindig fekete polgári ruhában járt, a katonai egyenruhát csakis elkerülhetetlen alkalmakkor öltötte föl.

Ha pedig több ideje maradt, akkor csekély kiséretel, sokszor csak hadsegédének kiséretében, kilovagolt a római campagnán fekvő kis vadászkastélyába, Castel Porzianoba. Ilyenkor ritkán mulasztotta el, hogy az uton a parasztokkal szóba ne álljon, ki ne kérdezze őket életkörülményeik felől s esetleg meg ne segitse őket. Pár év előtt egy csoport parasztal találkozott, kik a campagna egy részét bérbevették, ott valami szövetkezetfélét akartak létesiteni, de a hozzávaló kormánysegélyt nem tudták kieszközölni. Mikor *Umberto* a parasztok vezetőjétől mindent apróra kikérdezett, ott a helyszinén *ötvenezer frankot adott nekik a magánpénztárából*. A parasztok nyomban visszafordultak s a kvirinálban még aznap fölvették a király által utalványozott összeget.

(A király és a fekete arisztokrácia.)

Demokrata hajlamai miatt *Umbertot* a római fekete nemesség, a pápapárti, épp ugy ki nem állhatta, mint Szent Péter örökének „elrablása" miatt.

A Borghések, Colonnák, Orsiniak, Barberiniek, Sforzák lenézték, mint jövevényt s büszkén emlegették, hogy ők már akkor (a középkor első századaiban) fejedelmek voltak, mikor a savoyai grófok még valahol az éji homályban késtek, Utóbbi években e tekintetben némileg javult a helyzet. *Brancaccio* hercegné, a legfeketébb főnemes felesége, a királyné udvarhölgye lett; *Mocenni* tábornok (*Mocenni* biborosnak testvére) a király udvarában főméltóságot viselt, a *Caëtaniak* pedig testtel-lélekkel királypártiak lettek.

Umberto különben, minden szelidsége mellett sem mulasztotta el alkalomadtán visszatorolni a feketék ellenszenvét. Egyszer megtudta, hogy valamelyik *fekete gróf* nagyon becsmérlőleg nyilatkozott az ő demokratasságáról. Történt nemsokára ezután, hogy ez a gróf ki cukorgyárak, szövetkezetek stb. alapitására adta magát s ezekből jól pénzelt, iparos küldöttségeket vezetett a király elé, államsegély kieszközlése végett.

A király nyugodtan végighallgatta a gróf mondókáját, s szárazon mondá:

— Azt hallom, gróf ur, hogy ön valami ipartársulatnak az elnöke. Igaz? *hm?*

A gróf, ki rögtön kiérezte e fenyegető *hm*-nek az élét, zavartan rebegte:

— Igaz, felség. Az embernek tevékenynek kell lenni.

— S nincs erre más mód? — kérdezte a király. Oly nagy származásu ur számára, mint ön, ott van a diplomácia, a hadsereg, a politika. Egyik őse az én ősöm, *Emánuel Filibert* mellett esett el. A másik . . . (s itt fölsorolta vagy négy ősének a viselt dolgait, melyekről valószinüleg a gróf maga sem tudott semmit) . . . oly nagyszerü embernek, mint ön, az ország, a humanizmus érdekeit kellene szolgálni, *nem pedig a maga anyagi érdekeit*.

S gyorsan elfordult a grófról.

(Szivar és rendjel.)

Audenciák alkalmával minden előkelőbb embert maga mellé ültetett *Umberto* s szivarral kinálta meg őt, mint ahogy udvari fogadások alkalmával bejuthatott a Kvirinál fényes termeibe minden tisztességes idegen, ki követsége utján erre belépőjegyet kért. A rendjeleket és cimeket illetőleg pedig közismeretü volt a királynak *határt* nem ismerő bőkezüsége.

— *Szivart és Lázár-rendet senkitől nem vagyok képes megtagadni, aki kéri* — szokta volt mondani. S tényleg nincs ország Európában, ahol annyi rendjellel és cimmel ékeskedő ember volna, mint Olaszországban. Nincs fogorvos és görléc-asztalos, akinek legalább *cavaliere* cime ne lenne, a *commendatoréktól* pedig hemzseg a politikai világ,

(Apa és fia.)

A meghalt király a jellemét tekintve, teljesen ellentéte volt atyjának. Jobban mondva: alapjelleme, mely nagyon hasonlitott atyához, külsőleg egészen másképp nyilatkozott meg. *Umberto keveréke volt a szigoruságnak és jóságnak*. Rendkivül szigoru, szinte ijesztő volt a tekintete, de annál jóságosabb lett az arca, ha mosolygott.

Viktor Emánuel kigombolkozó, sokszor fecsegő és dicsekvő ember volt, de mindig szivélyes s meggondolatlanul elárulta a saját gondolatait. *Viktor Emánuel* mindig beszélt, *Umbertó mindig kérdezett*. *Viktor Emánuel* szinte provokálta a bizalmasságot, a fesztelen megjegyzéseket, *Umberto* pedig a társalgás folyamán egyszer torkára forrasztotta az embereknek a szót merev tekintetével s közmondásos *hm?*-jével. *Viktor Emánuel* többet beszélt, mint gondolkozott, *Umberto* pedig többet gondolkozott, mint beszélt. De, ha beszélt s az illető nem feledkezett meg a király iránti tiszteletről, akkor rendesen lebilincselő volt a modora, még a republikánusokra is, kiktől pedig hemzseg Olaszország.

Az apjáról a republikánusok azt mondták: *bek kár, hogy király*, a konzervativek pedig azt: *bek kár, hogy nem eléggé király*. *Umberto* kielégitett s lekötelezett mindenkit.

Egyszer egy ügyvéd járt nála, valami munkásegyletnek az elnöke, ki nemcsak foglalkozásból, hanem meggyőződésből is *köztársasági* volt (amit nem lehet elmondani minden olasz republikánusról) s annyira elragadta a király férfias jelleme, hogy a kihallgatás végeztével igy kiáltott föl:

— Felség bizonyára tudja, hogy republikánus vagyok. Valószinüleg informálták róla. De ha Olaszországban a köztársaság diadalmaskodnék, nemcsak a szavazatomat, de *a véremet is adnám érte, hogy felségedet válasszák meg köztársasági elnöknek*.

Umberto mosolyogva veregette meg az ügyvéd vállát:

— Nem lenne jobb, hogyha vérét megkimélné s értem, *mint királyért* ontaná? Nem venne engem ugy, mint vagyok, *hm?*

Az ügyvéd elgondolkozott, azután lelkesülten fölkiáltott:

— Felségednek igaza van. No, majd gondolkodni fogok fölötte.

Umberto minden iránt érdeklődött, mindent tudott, mindenkit fogadott.

— Mily pompás riporter lenne belőle, ha nem volna király! — mondta egyszer egy német lap római levelezője.

(A Kvirinál csöndélete.)

Umberto az ő egyszerü, demokrata hajlamait külsőleg is kimutatta. A Kvirinálnak csak gyönyörü, parancsoló fekvése s imponáló külseje árulta el a királyi palotát. A kapualjban csak egyetlen vörösruhás portás szokott ácsorogni, de inkább a közönség utbaigazitására, mint udvari etikettből. Mert a Kvirinálban sok mindenféle hivatal van, hova a nagyközönség éppen azon a disz-kapun keresztül juthat el, melyen a király szokott behajtani. A palota előtt két faköpönyeg áll, előtte pedig két bersagliere, vagy carabiniere ácsorog, akár csak a hadügyminisztérium kapuja előtt. Semmi más nem mutat a Kvirinál királyi jellegére, még a savoyai cimer sem, mert hiszen fölötte először nagyobb pápai cimer ékeskedik. *Umberto* toleráns jellemére vallott, hogy ezt a régi cimert (a Kvirinál azelőtt a pápák nyári palotája volt) nem tartotta szükségesnek levétetni.

Egyszerü volt udvartartása is, szerény viszonyainál fogva különben nem üzhetvén valami nagy fényt. Olaszország egyesitése után számos királyi és hercegi palota „szakadt rá": a nápolyi, palermói, firenzei, velencei, turini, modenai, melyeknek évi fönntartása rengeteg pénzébe került. Ugy, hogy egy részüket nemrég az államnak ajándékozta, közcélokra. Magánvagyona ugyszólván nem volt, mert a kis monzai birtokot és a castel-porzianói vadászkastélyt nem lehet királyi vagyonnak nevezni. Ellenben kötelezettsége annál több volt. Igy *ő fedezte a nápolyi herceg udvartartását*, sőt ő fizette egész a legutóbbi idő-

Szájpadlás nélküli fogak. Fölöslegessé teszik az inyelmez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula
specialista a szájpadlás nélküli műfogak készitésében
VI. kerület, Andrássy-út 38. szám.

kig atyjának, a *ré galantuomonak hátrahagyott adósságait is*, beleszámítva Viktor Emánuel morganatikus nejének, *Mirafiori* grófnőnek évi tartásdíját is.

Zajos mulatságokat nem csaptak a Kvirinálban. Rendesen négy udvari bál állt a téli programmon, de ebből csak kettőt szoktak megtartani. Ezt Róma népe zsugoriságra magyarázta s a királynak volt mit olvasni egy-egy bál elmaradása után a lapokban. A szatócslelkü lapok fölsorolták s statisztikai adatokkal bizonyították ilyenkor, hogy mily kár ez róma kereskedelmére. Mert „a keztyüsök legalább 1500 pár báli keztyüt, a cipészek ugyanannyi cipőt adtak volna el, nem számítva azt a kárt, mely a bál elmaradásával a nőiszabó-ipart sujtotta". A szociálista lapok még ennél is tovább mentek s arról irtak egész komoly cikkeket, hogy mennyi munkásházat, mennyi jótékony intézményt lehetne létesiteni évente abból a pénzből, mit a királynak adnak civillistául,

(Az utolsó napiparancs.)

Julius 19-n adta ki *Umberto* király legutolsó napiparancsát, amely a Khinába induló olasz csapatoknak szólt. Akkor a király leutazott Nápolyba, ahol a lakosság lelkes tüntetése mellett megnézte az arzenált és azt a három gőzhajót, amelyek a Khinába menő csapatokat szállitották. Azután a következő napiparancsot adta ki a Khinába menő csapatok számára:

Üdvözöllek benneteket a magam és a haza nevében és szerencsét kivánok fegyvereiteknek. Messze országba mentek, ahol zászlónkat meggyalázták. Nem azért mentek el, hogy hóditsatok, hanem azért, hogy megvédjétek a népek szent jogát, *a megsértett humanitást*. Feladatotokban, mint hajdan, a többi hatalmasságok csapatai lesznek társaitok. Legyetek jó bajtársaik. Legyetek rajta, hogy az olasz hadsereg dicsőségét és országunk becsületét megóvjátok. Induljatok tehát bizalommal. Én szivemmel kisérlek benneteket. Isten áldja meg vállalkozástokat!

(A rendjeles néger.)

Umberto király a turini Valentini parkban levő pompás kiállitáson sétálgatva, egy herkulesi termetü négerrel találkozott, akinek mellén az afrikai vitézségi érem diszlett. A király magához intette és megkérdezte tőle, hol kapta az érmet.

— Abba-Garimánál, felség, — felelt az askari, — ahol kicsi hija volt, hogy le nem mészároltak, olyan bátran küzdöttem.

Hozzátette még, hogy nagyon nyomoruságos helyzetben van és maga sem tudja, miből fog élni. A király gondolkozóba esett, majd kis idő mulva azt kérdezte az askaritól:

— Tudsz-e lovagolni?

— Felség, mi abesszíniaiak a világ legjobb lovasai vagyunk.

— Mától fogva lovászom vagy, el is mehetsz mindjárt a palotába.

A király tovább folytatta körutját, az askari pedig nagy örömében nem tudott hová lenni.

(Levélváltás egy gyermekkel.)

Umberto király jellemének számos szeretetreméltó vonásai közt előkelő helyet foglal el az a levélváltás, amelyet egy kis gyermekkel folytatott. Néhány évvel ezelőtt *Umberto* király a következő levelet kapta egy leánykától:

Kedves király bácsi! Sokat hallottam emlegetni a királyné szép ruháit és nagyon szeretném azokat egyszer alaposan megnézni. Bár, mint hallom, a királyné nincs itthon, de bizonyára önnél vannak a szekrénykulcsok; most a szünidőben ráérnék, kérem mutassa meg valamennyit és irja meg kedves kedves király bácsi mikor jőjjek.

Marietta Leoni,
ötödik osztályu tanuló.

A király a következő választ iratta meg titkárával a kis Marietának:

Kedves Marietta! A királyné tiszteltet és azt izeni, hogy nem szereti, ha egy kis lány olyan nagyon kivánczi. Egyébként a legjobb akarat mellett sem teljesitheti kivánságodat, mert a királyné nagyon jó háziasszony és elutazása előtt mindent jól elcsomagolt és elzárt.

(A neveletlen professzor.)

Olaszországban nem ritka dolog mostanában, hogy professzorok a napi politika terén nyilvánosan exponálják magukat. Nagy feltünést keltett annak idején *Pantaleoni* hirneves közgazdásznak a *Secolo*ban megjelent cikke, amely Makalle átadásáért megtámadta *Umberto* királyt. *Gubernatis* egyetemi tanár is szenvedélyes politikus, még a birósággal is meggyült a baja, mikor a diáktüntetések alkalmával élesen nyilatkozott a rendőri brutalitásról. Nemrég *Cognetti* turini tanár botránkoztatta meg egész Olaszországot a királylyal szemben tanusitott sértő magatartásával. A turini alkotmány-szobor leleplezése alkalmával *Cognetti* a szocialista munkások küldöttségét vezette. A leleplezés után odalépett az emelvényhez, amelyen a királyi család helyezkedett el, megszólitotta a turini herceget, azt mondván neki, hogy szólitsa föl a királyt arra, hogy szóljon egy-két szót a munkásokhoz is. A turini herceg azonban nem merte megszólitani az uralkodót. A professzor erre hetykén odalépett *Umberto* király elé és igy szólott hozzá:

— *Felség, szálljon le az emelvényről és szóljon néhány szót a munkásokhoz!*

A király nyugalommal válaszolta:

— Már késő van erre; most nem tehetem, mert a hercegnők már eltávoztak. De *holnap kész vagyok fogadni a munkások küldöttségét.*

A professzor kijött sodrából és szenvedélyes hangon kiáltott a király felé:

— Felség! Önnek *nagy szüksége van arra, hogy népszerüséget szerezzen.* Királyi atyja, *Viktor Emánuel*, nem válaszolt volna igy!

Umberto kemény pillantást vetett *Cognetti*re, a turini herceg pedig, mintegy a királyt védve, hirtelen közbelépett. A királyné kissé elhalványodva sugta oda királyi férjének:

— *Küldd el ezt a neveletlen embert!*

Cognetti a másik pillanatban dühösen tépte le kabátjáról a monarkista jelvényt és az ünnepi szónok lábaihoz dobta. A hevesvérü professzort királysértésért természetesen pörbe fogták.

Merényletek Umberto király ellen.

Umberto király ellen többször kisérlettek meg gyilkos merényleteket. Az első merénylet Nápolyban történt, 1878 november 17-én. A király és királyné nagy körutat tettek országuk belsejében. A mondott napon Nápoly lakossága roppant tömegben jelent meg üdvözletükre s páratlan lelkesedéssel fogadta őket.

A menet elején haladt a királyi kocsi egy csapat vértes által kisértetve. A hátsó ülésen foglalt helyet a királyi pár, az első ülésen a királylyal szemben *Cairoli* a kormányelnök, a királynéval szemben a trónörökös.

A kocsi lassan haladt, hogy a nép megközelithesse s átnyujthassa kérvényeit, panaszait a királynak. Egyszerre, a Sargo Carriera Grande nevü utcában egy fésületlen szakállu férfiu, aki a hintót már több ideje követte, felugrik a kocsi hágcsójára s fölemeli karját, hogy *leszurja a királyt* a kezében levő késsel, melynek nyele vörös szövettel volt körülcsavarva, hogy keményen és biztosan álljon a marokban.

A király ösztönszerüleg fölállt s kardját kihuzni már nem levén ideje, csak ugy hüvelyestül emelte föl s ugy háritotta el a döfést. Mégis *megsérült*, noha csak könnyedén a balvállán s a kés, eltéritve utjából, hevesen furódott a *Cairoli* combjába, négy centiméternyi mélységü sebet ejtve rajta.

A gyilkos ekkor másodszor is fölemelte kezet. A királyné elkiáltá magát.

— *Cairoli! mentse meg a királyt!*

A trónörökös herceg rendesen atyjával szokott szemben ülni. Véletlenül esett, hogy helyét most a miniszterelnök foglalta el. Ez hirtelen megragadta *a gyilkos haját* s megakadályozta, hogy még több szurást intezzen a király felé.

Ugyanekkor a vértesek vezetője, *Giovannini* kapitány, egy valóságos kolosszus, a gyilkosra rohant s fejére és homlokára két kardcsapást intézvén, ez elhanyatlott, mire *Gianettini* rendőr megragadta a gyilkos vállát s lerántotta a kocsiról.

A nép szét akarta tépni a merénylőt. A királyné hangosan kiáltá:

— *Ne öljétek meg! Fogjátok el!*

A katonáknak nagy küzdelmükbe került a merénylőt a nép dühétől megmenteni s biztonságba helyezni.

A merénylő neve *Passavante* Giovanni, mesterségére nézve szakács volt. Huszonkilenc éves volt s Potenza tartományból Salvia városából való. Elvadult arcu, rosszul öltözött alak, sápadt sovány bőrrel, buta, de fanatikus tekintettel.

A kést, melylyel a merényletet megkisérlette, a Farnese-piacon vette. Kihallgattatásakor, mely alkalommal a legnagyobb hidegvérrel bevallotta tettét s azt, hogy szándékosan, meggondolva tevé, azt mondta:

— Ha lett volna pénzem, revolvert vettem volna s fogadom, nem hibáztam volna el.

Vallomása szerint republikánus szocialista.

— Politikai hitvallásomat — ugymond — jelzi a kés nyelére csavart veres posztó, azt jelentvén, hogy éljen az általános köztársaság! Ellensége vagyok a királyoknak, mivel oly fényűzők. Eszembe jutott, hogy ő ma tiz tál ételt fog enni, mig annyi szegénynek egy se jut...

*

A másik merénylet 1897. május 22-ikén történt Rómában, amikor a király a derby-versenyhez hajtatott. A király főhadsegédével ült a könnyü homokfutó kocsin, maga hajtotta a két fekete lovat. Hátul zöld egyenruhás, fehér tollas kalapos inas ült. A kocsi odaért a San Giovanni kapuhoz, és éppen ki akart kanyarodni az Aurélián császár falain tul elterülő campagnára, amikor a hátul ülő inas észrevette, hogy *egy fiatal ember rohan a kocsi után.* Meglepetésében és az ijedtségtől szólni se tudott. Közben a suhanc a kocsihoz ért, *tört rántott ki és a királyra támadt.* A szurás *nem érte a királyt*, mert felugrott a kocsiban és félrehajlott bámulatos hidegvérrel.

A merénylő eldobta a tört és el akart menekülni, de megragadták a karabinierik, körülfogták és bekisérték a közel levő csendőrállomásra. *Umberto* király a lovak közé vágott ostorával és tovább hajtott a versenytér felé.

A merénylő a kihallgatáskor azt mondotta, hogy Pietro *Acciarito*nak hivják, huszonnégy éves, Artenában született, *kovácslegény*, két nap óta nincsen se foglalkozása, se szállása. Apjával összeveszett, azért hagyta el régi lakását. *Acciaritot* mindjárt átkisérték a központi rendőrségre és ott vallatták. A nyomozás kideritette, hogy a merénylőnek nincsenek cinkostársai.

Amikor *Umberto* király kiért a lóversenytérre, ott még nem tudták, hogy milyen veszedelemtől menekült meg. A katonazenekar rázendített a nemzeti himnuszra és a király felment az udvari páholyba. Később jött *Margherita* királyné és a főkamarása. *Umberto* király elbeszélte a merényletet és szerencsés megmenekülését a királynénak, aki *elérzékenyedve szoritott kezet a királylyal.* Hirtelen felzugott alulról a közönség evvivázása, mert időközben a merénylet híre elterjedt a lóversenytéren. A közönség a királyi páholy felé tódult és egyre éljenezte az uralkodót. *Umberto* király lehajolt az emelvényről és mindenfelé mosolyogva intett köszönetet.

Csakhamar megjelentek az udvari páholyban a lóversenytéren volt miniszterek, a diplomaták és a hatóságok vezetői, hogy gratuláljanak a királynak szerencsés megmenekülése örömére.

Umberto király mosolyogva szólott hozzájuk:

— *Ezek az én állásom apró kellemességei!*

Acciaritot elfogatásakor a jelenlévők csunyán szidalmazták; több ökölütést kapott. *Acciarito* kijelentette, hogy *éhség kényszeritette a merényletre.* Ugy látszik, hogy *Acciarito* már régebben elhatározta, hogy a merényletet elköveti. Azt mondta egy nappal a merénylet előtt:

— *Holnap egy magasállásu egyéniséget fogok megölni.*

*

1884-ben február 16-áról 17-ére virradó éjszaka rejtélyes eset fordult elő, amely még manapság sincs felderitve. Akkor azt hitték, hogy *Umberto király élete ellen merényletet terveztek.* A Maremmákat átszelő vasutvonalon, Montalto és Corneto között történt, amikor a király San Bossore felől hazatérőben volt a vadászatról, hogy négy fegyverkezett ember *éjjel rálőtt a pályatest felett őrködő Varichio karabinierire*, aki meg is sebesült. A támadók egyike a karabinierire egy üveget dobott, amely lőporral volt megtöltve és égő kanóc volt rajta. Később ugy magyarázták az esetet, hogy a merénylők a robbanószerrel megtöltött üveget *a sinekre akarták helyezni.* A parlamentben akkor felvilágositást kértek az esetről, de a vizsgálat sohasem deritette ki a valót.

Umberto király és Kossuth Lajos.

Kossuth Lajos, amig élt, sokszor tapasztalta *Umberto* király jóindulatát, amennyiben a király nevezte ki fiát. *Kossuth* Lajos Tivadart is a délolaszországi vasutak igazgatójává, mikor pedig meghalt *Kossuth*, *Umberto volt az első, aki kifejezte részvétét a nagy veszteség felett.* 1894. március 25-én ugyanis *Umberto* király nevében *Crispi* a következő táviratot intézte Turin város polgármesteréhez:

Ő Felsége, a király meghagyta nekem, hogy bizzam meg önt azzal, hogy a felség *személyes részvétnyilatkozatát* vigye meg a Kossuth testvéreknek dicső atyjuk halála alkalmából.

Ez a távirat akkor rendkivül nagy feltünést keltett. Lehetetlennek találták ugyanis, hogy *Umberto* király, *I. Ferenc József* szövetségese nyilvánosan fejezze ki részvétét *Kossuth* Lajos halála fölött. Később azután ugy magyarázták ki a dolgot, hogy *Umberto* csak mint magánember kondoleált, hogy ezáltal fejezze ki háláját *Kossuth* Lajos iránt, akinek része volt az egységes Olaszország megteremtésében.

A genfi tragédia és Umberto.

Másfél hónap hiján két esztendeje történt Genfben a gaz merénylet, amely a világtörténelemben párját ritkitja, mert az orgvilkos tőre a legnemesebb női szivet szurta át. *Umberto* király és felesége, *Margerita* királyné kétszeresen érezték a fájdalmas felháborodást, mert olasz ember volt akkor is a merénylő. *Umberto* király ekkor a következő távirattal kondoleált *Ferenc József*nek:

A váratlan és kegyetlen csapás, amely Téged sujtott, iszonyattal és felháborodással tölt el bennünket. Melletted óhajtanék lenni, hogy megmutassam szeretetemmel, minő bensőleg osztozom fájdalmadban. De bár távol vagyunk Tőled, *Margit* és én szivünk mélyéből csatlakozunk könnyeidhez és imádhoz, Istenhez könyörögve, hogy adja meg Neked azt a vigasztalást, amelyet egyedül ő képes megadni.

Torino-Reggia, szeptember 11.

Umberto.

Az özvegy királyné.

Margit királyné gyönyörü szőke fejére gyászfátyol került: a monzai tragédia elsősorban az ő nemes szivét érte. Amióta a genfi merénylet kioltotta *Erzsébet* királyasszonyunk életét, nincs koronás hölgy, akit a világ olyannyira körülvett volna rokonszenvével és tiszteletével, mint *Margit* királyné. Ez a rokonszenv nem uj keletü. Amikor *II. Viktor Emánuel* meghalt, a közvélemény csak oly rokonszenvvel foglalkozott az ifju királynéval, mint férjével, a most tragikus halállal kimult *Umberto* királylyal. Reménynyel, vigasztalódással tekintett rá egész Olaszország, mint olyan királyi nőre, akiről szentül hitték, akiről biztosan tudták, hogy nemzetének valódi anyja lesz.

Legszebb virágkorát élte, amikor Olaszország trónjára jutott. 1851. november 10-ikén született, atyja *Ferdinánd* génuai herceg, az elhunyt Viktor Emánuel fivére, most elhunyt férjének tehát, kinek 1868. április 22-én lett neje, elsőizbeli unokanővére. Mint a trónörökös neje, tartózkodott minden politikától s egészen családi kötelességeinek szentelte minden gondját, melyekben ugy fel tudta találni egész világát, mint a legegyszerübb polgári nő. Maga vezette háztartását, kiterjesztve gondját annak legapróbb részleteire is s az udvari szállitóknak nem egyszer adott okot panaszra szigoru gazdálkodásával. De a fösvénység távol állott tőle, s mint lömérdek jótékonysági egyletnek pártfogója, oly lelkiismeretességgel teljesité ebbeli tisztét, hogy a szegények nem győzték magasztalni anyai gondviselését. Maga járt el az általa védett intézetekbe, meggyőződést szerzendő, hogy gyámoltjai kellő ápolásban részesülnek-e? Segitett, vigasztalt, ahol csak módját ejtette, s a nép egyszerre ajándékba hozta elébe azt, amiért mások kinceseket adnának: az osztatlan szeretetet és tiszteletet.

Margit királyné az ország legmiveltebb asszonyai közé tartozik, s a tudomány és művészet iránt a legnagyobb szeretettel viseltetik. Ebben anyai nagyatyjához, *János* szász királyhoz hasonlit, kinek természetét e tekintetben örökölni látszott. Leginkább szereti a történelmet s nagy tájékozottsága van nemcsak hazája, de a világ irodalmában is.

Róma előkelő társasága nem kevésbbé szereti, melynek minden nemzeti, jótékonysági és kulturális törekvésének élére szokott állani s ritka bőkezüséggel támogatja. Számos nagyratörő szellemet ő segitett föl hirre, dicsőségre, s az olasz nemzet nem egy kiérdemült művésze, irója részesül fejedelmi gondoskodásában.

(A királyné és a kis leány.)

Egyike ez azoknak a megható kis történetkéknek, amelyekben koronás alak vegyül el a nép egyszerü gyermekei között. Tavaly történt. Margit királyné Róma egyik távoli külvárosában járt s egy kis lányt pillantott meg, akinek kedvessége fölkeltette a figyelmét. Oda hivta magához a gyermeket és elmulatgatott vele. Megkérdezte:

— Mit tudsz, kicsikém? Tudsz már varrni és kötni?

— Igen, signora, tudok már harisnyát kötni.

— És tudod-e, ki vagyok? — kérdezte azután a királyné.

— Természetesen, Signora, — felelte a gyermek — te a királyné vagy.

— Nagyon helyes, gyermekem. Hát kössél nekem egy pár harisnyát és küldd el a palotába.

Néhány nap mulva a királyné megkapta a harisnyákat s rögtön küldött jutalmul a kis leánynak egy pár rózsaszinü harisnyat. Az egyik cukorkakkal volt megtöltve, a másikban pénz volt. A kis lány rögtön válaszolt, de ugyancsak más volt a levélben, mint amit a királyné várt.

Signora, — igy szólt a levél — szép ajándékod csak fájdalmat okozott nekem. A pénzt elvette az apám, a cukrot a bátyám ette meg, a rozsaszinü harisnyákat pedig az anyám viseli.

(Az olasz királyné mint házasságszerző.)

Rómában 1870-ig egyházi testvérisülés állott fönn, mely minden évben 150 feddhetlen előéletü hajadonnan adott 30 aranyat, hogy legyen hozománya, ha kérője talalkozik. A lányok azonban csak utalványt kaptak az aranyakra, az aranyakat pedig csak házasságuk napján kapták meg. Október első vasárnapján a hozományos leányok fehér ruhában, térdig érő fátyollal, övükhöz erősitve az utalványt, körmenetben járták be a várost és ezt a processziót a római házasulandó ifjuság mindig nagy feszültséggel várta. Egy negyedév leforgása alatt rendszerint valamennyi leány fökötő alá került. Ez a szép szokás a pápa világi uralmával együtt megszünt. *Margit* királyné azonban föl akarta eleveniteni és Róma legelőkelőbb asszonyaival csinált olyan egyletet, mely a szegény, de erényes leányokat hozománynyal fogja ellátni.

(Margit királyné Kanossza-járása.)

Margit királyné igen nagy ellene vala a kerékpározásnak, főképpen ha asszony ült a pedálos gépre. Illetlennek, kihivónak, szeméremsértőnek itélte ezt a sportot. És hogy mennyire erős volt ez a meggyőződése, azt mutatja az is, hogy még *Leticia* hercegnővel se tett kivételt, aki tudvalevőleg szenvedélyesen biciklizett. Neki is keményen odamondogatta a véleményét, összezördült vele nem egyszer, ami azonban mind nem volt képes leszállitani a hercegnőt a gépről, a királyné nagy keserüségére és lelki fájdalmára.

És most jön a Kanossza-járás. A róla szóló hir igy hangzik:

— A királyné aranynyal és elefántcsonttal diszitett *kerékpárt ajándékozott menyének.* A gép kormányrudján müvészi kivitelben a savoyai ház cimere látható.

Akik a bicikli monografiáját irván, egy fejezetben megemlékeznek a kerékpár hóditásairól s diadalairól is: valahogy ki ne feledjék ezt a fontos adatot.

(A királyné nemes szive.)

Margit királyné, aki hires turista, merész hegymászó, sokszor tartózkodott Gressoneyben, ahol egyszer érdekes eset történt vele. Egy hegy megmászása közben hóvihar lepte meg s a királyné a kiséretével az alpesi klub közel levő kunyhójába menekült. Ott azonban már nagy társaság gyült össze férfi- és nőturistákból. Amikor a turisták megtudták, hogy ki az uj vendég, mindannyian felállottak s felajánlották a menedéket a királynénak. A királyné azonban nem fogadta el az ajánlatot s nem akarta megengedni, hogy turista kollégái az ő kedvéért kimenjenek a viharba, amikor még hozzá az éjszaka is közeledett. Ugy, hogy a királyné az egész társasággal együtt maradt reggelig. A kunyhót ennek az éjszakának az emlékére kiépitették s a királynné nevéről *Margit királyné menedékhelynek* nevezték el.

(Heléna menyasszonyi fátyla.)

Margit királynő a menyének, Heléna montenegrói hercegnőnek nászajándékul egy gyönyörü menyasszonyi fátyolt adott. Ennek a fátyolnak érdekes története van. Néhány előkelő velencei hölgy ugyanis elhatározta, hogy a tőlök kitelhető legszebb ajándékkal fogják megtisztelni az olasz trónörökös menyasszonyát és e célból a leggyönyörübb velencei csipkéből szőttek össze egy menyasszonyi fátyolt. Az olasz királynőnek tudomására jutott ez és miután megtekintette a fátyolt, arra kérte a hölgyeket, hogy engedjék át azt neki. A királynő ugyanis menyének szintén menyasszonyi fátyolt igért nászajándékul s ugy találta, hogy megfelelőbbet és szebbet ennél nem találhat. A hölgyek természetesen készséggel tettek eleget a királynő óhajának, aki kárpótlásul tetemes összeget ajánlott föl, amely összeget a hölgyek jótékony célokra forditják.

(Királyné és ujságiró.)

A római mütárlaton történt, hogy *Umberto* király éppen nézte a kiállitott képeket, amikor jelentették, hogy a királyné is megérkezett. A király éppen el volt merülve egy szép mü nézésébe, mögötte pedig a müvész állott. Ekkor a király, nehogy a müvész érzékenységét megbántsa, inkább *udvariatlanságot követett el a királynő iránt.* Oda fordult egy közelében levő *ujságiróhoz*:

— Kedves uram, legyen oly szives és *kisérje föl a királynét.*

Az ujságiró sarkon fordult, lement a királynő elé, karját nyujtotta neki és felkisérte a terembe. A királyné azután az egész kiállitást az ujságiró karján nézte végig. Másnap pedig levelet intézett az ujságiróhoz, amelyben megköszönte neki *„azt a nagy fáradságot, amelylyel szépművészeti tudását bővíteni iparkodott.“*

(A királyné és a Vatikán.)

Margit királyné gyöngéd női természetének volt folyománya az a törekvés, hogy a Kvirinál és Vatikán közti feszült viszonyt minél enyhébbé és barátságosabá tegye. Szigoruan vallásos és őszinte tisztelettel viseltetett *IX. Pius* pápa iránt, sőt egy izben annak a gyanujában állt, hogy titokban meglátogatja s levelezést folytat vele, amit rossz néven vehettek Olaszország királynéjától. De ez a levezés nem volt soha politikai szinezetü, hanem inkább csak a Szent Péter székén ülő aggastyán iránti változatlan tiszteletének jele s ama rokonszenvé, mely épp az emlitett pápa halála alkalmával abban talált kitejezést, hogy *Margit* királynő a nép közé keveredve, *megjelent a pápa közszemlére kitett ravatalánál* s ő is lerótta az ilyenkor szokásos hódolatot.

Az uj királyi pár.

(A trónörökös-korszak.)

Az uj királyi pár, az eddigi nápolyi herceg és hercegné, trónörökös-korszakban minden udvari pompától távol a legnagyobb csöndben éltek Nápolyban. Ott laktak a tengerparton épült régi királyi palotában, az ugynevezett Reggiában, és mi sem zavarta boldogságukat. A palota második emeletén lakosztályuk mindössze nyolc szobából állt, amelyekből kettő hálószoba. Ugyanezekben a szobákban lakott egykor *II. Ferdinánd* is. A herceg, mint jó katona, korán kelt és apjával ellentétben rendkivüli érdeklődést tanusitott az államügyek iránt, azonkivül a katonai dolgokat is nagy figyelemmel kiséri.

Miután kilenc órakor neje társaságában megreggelizett, szárnysegédét, *Brusati* tábornokot fogadta, a kivel a hadtestparancsnoksági irodába ment és oti addig dolgozott, a mig csak el nem végezte napi teendőjét. Ez eltartott déli 12 óráig és délutáni 2—3-ig. Különöse szerette a Nápolyban és a környékén állomásozó ezredeket inspiciálni. Ilyenkor mindig bejelentés nélkül érkezett és a legnagyobb szigorusággal járt el. *Nem ismert tréfát, és szigoruságával ugyancsak sok borsot tört a tisztek orra alá,* akik valósággal *rettegtek tőle.*

Állandóan levelezett a német császárral és az ő szellemes apósával: *Nikita* fejedelemmel. Üres idejében az ő nagyszerü éremgyüjteményét tanulmányozza, mely iránt felesége, a csodaszép *Heléna,* is nagyon érdeklődik. Mind a ketten olyan járatosak a numizmatikában, hogy fölvehetik a versenyt bármelyik szaktudóssal. De hisz nem is csoda, mert ez az ő talizmánjuk, ennek köszönhetik boldogságukat; hiszen a numizmatika volt a házasságuk megalapitója.

Ugyanis *III. Viktor Emánuel* király még legényember-korában meghallotta, hogy *Heléna* hercegnő gyüjteményében két olyan antik érem van, melyeknek a világ semmiféle hasonló gyüjteményében nincs párjuk. Nagyon szerette volna az egyiket megszerezni és fölajánlott érte a hercegnőnek cserébe egy ritka példányt az ő gyüjteményéből. A hercegnő örömmel egyezett bele a cserébe és *ez a csere volt az ő tulajdonképpeni jegyváltásuk,* mert ebből a levelezésből fejlődött köztük az intim viszony, melynek házasság lett a vége.

Délutáni öt órakor a trónörökös-pár sétálni ment a tengerpartra, vagy az öbölben tettek egy kis kirándulást a pompásan berendezett *Elene* yachton, amelyet a trónörökös néhány év előtt vett a walesi hercegtől. Fél nyolckor vacsoráltak és azután fél tizig cerclet tartottak, mert nagyon szeretik a társaságot. *Heléna,* kinek még eddig anyai örömökben nem volt része, nagyon szereti a gyermekeket. Mialatt férje távol van, magához hivatja az udvari hivatalnokok gyermekeit, akikkel naphosszat képes eljátszani. Ez is azt bizonyitja, hogy a hercegnőnek milyen aranyos szive van.

Legkedvesebb udvarhölgye *Comotti* lovag leánya, egy gyönyörü teremtés, akit valósággal becézget. Nagyon szereti a virágokat, és az ő kezdeményezésére kisérleteket folytatnak a palota kertjében tropikus növények meghonosításával. Legnagyobb szenvedélye azonban *a fekete hegyek leányanak* még mindig a vadászat, melynek a hazájában is hódolt. Hogy a trónörökös az ő imádott kis feleségének kedvében járjon, megvette *Ginori* márkitól Monte-Cristo szigetét vadászterületnek. A capo-di-montei csodaszép parkban céllövő helyiség van berendezve, ahol a hercegné minden reggel gyakorolja magát a lövészetben. A puskat és pisztolyt egyaránt kitünően kezeli. A díjlövészetek alkalmával akárhányszor *legyőzte a nápolyi helyőrség tisztjeit,* sőt a mult évben

olyan lövészeti produkciót mutatott, hogy még azokat a vadászatban megőszült urakat is bámulatra ragadta, akik a trónörökös-párt elkisérték északsarki és oroszországi vadászutjára.

A legközelebb eső vadászterület a kis Licola szigete, a hová a trónörökospár hetenkint kétszerháromszor kirándul az *Elena* yachton. A kirándulás csak egy napig tart és egyedül *Della Trinita* grófnő udvarhölgy kiséri őket oda. Egyszer késő estére járt már az idő, mikor hazaérkeztek. Éppen a liftre akartak szállni, hogy fölmenjenek lakosztályukba, amikor az udvarhölgy észrevette, hogy a trónörökösné puskája még mindig meg van töltve. Figyelmeztette rá urnőjét, hogy ez milyen veszélyes dolog.

— Jól van grófnő, mindjárt megszabaditom aggodalmaitól — felelt a szép *Heléna* mosolyogva. Azzal fölkapta a fegyvert, arcához illesztette és belelőtt a mennyezetbe. A mennydörgésszerü dördülésre az egész udvartartás összeszaladt, a hercegné pedig jót kacagott a montenegrói izü tréfán. Az udvarhölgy kővé meredten állt helyén és mialatt a lift a fiatal párt fölvitte az ő kis mennyországukba, a hercegné lekiáltott hozzá:

— Mondja meg nekik, hogy *bakot löttem*!

(Viktor Emánuel és Helena házassága.)

Viktor Emánuel az orosz udvarban látta meg először *Helena* montenegrói hercegkisasszonyt, mikor atyja, *Umberto* király képviseletében 1894. október 4-én járt *III. Sándor* orosz cár temetésén. Az első találkozás mély nyomokat hagyott a nápolyi herceg lelkében és szerelme fokozódott, mikor a következő évben Olaszország földjén láthatta viszont *Helena* hercegkisasszonyt, aki nővéreivel együtt anyját kisérte Olaszországba.

Az olasz trónörökös szerelme akkor már nem maradhatott titokban s az olasz királyi pár is meg volt elégedve *Viktor Emánuel* választásával, mert a trónörökös számára már régen erős, egészséges leányt óhajtottak feleségül s a szépséges *Heléna*, a montenegrói hercegkisasszony minden tekintetben megfelelt óhajaiknak. A trónörökös szerelme volt az, mely a szép *Heléna* utját egyengette Cetinjéből Rómába.

Olaszország öröme határtalan volt, hogy a nápolyi herceg szive választottját veszi nőül. A *szerelmi házasság* tetszik az olaszoknak s valóságos rajongással óhajtották e szerelmi házasság boldogságát, és ebben rejlik annak a nagy örömnek a titka, amelyet az olasz nép a trónörökös házasságának első hirére érzett. Azt mindenki tudja, hogy az olaszok szeretik *Margit* királynét, s megható volt az a gyöngédség, melylyel a most már özvegygyé lett és az uj királyné között levő hasonlatosságot keresték. *Ugy szépségre, mint szivjóságra egyaránt hasonlóknak találták.*

Mikor ugy *Miklós* orosz cár, mint a cetinjei metropolita beleegyezésüket adták ahhoz, hogy *Helena* hercegkisasszony *a római katolikus hitre áttérhet: Viktor Emánuel* trónörökös magához kérette Nápolyba *Danilo* montenegrói trónörököst, akivel aztán 1896. augusztus 15-én Montenegróba utazott. Antivári montenegrói kikötőben *Radarszki* orosz vezérkari főnök, *II. Miklós* cár képviselője üdvözölte az olasz trónörököst.

Cetinje lakossága nagy ovációval, bandériummal, üdvlövésekkel stb. fogadta az olasz trónörököst, aki *Danilo* herceg palotájában szállt meg.

A hivatalos eljegyzés 1896. auguszlus 18-án volt a fejedelmi konekban. Az eljegyzésen a fejedelmi család, a miniszterek, az állami méltóságok, a külföldi diplomáciai kar vett részt. Az eljegyzéshez Európa minden uralkodója gratulált.

Viktor Emánuel tizennégy napig maradt. Cetinjében s augusztus 29-én utazott haza, hogy jövendő lakását, a nápolyi királyi palotát, mely *Ferenc*, az elüzött nápolyi király óta lakatlan volt, kicsinosittassa. A palota tatarozására *százezer lirát* utalványoztak ki.

Az esküvőre mindkét részről nagyban készülődtek. Az esküvőt *Helena* hercegnőnek ősei hitéről a római katolikus hitre való áttérése előzte meg, ami 1896. október 22-én a bari-i római katolikus székesegyházban meg is történt.

Bariból október 13-án érkezett a fejedelmi nászvendégség Rómába.

Bár a nápolyi herceg minden ovació mellőzését kérte, a lakosság s a vidékről Rómába özönlött nép nagy lelkesedéssel fogadta a trónörökös és a nászvendégeket.

Viktor Emánuel trónörökös és *Heléna* hercegasszony 24-én délelőtt a Kvirinál báltermében kötötte meg a polgári házasságot. Az egyházi esketés a *Santa-Maria degli Angeli* templomban volt.

Azóta a legnagyobb családi boldogságban élnek, bár a végzet — mindkét fejedelmi család fájdalmára — mindeddig nem adott utódott az uj olasz királynak.

(A király neveltetése.)

Illetékesebb nyilatkozatot az uj király neveltetéséről és jelleméről talán senki sem mondhat *Morandi* képviselőnél, aki *Viktor Emánuel*nek nevelője volt. Ő beszélte el egy ujságiró előtt a következőket:

— Az olasz királyfi valóságos spártai nevelésben részesült. Már tizenkettedik élétévében télennyáron hajnalban kellett elhagynia az ágyát, és jaj volt neki, ha csak néhány perccel is elkésett. Katonai nevelője, a rettentő szigorusága révén hires *Osio* tábornok, azonnal megbüntette a gyermekifjut, és pedig a reggeli megvonásával. A fölkelés után a herceg — még télen is — hideg fürdőt vett és rögtön megkezdte a tanulást, szabad idejét pedig a lovaglásnak, az éremgyüjtésnek stb. szentelhette. A *numizmatikában és a fényképészetben*, idővel kitünő jártasságra tett szert. Kevés mükedvelőnek lesz az övéhez hasonló éremgyüjteménye, a fényképészethez pedig ugy ért, hogy ha nem volna királyfi, megélhetne mint fotografus. Egy levelében azt irta nekem, hogy 12.000 olasz érme van. Ennélkezetből a legfogózabb numizmatikai kérdésekben tud fölvilágositásokat adni. Sok éremről egészen más nézete volt, mint egynémely tekintélynek és az idők folyamán az ő nézetének helyessége be is bizonyult.

Sok levelet kapok hajdani tanitványomtól és érdekes, hogy Itália jövendő királyának irása feltünően hasonlit *Bismarck energikus, jellemzetesen hatalmas és egyenes vonásaihoz.* Grafológus bizonyára ebből a herceg számára fölötte hizelgő következtetéseket tudna levonni. A festészetben is szép sikert tudott elérni és a szalonban az a szép akvarellkép, amely egy tengeri jelenetet ábrázol, az ő müve.

Hanem térjünk vissza a „hercegi neveléshez", amely ugyan nem a gimnázium demokratikus padjain folyt le, mindazonáltal teljesen modern és józan volt. Nevelője, Osio tábornok szigorának köszönheti a herceg, hogy már kora ifjuságában a legegyszerübb életmódhoz szokott. *Osionak* a király carte blanchet adott az ifju herceg nevelése dolgában. A raffinált udvari konyha nyalánkságai helyett egyszerü beeffsteakkal kellett megelégednie, az édességek, amelyekért minden olasz ember rajong, csaknem egészen hiányoztak a herceg asztaláról. Néha még koplalnia is kellett. Egyszer a királyné a reggeli után vágyakozó hercegnek, mialatt a király dekretumokat irt alá, — *Dantet* tartotta oda! És pedig azt a hélyet, ahol az énező Ugolino és fiainak kinjai vannak leirva.

Viktor Emanuel herceg sokat tanult: már gyermekkorában beszélt *angolul és franciául*, később megtanult *németül*, azután jött természetesen a latin és görög nyelv, a gimnázium tanrendjének egyéb tárgyai mellett. Később a természettudományokkal foglalkozott, az államjoggal, a nemzetgazdászattal stb. Hogy melyik tárgy iránt vonzódott inkább, azt nehezen lehet meghatározni: a földrajzban *Della Vedorat*, az ismert geografust, ámulásba ejtette, a történelemben néha oly itéletei voltak, amelyek lojális államfötisztviselőket kétségbe ejtettek volna.

Mikor a történelmi vizsgálaton a *királyi pár, Ricotti, Cosenz* és *Pari* tábornokok jelenlétében letette, a véletlen ugy akarta, hogy a század első felében támadt olasz szabadságmozgalmakról kellett felelnie. Nem rettent vissza a hercegi tanitvány atyja jelenlététől és oly szigoruan birálta szerencsetlen ősét, *Carlo Albertet*, mint minden igazi történetiró tenné.

Legjobban jellemzi a herceget a *fantázia teljes hiánya*, ami megmagyarázza, hogy jobban szereti Dantet, mint Ariostot. Olyan józan és nyugodt, mint egy északi racionálista, — kötelességtudó és uralkodik az indulatain. Érzelmeinek hidegsége kizárja a hirtelen harag kitörését és hazugság az az adoma, amelyet gyermekkorában terjesztettek. E szerint a kis Viktor néhány kortárssal játszott és amikor ezek felbosszantották, felkiáltott: — *Megálljatok, leszek én még király! Le foglak benneteket nyakaztatni!*

Az *Illustrazione italiana* hasábjain a király elolvasta azután a dolgot és — állitólag — szigoruan megbüntette a kis fiut. Nos, én megkérdeztem a hercegtől, hogy mi igaz a dologban, — és ő őszintén kijelentette, hogy kezdettől végig hazugság az egész mende-monda.

Dacára annak, hogy a herceg hébe-hóba a mélabus ember benyomást gyakorolja a szemlelőre, mégis tökéletesen vidám és joviális természetű és baráti körben mindig van kedve a tréfára. E mellett extensiv, őszinte, egyenes és nyilt természet. Mindent összevéve az, amit mi olaszok *spirito equilibrato misuratonak* nevezünk. *Bonghi* méltán mondhatta:

— *Ez előtt a fiatal ember előtt feszélyezve érzem magam, nagyon is ellenőriz!*

Dacára annak, hogy testtel-lélekkel katona, sőt talán tulságosan is az, — mégis megőrizte a modern ember jellemét. Érdekli a költészet, a sajtó, a tudomány, sőt a szociális politika terén oly nézetei vannak, hogy nem egy konzervativ politikusnak a haja ég felé állana, ha hallaná a királyi herceg fejtegetéseit. Irodalmilag kiváló dolgokat produkálhatna, de ő ennek a legfelsőbb körökben ez idő szerint uralkodó divatnak ellensége:

— *Miért irjak én könyvet, ha ugy se szabad megmondanom az igazat?*

A herceg egészséges, sohasem volt beteg. Kétszer forgott már életveszélyben: egyszer a hidászok dinamit-gyakorlatainál a dinamit megsértette az átlát, másodszor a vegyészeti laboratórium exploziójánál merő csudából kerülte ki a halált. A herceg sohase vesztette el lélekjelenlétét.

(Koronás fizikusok.)

III. Viktor Emánuel kitünő elektrikus hirében áll. Nápolyi palotájában teljesen berendezett laboratóriuma van, amelyben éjjel-nappal dolgozik találmányán, amely állitólag forradalmat fog a tábori táviratozás terén előidézni. Kuriózum gyanánt érdemes fölemliteni, hogy a herceg udvartartásának csaknem minden egyes tagjáról Röntgen-fölvételeket készitett, csak neje, *Heléna* királyné nem állt a fotografáló készülék elé, mert nem akarta látni, *„hogy fog a halála után kinézni."*

Az ifju királynénak is van egy speciális albuma, amelyben nincs más, mint férjének *fotografikus torzkép-fölvételei vájt és domboru tükrök segélyével*, amelyek a legmulatságosabb karrikaturákban tüntetik föl a férjét.

Monza.

Monza a szörnyü gyilkosság szinhelye, a Lambro folyó mellett a Como lecooi vasuti vonal mentén fekszik. Szt. Giovanni dómját 550-ben Theodolia, a longobard királynő alapitotta. A XIV. században M. Campione restaurálta a templomot, nagyszerü márványoszlopzattal s 85 méter magas toronnyal. Számtalan templomi kincse van a dómnak; szárkofágjai és ezüst dombormüvei. Nevezetes még a Szent Mihály-templom, melyben 1128-ban III. Konrád császárt koronázták meg. A városháza Arengario terve szerint 1293-ban épült gót stilusban. Van Monzának gimnáziuma, technikuma, érseki szemináriuma, takarékpénztára és egy árvaháza. Lakossága 17.077, kik leginkább szőlőtermeléssel, kalap-, bőr- és selyemgyártással foglalkoznak. A városhoz közel van a királyi kastély (Villa reale), amely 1777-ben épült Piermarini tervei szerint, nagy és hires parkkal. Monzát az ókorban Modiciának nevezték és székhelye volt az egykori longobárd királyoknak.

A Savoyai-ház.

Az olasz királyi ház Európa egyik legrégibb dinasztiája. A savoyai ház főága egészen az 1000-ik évig nyulik vissza, gróf Umberto Biancamano (fehérkezü Umberto) uralkodásáig és csak 1831-ben Carlo Felice királyban szakadt magva. A főágat követte a szerencsétlen *Carlo Alberto* királylyal az első oldalág a *Savoja-Carignano* ág, amely ma is uralkodik. Több oldalág már régen kihalt, többek közt a Savoja-Soisson az, amelyből Eugen herceg, a zentai hős is származott.

Umberto király köztük egyike volt a legszeretetreméltóbb és legegyszerübb karaktereknek. Teljesen modern alkotmányhü király, aki sohasem üzött kabinetpolitikát. *Le roi regne, mais il ne gouverne pas*, ez volt a jelszava: A parlamentnek mindig megadta a maga jogát és még *Crispit* sem protegálta a kamarával szemben. Uralkodói kötelességeinek mindig örömmel tett eleget és mindenütt jelen volt, ahol nyomort kellett enyhiteni.

Margit királyné 49 éves. Ma is feltünően szép asszony még. A királynő a Kvirinálban a müvészet kultuszát képviseli. Teljes joggal viseli azt a jelzőt, amelyet a nép adott neki: *prima gentildonna d'Italia*, Olaszország első asszonya. A müvészek, filozófusok, zeneszerzők alkotják társaságát.

A király testvérei nem laknak az udvarnál. Az ötvenhétéves *Klotild Mária*, Bonaparte Jeromos özvegye Moncalieriben tartózkodik, *Mária Pia*, az özvegy portugal királynő pedig Lissabonban. A király fivérei meghaltak. *Károly Albert* gyermekkorában halt meg, *Amadeo* aosztai herceg 1890-ben hunyt el közvetetlenül Bonaparte Leticia hercegnővel való eljegyzése után. Ennek legidősebb fia *Emanuel Filiberto*, akinek Helena bourbon-orleansi hercegnő a felesége. Második fia *Viktor Emanuel*, a turini gróf elsőrendü sportmann. Harmadik fia *Amadeo Abruzzói herceg*, aki most az északi sarkvidéket járja.

Politikai merényletek.

A politikai merényletek egyidősek az állami rend megalakulásával. Amióta van állam, voltak efféle merényletek is s mentől kezdetlegesebb volt a szervezet, annál sűrübben történtek. Az ó-kori történet feljegyzése szerint az uralkodók vagy állami vezérférfiak nagyrésze természetellenes módon ért véget s a későbbi korok is ebből az ősi időből meritették a politikai merényletek példáját. Elsorolni csak a nevezetesebbjeit is, egész tanulmány megirására volna szükség. A tőr, a méreg s a kard szerepeltek a régi időben. A gyilok kezelői közül *Ravaillac*, IV. Henrik gyilkosa és *Corday* Sarolta, Marat megölőjének neve, ugyszólván közfogalommá lett. Az ujkor a lőpor feltalálásával a politikai merényleteknek is uj korszakát nyitotta meg, melyben borzalmas szerep jutott ennek a gyilkos robbantó-anyagnak. Legrégibb s legnevezetesebb ezek közül az angol lőporösszeesküvés. Ebben a században pedig a leggyakoribb szinhelye Oroszország, hol majdnem minden cár ellen kisérlettek meg ilyen merényletet, melyek leghiresebbike az 1880-iki téli palotai bombamerénylet *II. Sándor* cár ellen, nemkülönben az 1888-iki borki-i vasuti bombamerénylet, melynél *III. Sándor* valóságos csodának köszönhette megmenekülését. Franciaországban Ravaillacnak *Ravachol*ban és társaiban akadtak félelmetes követői. Merénylet történt *I. Napoleon*, *Lajos Fülöp*, *III. Napoleon* ellen, s a legutóbbi áldozatok egyike *Carnot*, a köztársaság elnöke, Németországban *IV. Frigyes Vilmos* és *I. Vilmos* császár több izben is ki voltak szemelve merénylet áldozatának. Az *angol királynő* ellen is négyszer terveztek gyilkos összeesküvést. Sőt a *Vatikán*ban is történt merénylet, melynek elkövetőjére a szentszéki biróság mondott halálos itéletet, az utolsót, melyet ez a biróság egyáltalán kimondott. *Lincoln* amerikai elnök is tőrdöféstől halt meg; *Booth* színész volt a gyilkosa. *Nasr-Eddin* pezsa sah szintén gyilkos kéztől esett el. A legutóbbi merényletek között van az, melynek *Stambulov* bolgár miniszterelnök esett áldozatul 1891-ben, ugyanez évben Görögországban a *Michalis* testvérek lelőtték gróf *Capo d'Istriast*, 1897-ben egy anarkista ölte meg *Canovas* spanyol miniszterelnököt *Acciarito* pedig *Umberto* királyt le akarta szurni. Szerbiában Milán elődje merényletnek esett áldozatul. *III. Mihály* szerb fejedelmet 1868-ban a *Radánovicsok* gyilkolták meg. Ebben az ügyben a végtárgyalás befejező részét *Budapesten* tartották, itt hallgatták ki *Karagyorgyevics herceget*, mert ugy beszélték, hogy az ő érdekében követték el a merényletet. *Milán* király szerencsésen megmenekült a nagybátyja sorsához hasonló tragikus végtől. Valamennyi merénylet között a leggazabb volt *Lucchenié*, aki Magyarországot végtelen gyászba ejtette *Erzsébet* királyasszony meggyilkolásával.

III. Viktor Emánuel.

Viktor Emánuel (Ferdinánd Mária Januarius) nápolyi herceg, immáron Olaszország királya, egyetlen gyermeke a szomoru véget ért *Umberto* királynak. 1869 november 11-én született Nápolyban s ugyanott és Firenzében szokott tartózkodni, mióta nagykoruvá lett.

Gyönge, beteges gyermek volt s igen lassan fejlődött, különösen testileg. Termetre nézve alacsony és vézna. Igen zárkózott, komoly természetü; csaknem pusztán katonai tanulmányainak élt. Szellemi tehetségeit volt nevelője, Giacomo gróf *d'Orio* ismeri legjobban s ez ugy nyilatkozik róla, hogy igen értelmes és szilárd jellemü ember, kire gyermekkora óta nagyobb hatással volt az anyja, mint az atyja. Mondják, hogy hazájának jelenlegi politikai, társadalmi és erkölcsi állapotaival nagyon elégedetlen. 1896, október 24-én nőül vette *Heléna* montenegrói hercegnőt, *Nikita* montenegrói fejedelem szép leányát, aki 1873. január 8-án született Cetinjében. Házasságuk eddig gyermektelen.

Róma, julius 30.

A belügyminiszter mára koronatanácsot hivott össze, amely a Montenegróban időző trónörökös megérkezéseig *régenseket fog kinevezni. Viktor Emánuel a jövő csütörtökön vagy szombaton fogja lezenni az esküt* az alkotmányra az egybegyült parlament előtt.

Róma, julius 30.

Viktor Emánuel trónörökös *Ciovaglia* hadsegédtől tudta meg, hogy atyját meggyilkolták. A trónörökös feleségével éppen Montenegróba akart utazni és azonnal intézkedett, hogy minden idővesztéség nélkül azonnal Olaszországba térjen vissza. *Saracco* miniszterelnöknek táviratot küldött, amelyben mély fájdalmát fejezi ki és tudatja, hogy holnap Rómában lesz.

Viktor Emánuel király ma délelőtt Pireuszból Antivariba utazott *s a tengeren tudta meg, hogy atyját meggyilkolták.* A fiatal király a következő táviratot küldte a miniszterelnöknek:

Atyám szomoru sorsa kétségbeejt és megrémit. Utban vagyok Monza felé.

Róma, julius 30.

Éppen most, délután 3 óra 40 perckor jelenti egy távirat, hogy *Viktor Emánuel yachtját szemaforon jelezték a brindisii kikötőben.* Egy torpedónaszád hadnagya közölte az uj királylyal a kormány táviratát. *Viktor Emánuel még délután kiköt Brindisiben* s ott fogja aláirni *első kormányzati manifesztumát*, aztán nyomban tovább utazik Rómába.

A kormány rendelkezésére bocsátotta lemondását a királynak. Bizonyos, hogy az ügyek tovább vezetésével a király a mostani minisztériumot fogja megbizni.

(A király kiáltványa.)

Róma, julius 30.

A hivatalos lap *III. Viktor Emánuel* király következő kiáltványát közli:

A trónra hivatva azt a fájdalmas kötelességet teljesitjük, hogy az országnak hirt adunk arról az óriási szerencsétlenségről, amely Umberto király drága életét hirtelen megsemmisitette. A nemzet, a felséges halott iránt érzett őszinte szeretetében és a dinasztia iránt táplált odaadás és együvé tartozás élénk érzelmeiben találva, az iszonyu büntettet kárhoztatva, mély részvéttől lesz áthatva a jó, nemes és nagylelkü király tiszteletreméltó emléke iránt, aki nemzetének büszkesége volt és a szavójai ház tradicióit méltóan folytatta. Rendületlen hittel a felséges utód körül sorakozva, tettel fogják bebizonyitani az olaszok, hogy az alkotmány nem hal meg.

A *Stefánia ügynökség* jelentése szerint a szárazföldi és tengeri haderő csapatai holnap délelőtt esküsznek hüséget III. Viktor Emánuel királynak.

BELFÖLD.

A szabadelvü párt szervezkedése. A *hódmezővásárhelyi szabadelvü párt* választmánya vasárnap délelőtt népes értekezletet tartott. Rendkivüli érdeklődéssel tekintettek e gyülés elé, mert bizonyos oldalról belső meghasonlásról és a vezetésben beálló változásról terjesztettek irányzatos hireket. Az ülés lefolyása igazolta, hogy a vásárhelyi szabadelvü párt egységesebb mint valaha és tántorithatlan bizalommal viseltetik eddigi elnöke *Fári* Antal takarékpénztári igazgató iránt. Bizalmát fejezte ki a gyülés az országos szabadelvü párt és kormánya és első sorban *Szill* Kálmán miniszterelnök iránt is és erről távirati uton értesitette őket. Az értekezlet a pártelnök iránt nyilvánult lelkes ovációkkal végződött.

Községi választások Boszniában. Ismételten rámutattunk arra, hogy a boszniai mohamedánok között két különböző áramlat áll szemben egymással. Az egyik az ellenzék mozgalma, amelyet nyilatkozatai révén a magyar közönség is ismer; a másik párt elitéli ennek az ellenzéknek a törekvéseit és ragaszkodik a fennálló intézményekhez. *Travnik*ban ismételten heves harcra került a dolog a két párt között és tudvalevőleg a szent hirében álló, nagytudományu travniki mufti volt az, aki először adta ki a jelszót az ellenzéki párt ellen való küzdelemre. Az e hó 23-án tartott travniki községi választásokon ismét megmérkőzött a két párt és a hadjáratból a mufti pártja kerül ki győzelmesen. A községtanácsosok választása listák összeolvasásával történt és legtöbb szavazatot a mufti hivei kaptak. Legtöbb szavazatot kapott a mostani polgármester, *Smailkadics* Hadsi Rifát effendi t. i. 189-et, még *Junuzovics* Hadsinak is, aki legkevesebb szavazatot kapott a konzervativek közül, 158 szavazat jutott. Ezzel szemben az ellenzéki jelöltek nagyon kevés szavazatot kaptak. *Pasics* Ibrahim, akinek legtöbb szavazat jutott, mindössze 54 szavazatot kapott. A mufti pártja tehát a választás következményeként tulnyomó többséggel rendelkezik. Hasonló eredménye volt a községi választásoknak *Noviban*, ahol a tavaszszal választották a községtanácsosokat. Ott is kiderült, hogy a konzervativ párt van többségben.

KÜLFÖLD.

A szerb király házassága. A jövő vasárnap kellett volna véghezmennie a szerb király esküvőjének, de az olasz király meggyilkolása miatt alkalmasint hosszabb időre elhalasztják. Belgrádban azt hiszik, hogy a cár gróf *Kapniszt* bécsi nagykövettel képviselteti magát az esküvőn. A belgrádi kereskedők deputációja tegnap tisztelgett *Masinné* asszonynál és üdvözölte eljegyzése alkalmából. A király, aki jelen volt a tisztelgésen, köszönetet mondott a megjelenteknek üdvözléséért és utalt elődeinek boldogtalan házasságára, akik külföldi nőket vettek feleségül. Érintette szüleinek áldatlan viszálykodását, amelytől annyit szenvedett az ország. Ismeri szive választottjának jellemét és reméli, hogy boldoggá fogja őt tenni. Senkinek semmi köze ahhoz, hogy a királyi ara idősebb mint a király és özvegyasszony, ez tisztán a királyra tartozik, engedjék meg neki is, hogy szerencséjét ott keresse, ahol megtalálni véli. Egy belgrádi táviratunk megcáfolja a diplomáciai képviseletben beálló személyváltozásokra vonatkozó hireket. Hangsulyozzák ott, hogy a külügyminiszter egyelőre nem gondol ily személyváltozásokra, mert a külpolitikát az eddigi irányban óhajtja vezetni, ami a királynak is szilárd elhatározása. Tény, hogy Szerbia és Oroszország közt közeledés támadt, de ezt főleg Milán önkéntes lemondása idézte elő, ami a cárnak egy régi kivánságát valósitotta meg. A király és kormánya ezentul is a legjobb zavartalan viszonyban akarnak maradni Ausztria-Magyarországgal, ami az Oroszországgal való jobb viszonyok mellett annál is inkább lehetséges, mert a két nagyhatalom most a legjobb egyetértésben van.

Pétervár, julius 30.

Az orosz távirati ügynökség alaptalannak mondja azt a hiresztelést, hogy *Karagyorgyevics* Péter herceg a szerb határon tartózkodik. A herceg ez idő szerint két fiával Cetinjében van.

A khinai háboru.

***Budapest*, julius 30.**

A khinai események közepette még folyvást előtérben áll az a kérdés, élnek-e még a külföldi államok pekingi követei, vagy csakugyan áldozatai lettek a boxer-had fékevesztett dühének. Biztosat egyik irányban sem tudunk még és a mai táviratok is csak a bizonytalanság és aggodalom növelésére alkalmasak. A newyorki *Herald* csifui távirata szerint a japán konzul Tiencinből julius 15-ikén futárt küldött Pekingbe, aki a pekingi japáni követnek következő sifferes jelentésével jött vissza Pekingből:

Nagyon jól védelmezzük magunkat a khinaiak ellen, *akik támadásaikat nem szüntették be.* E hónap *végéig még kitarthatunk, bár nem lesz könnyü főladat.* A japániak közül meggyilták *Kozima* attasét, *Ando* kapitányt, egy diákot és nehány katonát. Öten-hatan sulyosan megsebesültek, igen sokan kisebb sebeket kaptak. A többi követségekről a táviratban nem volt semmi.

Még kevesebbet tud mondani egy *Welders* nevü misszionarius, aki julius 27-ikén tért vissza Pekingből, ahová két hét előtt ment. Elbeszélése szerint a tatár városrészt a császári csapatok veszik körül s igy lehetetlen volt, hogy üzenetét a követeknek átadja. A követségek támadása julius 14-ikén még egyre tartott. Julius 18-án, mikor elhagyta Pekinget, megjelent egy császári ediktum, hogy az *idegeneket kiméljék.* Visszautazása alkalmából Pekingből délre nem látott khinai csapatokat, de ugy értesült, hogy Jangsun és Peitang között huszezer khinai táboroz.

A *Daily* Express sanghaii jelentése szerint julius 24-ikén a pekingi követek még bőven el voltak látva lövőszerrel és élelemmel, de az erről szóló táviratnak sokkal fontosabb az a része, amely a *khinai kormány Li-Hung-Csangnak* küldött következő figyelmeztetését közli:

Nem tartjuk helyesnek, hogy a követeket meggyilkolják, de éppen olyan *oktalan dolog volna, ha őket megmentenők* és Tiencinbe küldenők. Sokkal bölcsebb lesz, ha a még élő európaiakat *tuszokul visszatartják.* A khinai kormány fölhivja továbbá *Li-Hung-Csangot*, hogy azonnal Pekingbe menjen, mert kinevezték őt Csilli alkirályává, hogy az ő katonai tudományával sikeresen *hadat viselhessenek az idegenek ellen.*

Ugyanilyen tartalmu távirat érkezett *Washingtonba* is.

Ha ez a figyelmeztetés csakugyan elment volna, ugy vele ujabb fordulat állott be a khinai eseményekben. A külföldi hatalmak minden hazudozás és fenyegetés ellenére eddig is meggyőződhettek arról, hogy a boxer-lázadás csakis a khinai kormány bünös mulasztása, sőt támogatása mellett fajulhatott el, de hogy a császári kormány ily vakmerő arcátlansággal dacolni merjen a hatalmak akaratával, ez már azt a szándékát jelenti be, hogy a hatalmak fölmentő csapataiban Khina ellenségeit látja, azok előnyomulását háboru árán is kész megakadályozni. Nem lehetetlen az sem, hogy a pekingi európaiak csakugyan lemészároltattak és a kormány utólagosan módját keresi, hogy a borzalmas vérengzésért a hatalmakra háríthassa a felelősséget, aminthogy a khinai főhivatalnokok már rég figyelmeztették a bekövetkezhető katasztrófára a diplomáciát, ha szünetet nem tartanak csapatszállításaikban.

Berlin, julius 30.

A *csifui német konzul* táviratozza 27-iki kelettel: A santungi kormányzónak hozzám intézett távirati jelentése szerint pekingi követségünknek szóló táviratomat 22-én továbbitották. A kormányzó azt táviratozta azonkivül az itteni konzuláris testületnek, hogy egy e hó 27-én kelt császári ediktum szerint a német követ kivételével az összes követek sértetlenek és élelmi szerekkel is el vannak látva. Egy harmadik táviratban azt jelenti a kormányzó a konzuláris testületnek, hogy tovább küldött egy táviratot, amelyben a takui tengernagyok arra kérték a pekingi követségeket, hogy repülő futárokkal küldjenek hirt magukról. Khinai jelentések szerint az angol követséget e hó 28-án megtámadták *Tungfusziang* csapatai, de a támadást sikeresen visszaverték. *Csing* herceg katonái is harcolnak Tungfusziang ellen. Az *európaiak mostani menedékhelye* a császári palota tőszomszédságában lévő *Peigang-székesegyház*. Magát a palotát is ostromolják. Az elpusztult óvárost szorosan bekeritették. A nagy ostromló hadsereg boxerekből és khinai katonákból áll.

Berlin, julius 30.

A *tiencini német konzul* jelenti 28-iki kelettel, hogy *Below*, a pekingi német követség titkára, e hó 21-én ezt irta neki:

Köszönet a 19-iki hirért. Cordes állapota kielégitő, a követség többi tagja jól van. A különitménynek 10 halottja és 14 sebesültje van. A követségek épületeit, noha az ágyuzás erősen megrongálta őket, még tartjuk. Julius 16-ika óta a khinai csapatok ellenünk való támadásai szünetelnek. Nagyon szükséges volna, hogy a fölmentő csapatok a lehető leggyorsabban nyomuljanak előre. Jó forrásból való értesülésem szerint *Ketteler* holttestét megmentette a khinai kormány.

Berlin, julius 30.

A tiencini német konzulnak e hó 29-én kelt távirati jelentése szerint oda a pekingi japán követtől e hó 19-én kelt jelentés érkezett, amely azt mondja, hogy a Pekingbe zárt idegenek folytonosan védik magukat a khinai csapatok ellen és erősen remélik, hogy julius végéig tarthatják magukat. Addig várják a fölmentő csapatok megérkezését. A japán követ ebben a jelentésében megemliti, hogy a khinaiak beszüntették az idegenek menedékhelyének bombázását. Ezt julius 22-ikén a Pekingben lévő japán különitmény parancsnoka is megerősitette.

Berlin, julius 30.

A Wolff-ügynökség jelenti Tiencinből julius 26-iki kelettel: Julius 24-ikén Tiencin közelében egy nyolcvan főnyi japán csapat megtámadott egy tizenhárom főnyi orosz csapatot. Az oroszok vesztesége két halott és három sulyosan sebesült volt. A többiek megadták magukat a japánoknak. A rögtön meginditott vizsgálat kideritette, hogy az oroszokat *a japánok tévedésből khinaiaknak nézték*. Az incidenst befejezettnek tekintik.

Pétervár, julius 30.

A kereskedelmi minisztérium hivatalos lapja jelenti Port Arthurból 25-iki kelettel: *Alexejev* altengernagy Tiencinben több izben összehivta a szövetséges tengernagyokat és rendszeres közigazgatást szervezett a városban. A megrongált tiencini erődöket és kaszárnyákat hamarosan kijavitották. A khinai csapatok három táborra oszlottak, hogy megakadályozzák a *nemzetközi csapatok előnyomulását Peking felé*. A Peking ellen való további hadmüveletek kérdése felől e héten fognak dönteni. *Lenevics* tábornok Port Arthurba érkezett. Csapatai Mandsuriában fognak operálni.

Béos, julius 30.

Távirati jelentés szerint a *Kaiserin Elisabeth* és *Aspern* osztrák magyar hadihajók Szuezbe érkeztek és néhány óra mulva tovább indultak. A hajókon minden rendben van.

(Törökország csatlakozása.)

Berlin, julius 30.

A *Tageblatt*nak jelentik Konstantinápolyból, hogy a nagyhatalmak fölszólitották a portát, hogy vegyen részt a khinai expedicióban. A szultán késznek nyilatkozott, hogy négyezer embert elküld Khinába, ha a szállitás kérdését kielégitő módon oldják meg. Ha erről a dologról egyáltalában szó volt, valószinünek látszik, hogy a *porta maga ajánlkozott*, hogy elküldi csapatait Khinába, de a csapatszállitás kérdésénél fölmerült differenciák folytán dugába dőlt a terv.

HIREK.

Egy császár naplójából.

Julius 27.

Khina? Szép álom! Csak hadd vérezzenek a legények! A feleségem kért, hogy kiméljem az embereimet, azt mondta, hogy kár azért a sok fiatal vérért. Megmagyaráztam neki, hogy az eszméért, a haladásért, hatalomért vérezni kell. A császárné sirt. Az asszonyok nem értik meg az én eszméimet.

Igen. Csak hadd menjenek a legények.

Julius 28.

Ma beszédet tartottam a fiuknak. A civilizációra hivatkoztam, az eszme diadalát hirdettem s jól beráztam nekik, hogy a német név becsületéért mennek a mészárszékre. Tulajdonképen pedig semmi közöm a civilizációhoz. Szeretnék hatalmasabb lenni. Mikor a fiuk háromszor hurrát kiáltottak, mikor elindultak a hajók, belenéztem a tengerbe. Hoszszu fekete barázda uszott a hajó után, örvénylő vizbarázda s mintha forró vérpára gőzölgött volna belőle. Csupa vér, csupa halál, csupa hangos jajgatás. Tegnap még erős voltam. Ma . . . Igen, szomoru nap volt a mai, sötét, halálos sejtelmek támadtak bennem. Rossz dolog császárnak lenni . . . Nagyon rossz!

Julius 29.

Szeretném visszahivni a hajóimat, a fiukat, az egész sereget. A kardomat pedig örök időkre vissza szeretném tenni a hüvelyébe. Istenem! Tegnapelőtt még hazudni tudtam a királynőnek s ugy tettem, mintha kemény szikla volna a szivem s mintha semmi emberi érzés nem volna bennem. A népemért teszem, azt mondtam.

Hogy nem sajnálom a vérüket, azt hazudtam. Ma pedig sirok miattuk. Rossz álmom volt az éjjel. Azt álmodtam, hogy megöltek egy királyt. Egy jó királyt, becsületes, jámbor királyt. Sziven lőtték s reggelre kelve valóra vált az álmom. Szegény Humbertó! Nem vétett senkinek. Azt tette, amit a népe kivánt tőle s mégis megölték? Nem volt erőszakos soha, a népért élt s mégis a nép által hait meg.

Mit akarnak tőlünk? Négyszáz évvel ezelőtt azt kivánták, hogy bölcsek legyünk, hogy politikusok legyünk, tudósok, müvészek, hadvezérek, félistenek. Aztán jöttek olyan idők, hogy csak engedelmességet követeltek. Ma meg azt akarják, hogy becsületesek legyünk csak. Becsületesek. Csak éppen enynyit. Hát ő szegény becsületes volt, egyszerü, jó és békülékeny. Mégis megölték. Hát mit akarnak tulajdonképpen?

Én azt hiszem, hogy a népeknek nincs akaratuk, nincs vágyuk, nincs komoly törekvésük. Én azt hiszem, hogy a népek bolondok, eszeveszettek, féktelenek, gonoszok és rosszindulatuak. Azt hiszem, hogy a szabadság nem való nekik s hogy meg kell korbácsolni őket, mint a harapos kutyát, lánczra kell verni őket, mint az ebeket s el kell pusztitani mindent, amit ők teremtettek. Mert a népeknek nincs szivük.

Mi pedig legyünk megint zsarnokok s öljük meg őket. Mert szeszélyesek és ostobák és császári szavamra mondom, önmagam előtt mondom, hogy nem tudják, mit akarnak.

Isten áldjon Humberto! Holnap még öt hajót küldök a világ másik oldalára. Igérem, hogy jól megtömetem katonával. Kiengesztelem a halálodat!

G—a.

Budapest, julius 30.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Julius 31-én uj előfize és nyilik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megujitásról dejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Azoknak a tisztelt előfizetőinknek, kik a nyári hónapok alatt fürdőre vagy nyaralóhelyre szándékoznak menni, vagy pedig hosszabb utra kelnek, szolgáljon szives tudomásul, hogy kiadóhivatalunk, amint a cimváltozásról értesül, nyomban az uj tartózkodási helyre küldi a lapot. Ne méltóztassanak tehát egy rövid levelezőlapnak fölhasználásától akkor se visszariadni, ha a nyári szezon alatt talán többször is változtatják lakásukat. A Budapesti Napló kiadóhivatala minden bejelentésre rögtön intézkedik és szigoruan megfelel a szerkesztőség intencióinak, midőn az a nyári hónapok alatt is állandó érintkezésben óhajt lenni kedves közönségével.

— **Személyi hir.** *Pranger* József, az osztrák-magyar bank vezértitkára tegnap kezdette meg szabadságát. Távollétében *Zuck* Alajos vezértitkárhelyettes viszi az ügyeket.

— **Frigyes főherceg katonai szemléje.** *Sopronból* táviratozza tudósitónk: Frigyes főherceg tegnap Sopronba érkezett. A pályaudvaron a *schaumburg*-lippei herceg több tiszt társaságában fogadta. A főherceg ma katonai szemlét tartott.

— **Szlávy József betegsége.** A beteg koronaőr állapota, amint sajnálattal értesülünk, egyre aggasztóbb. A beteg már csak tejjel tud táplálkozni s ezt is csak mások segitségével veszi magához. Környezete aggodalommal gondol a válságos állapotára s a katasztrófától tart.

— **Gyász.** Vasárnap késő este 3/411-kor történt Monzában a megrendito merénylet és félórával később *Umberto* király halálát hirdette a monzai hires dom harangja. A hirszolgálat késlekedése folytán Budapest lakossága csak a délelőtt megjelent lapokból értesült a gaztettről, amely a lovagias olasz fejedelemnek, királyunk hü szövetségesének életét kioltotta. Attól kezdve a napi politikának máskor szenzációs eseményei mind háttérbe szorultak és sehol sem beszéltek másról, mint az olasz nemzet mérhetetlen veszteségéről. A magyar nemzet igaz és mély részvéte nyilvánult meg, azé a nemzeté, a mely mindenkor lelkesedéssel kért részt az olaszok örömében és fájdalmában és amelynek fiai czrével küzdöttek az olasz egység kivivásáért. Nem felejtettük el, hogy Umberto király mindig baráti érzelemmel viseltetett Magyarország iránt és ugyanazok a nagy eszmék hevitették, amelyek méltó helyet biztositottak hazánknak az európai államok sorában. Megemlékeztünk arról, hogy az olasz föld fogadta és őrizte szeretettel számunkra Kossuth Lajost és friss koszoruval öveztük a megdicsőült Umberto királynak meleghangu részvétét, amelyet a nagy magyar hazafi halálakor a két Kossuth-fiunak kifejezett. A budapesti olasz főkonzulátus szintén a lapokból értesült a borzalmas merényletről és nemsokára rá a bécsi követség hivatalos formában is közölte vele a gyászos eseményt. A konzulatus épületén lengő fekete lobogó hirdeti most a magyar fővárosban az olasz dinasztia és nemzet gyászát.

— **A sajtókongresszus elhalasztása.** *Párisból* táviratozza tudósitónk: A nemzetközi sajtókongresszus ma délután öt órakor ült össze. *Mezières* elnök megnyitó beszédében bejelentette, hogy Monzából azt a hirt kapta, hogy *Umberto* királyt meggyilkolták. E fájdalmas hir hatása alatt azt inditványozta, hogy a kongresszus részvéttáviratot intézzen az olasz kormányhoz és gyásza jeléül függesszé föl tanácskozását. A kongresszus egyhangulag elfogadta az inditványt és rögtön elküldte a részvéttáviratot, mire az ülés azonnal feloszlott.

— **Merénylet a perzsa sah ellen.** *Párisból* táviratozzák: Ma reggel itt az a hir terjedt el, hogy a perzsa sah ellen merényletet követtek el. A hir a következő incidensre vezethető vissza: Mialatt a sah megtekintette a kiállitást, kiséretének egyik tagja a nép között észrevett egy rosszul öltözött alakot, aki, mint minden perzsa tőrt hordott övében. Az illetőt elfogták és a rendőrségre kisérték.

— **A magyar kereszténység jubileuma.** Dr. *Samassa* József, Eger nagytudományu és lángoló hazafiságu érseke is kibocsátotta már körlevelét a magyar kereszténység kilencszázados jubileumának megünnepléséről, A mély vallásosság és a hazaszeretet nemes hangján fejtegeti a főpap ott szent István király apostoli működését és a magyarság megtérésének világtörténeti és nemzeti jelentőségét.

A kereszténység, ime a pásztorlevél egyik szép passzusa, a népéletet minden ágaiban megtermékenyitve, haladásnak, gyarapodásnak inditotta s az államéletet is fejlesztve, minden tekintetben áldást hozott a magyar nemzetre. Annak szellemétől áthatott kiváló fiai a hazának minden erejüket és törekvésüket oda irányitják, hogy a hazát vallás-erkölcsi alapon, helyes kormányzati elvekkel és eszközökkel akképp szilárditsák meg, hogy hatalomban megdönthetlen, javakban gazdag, dicsőségben nagy, léleknemességben fennköltt legyen. Valóban sok okunk van halatelt lélekkel fordulni az Urhoz, aki hazánkat oly soká fenntartotta s az idők hosszu során át kegyelmének annyi erősitő s boldogitó áldásával elhalmozta. Nem szabad azonban soha megfeledkeznünk ama tapasztalati nagy igazságról, hogy minden állam fennmaradásának biztositékai ugyanazok, amelyekre megalakulásakor helyezkedett. Isten kegyelme mellett hazánk fennállásának alapját és biztositékait is szintén ugyanazon előforrásokban és tényezőkben találja meg, amelyekből élete, fejlődése s virágzása kelt. És ezek: vallásosság, hon- és szabadságszeretet.

A pásztorlevél utolsó része a jubileum megünneplésére szólitja föl a hivőket és elrendeli az egyházi ájtatosságokat, buzditva azonkivül mindenkit az esztergomi és budapesti ünnepségekben való részvételre.

— **Az utólsó lakoma.** Éveken át eléggé vidám volt az élet a Franciskánus-klastromokban, ahol a papi komolyság nagyon jól fért össze az asztal ártatlan örömeivel. Mostanság a római kuria elhatározta, hogy a szerzetes-rendeket visszaszoritja szabályaik ősrégi szigorába, amelytől már-már elszoktatta a modern élet. Bucsuznak tehát a Franciskánusok is a vidámságtól és pedig egy korrekt lakoma, az utolsó lakoma keretében. Ismeretes, hogy augusztus másodika: *Portiuncula napja* nevezetes ünnepe a Szent Ferenc-rendi szerzeteseknek, amelyet évenkint nagy ünnepélyességgel ülnek meg mindenfelé. Ez az ünnep a Ferenc-rend alapitójának, Assisi szent Ferencnek sirja fölé 1568-ban emelt Portiuncula nevezetü templomtól nyerte, melyben a hagyomány szerint szent Ferenc kérésére Jézus Krisztus megigérte, hogy akik a nevezett templomban érvényesen meggyónnak, teljes bucsut nyernek. A bucsut III. Honorius pápa augusztus másodikára engedélyezte; IV. Gergely pápa pedig a Ferencrendiek minden templomára kiterjesztette. A Portiuncula napján, az egyházi ünnepségek után *nagy lakomát* szoktak rendezni a Ferenciek, amelyre a városi előkelőségek is hivatalosak. Augusztus elsejével azonban az uj szigoritott rend lép életbe a Ferencrendi kolostorokban, amely eltiltja a lakomák rendezését. Külön engedelemmel azonban még az idén megtartják a Portiuncula lakomát, amelyre a katonai előkelőségeket is megfogják hivni. A jövő esztendőtől kezdve már csak egyházilag ülik meg a a Portiuncula-ünnepet.

— **Angol lapok a fiumei látogatásról.** Az angol flotta fiumei látogatásáról meleghangu cikkeket irnak az angol lapok. A *Times* legutóbbi száma igy ir:

Ferenc József király ajándéka *Fisher* tengernagynak csak megpecsételése volt annak a fényes fogadtatásnak, melyben az angol flottát és lobogót részesitették. A két tengerészet testvéries barátkozása nem volt szinlelt jellegü és semmi kivánni valót sem hagyott hátra. A pazarfényü fogadtatás pedig, amelyben gróf *Szapáry* részesitette a flottát, világos és értékes bizonyitéka annak a régi és tradicionális barátságnak, mely Magyarországot Angliához füzi.

A fiumei ünnepélyek intimebb és szivélyesebb jellegüek voltak a triesztieknél, ami azt bizonyitja, hogy nagyon is bölcs elhatározás volt sir John *Fisher* tengernagy részéről, hogy nemcsak az osztrák, de a magyar kikötőt is meglátogatta, habár ez az utóbbi látogatás eleinte nem volt fölvéve a hivatalos programmba.

Ugy *Fisher*, mint lord *Beresford* nagyon jó szolgálatokat tettek Angliának, mert ujból alkalmat adtak annak a régi barátságnak a dokumentálására, mely Angliát a lovagias vendégszerető és liberális Magyarországgal összefüzi.

— **Nyilatkozat.** *Tenczer* Pál fővárosi bizottsági tag fölkért bennünket annak a kinyilatkoztatására, hogy azt a cikket, amely egy tegnapi lapban az ő nevének az aláirásával látott napvilágot s amely a Schossberger-féle börze-ügygyel foglalkozik, nem ő irta.

— **A párisi zsüri.** A csoportzsürik, mint *Párisból* táviratozzák, már elvégezték munkájukat. A főzsüri most két héttel a rendes határidő előtt megkezdheti működését. A francia kereskedelmi miniszter azt kivánja, hogy az ünnepies dijkiosztás ne szeptember elején, hanem már augusztus 15-ikén történjék, hogy a kiállitók minél előbb jelezhessék tárgyaikon a kitüntetéseket. A főzsüri ennélfogva már augusztus 3-ikán alakul meg, amiért is azokat a kormánybiztosokat, akik tagjai a főzsürinek, szabadságukról visszahivják.

— **Egy község pusztulása.** Koldusbotra jutott egy nap alatt *Oroszhegy* udvarhelymegyei község lakossága. Tegnap délután tüz ütött ki a községben, közvetlenül a templom mellett. Ötvenkét gazda összes gazdasági fölszerelése megsemmisült. Oltani alig lehetett, mert nem volt munkaerő. A lakosság legnagyobb része ugyanis ittas volt és nem akart segédkezni, Karhatalmat és tüzoltóságot is kértek a szomszéd községektől. Dr. *Demeter* Lőrinc főszolgabiró és *Szabó* Nándor szolgabiró csendőrökkel vonultak ki de már akkor jórészben el volt hamvadva a község. A leégettek most a szabad ég alatt vagy jószivü embereknél laknak. A pillanatnyi segélygyüjtést *Demeter* főszolgabiró meginditotta és országos gyüjtés iránt az alispánhoz előterjesztést tett. A tüzet gyermekek okozták játék közben. A nép a templomban időzik, amelyet zsufolásig megtöltöttek. Nagy a vizhiány is. Pillanat alatt az összes épületek lángban voltak. A takarmány mind elégett. A kár a 100.000 koronát meghaladja. Biztositva alig volt valami s igy a nyomor igen nagy a nép között.

— **A budapesti szünidei gyermektelep-egyesület** által kitelepitett gyermekek első csoportja tegnap érkezett vissza négy heti távollét után Ercsiből, Lelléről, Trencsénből, Zebegényből és Lipikből. A gyermekeket — 450-et — az egyesület buzgó alelnökének, *Lauer* Sándornak vezetése alatt választmányi tagok fogadták az érkezési helyeken. Általános megelégedést keltett a gyermekek rózsás szine, akik átlag 2 és fél kilogrammal gyarapodtak. Különösen felemlitendő a lipiki tartózkodás kitünő eredménye, hová ez idén először telepitett ki az egyesület 20 görvélykóros gyermeket, kiknél a gyógyfürdő feltünő jó hatással volt. A szünidei gyermektelep II. csoportját julius hó 31-én reggel 8 órakor fogják öltöztetni a VI. ker., Nagymező-utcai polgári iskola helyiségeiben. Ezeket a II. csoportbeli gyermekeket a következő sorrendben fogják elszállitani: augusztus 1-én reggel 6 óra 56 perckor *Lellére* 60 leány a déli vasuti pályaudvarról; augusztus 1-én reggel 7 óra 30 perckor *Trencsénbe* 50 fiu a nyugati pályaudvarról; augusztus 1-én reggel 9 óra 25 perckor *Zebegénybe* 60 leány a nyugati pályaudvarról; augusztus 2-án reggel 7 óra 15 perckor *Lipikbe* 12 leány a keleti pályaudvarról; augusztus 2-án reggel 7 óra 30 perckor *Hegybányára* 80 fiu a keleti pályaudvarról.

— **Házasság.** *Rott* Zsigmond államvasuti hivatalnok eljegyezte *Löwy* Lipót urnak a budapesti közuti vaspálya-társaság tisztviselőjének leányát *Irénkét.*

Losonci gróf *Gyürky* István, gróf Gyürky Ábrahám v. b. t. t. és orczi *Orczy* Sarolta bárónő fia, a Deák-téri evangélikus templomban szombaton esküdött örök hűséget rudnói és divékujfalussi *Rudnay* Margitnak, Rudnay József nagybirtokos és neje, farádi *Veres* Szilárda leányának. Az esküvő után a fiatal pár nászutra *Párisba* ment.

— **Visszakergette a lelkiismerete.** Nagy bün terhelte *Tamás* Józsefet, egy *jászkiseri* gazdaember fiát. Megölte az apját amiért ellenezte, hogy azt a leányt vehesse feleségül, akit szeretett. A tavaszszal mikor az eset történt a fiu elbujdosott s csak a napokban jelentkezett *Szolnokon* a vizsgálóbirónál. Elmondta hogy előbb Boszniában bujdosott, ahol egy magyar származásu kereskedőhöz állott be szolgálatba. Itt nyugtot nem találva elindult *Dalmáciába*, innen *Fiumába*; mindenütt dolgozgatott, de nyugta nem volt sehol, azért elhatározta, hogy miután sorsát, büntetést ugy sem kerülheti el, visszatér hazájába. *Fiumében* jelentkezett a hatóságnál, hol ellátták kényszerutlevéllel. Igy érkezett tegnapelőtt *Szolnokra* és önként jelentkezett a törvényszéknél.

— **Villámcsapás, vasuti baleset, bányakatasztrófa.** A világ három különböző tájáról érkezett az alabbi három távirat:

Caënből jelentik, hogy a mezidon-dozulei vasuton ma délelőtt két vonat összeütközött. Tiz személy megsérült.

Le Mansból táviriák, hogy az auvaursi táborba az éjjel többször lesujtott a villám és négy tüzért megsebesitett, hét lovat megölt és öt lovat megsebesitett.

Cindad-Realból sürgönyzik, hogy a *horcagoi* bányákban egy szállitókosár kötele elszakadt, aminek következtében hat munkás életét vesztette és hét megsebesült.

— **A lipiki fürdőből.** A lipiki jódfürdőn — mint lapunknak irják — az idén 2000-nél több fürdővendég van, nemcsak magyar, hanem német, angol, lengyel, román is nagy számban. Lipik fürdői, szállodái, parkja mindinkább megközelitik a világfürdőket. A fürdő főorvosa dr. *Szemerey* Bertalan, közegészségügyi tanár, kiváló specialista mindennemü bőr- és vérbajokban s s kura rendkivüli eredményeket mutat fel. A fürdő vezetője, *Fritz* igazgató, magyar ember.

— **Eső.** Az utóbbi napok gyilkoló hőségében egyre azt sóhajtottuk, bár lenne már eső, ha csak egy csöpp is, és ma némi megelégedettséggel konstatáljuk, hogy egy röpke negyedóráig volt részünk az eső gyönyörüségében. Öt óra felé igazi kánikulai hirtelenséggel zápor kerekedett, amely azonban rövid tizenöt perc alatt kitombolta magát. Ha nem is volt kiadós az eső, megvolt az a haszna, hogy lehült a levegő és éjszaka már anakronizmus számba ment a burnak keresztelt lehetetlen szabásu fehér kalap. A hüvösebb levegőt örömmel köszöntötte mindenki, csak éppen egy uszómester hullatta könyeit a Barcsay-utcában, mondván, hogy a zápor jövedelmező müvészetének négy-öt napra bedolgozott. A szerényebb törekvések előtt is le kell rónunk a köteles elismerést, e szent elv értelmében emlékezzünk meg a ma reggeli esőcskéről, amely hatvan másodpercig adott mutatóul az estiből.

— **A királygyilkos Budapesten.** *Bressi* Angelo, az olasz király gyilkosa ezelőtt pár esztendővel megfordult Budapesten is. Luchenivel egy időben volt a fővárosban; azonban nem ismerték egymást. Azok a Budapesten élő olaszok legalább — akik mindkettőjükkel érintkeztek itt tartózkodásuk idején — nem tudnak arról, hogy a két anarkistát akár politikai, akár pedig baráti kapocs füzte volna egymáshoz.

Umberto király gyilkosa 1896. augusztus elején, az ezredévi kiállitás idején került Budapestre, amikor az osztrák fővárosban egyszerre nagyon szemmel kezdték tartani a külföldi anarkistákat. Bécsben tarthatatlanná vált a helyzetük, mielőtt tehát külföldi körutra indultak volna, ellátogattak Budapestre, ahol legalább pár napig gyanutlanul tartózkodhattak. *Bressi* Angelo — amikor Budapestre érkezett, a Fiume szállodába szállt. Itt azonban csak egy napig tartózkodott és csakhamarát költözködött a Lónyay-utca 17-ik szám alatt lévő házba, ahol egy olasz munkáscsaládnál vett szállást. Kevesett tartózkodott itt is, ezen a lakásán s ugyszólván csak éjszakára járt haza. A nap nagy részét a kiállitás területén töltötte; este pedig rendesen átvonult a Vérmező sarkán lévő *Alberqo Rosseranaba*, abba az olasz korcsmába, ahol a Budapesten dolgozó olasz munkások szoktak tanyázni. A budapesti olasz munkások közül még most is többen emlékeznek a 28—29 éves, csinos fiatal emberre, aki mindig bizonyos fölényryel beszélt munkástársaival és az anarkia magját hintegette akkor is már közöttük.

Bressi Angelo csak mintegy 8—10 napot töltött a kiállitás ideje alatt Budapesten. Idejövetelének s eltávozásának is nem politikai, hanem egyéni indokai voltak. Szerelmes volt az anarkista egy szép bécsi leányba, *Grossmann* Mariba, aki a kiállitás egyik pavillonjában árulta a pezsgőt. Még Bécsben ismerkedett meg vele. A leány azután lejött Budapestre, anélkül, hogy kedvese valamit tudott volna róla. Csak itt találkozott vele ujra, a kiállitás területén. Első találkozásuk zajos volt — a rendőrség is tud róla — lelövéssel fenyegette a szép leányt, aki másnap elhagyta állását és elment — Amerikába. *Bressi* Angelo ezt megtudta és — utána ment kedvesének — Amerikába. Azóta a budapesti olaszok sem tudták, hogy mi történt vele. Most hallottak először hirt róla, de ez a hir megdöbbentette őket is, mert — bár ismerték a vad természetét — mégsem tartották annyira vad anarkistának, hogy királygyilkosságra vetemedjék.

— **Szerelmi dráma Gödöllőn.** *Gödöllőn* tegnap este szerelmi dráma történt az Erzsébet szállóban. Estefelé egy idősebb uri asszony s egy fiatalember érkezett oda, akik az Erzsébet szállodában béreltek szobát. Alighogy megérkeztek, lementek a szálloda terraszára s ott jól megvacsoráztak. Még a cigánynyal is huzattak s azután ugy tizenegy óra felé felmentek a szobájukba. Alighogy felértek, egymásután több lövés dördült el az emeleti szobában. A szállótulajdonos és *Adler* fővárosi kereskedő voltak az elsők, akik berohantak a szobába. Az asszonyt ott találták a földön nagy vértócsában, a fiatalember pedig a kezében szorongatta a még füstölgő revolvert.

A szerelmi dráma hősei *R.* Manóné született *L.* Sarolta, 42 éves, fővárosszerte ismert uriasszony és *Sch.* Lajos, 19 éves hitelszövetkezeti könyvelő. Szerelmi viszonyuk nemrégiben keletkezett s az uri nő heves szerelemre lobbant a fiatal ember iránt. R. Manóné tegnap tünt el király-utcai lakásáról. Azt mondta, hogy a vásárcsarnokba megy. Magával vitte összes ékszereit s mielőtt Budapestről elindultak volna, az ékszereket elzálogositotta. Ezen a pénzen indult utnak a szerelmes pár. Először Hatvanba mentek. Utközben az asszony rábeszélte a fiatalembert,

hogy halljanak meg együtt. A fiatalember ebbe beleegyezett s Hatvanban revolvert vásárolt. Gödöllőre érve megszálltak az Erzsébet-szállóban s itt el akarták pusztitani önmagukat, de nem sikerült a szerelmi dráma.

A fiatal ember először háromszor önmagára lőtt, de mindhárom lövés csütörtököt mondott. Az asszony erre kikapta a kezéből a revolvert:

— Majd megmutatom én, hogyan kell bánni ezzel a fegyverrel.

Kétszer sütötte magára a revolvert és mindkét golyó talált. Az egyik a mellét sulyosan megsebesitette. A sebesült uri asszonyt ma estefelé behozták a Rókus-kórházba, ahol ápolás alá vették.

A fiatal embert tegnap este mindjárt a csendőrség vette pártfogásába és letartóztatta. Ma azután táviratilag hivták Gödöllőre az édes apját a fővárosból és átadták neki a fiát, aki könnyezve mondta el a ránézve szerencsés kimenetelü regényt hozzátartozóinak.

— **A betegsegélyezés reformja.** A vidéki kerületi betegsegélyző pénztáraknak julius elején az Országos Iparegyesületben tartott országos értekezlete Szontágh Jenőt, a szolnoki betegsegélyző pénztár titkarát bizta meg a kereskedelemügyi miniszterhez intézendő felterjesztés elkészitésével. Szontágh titkár a hozott határozatoknak megfelelően kidolgozta a tervezetet. Már a megalkotandó törvény czimének megváltoztatására is van javaslata, hogy a törvény ne csak az ipari és gyári, hanem a kereskedelmi alkalmazottakról is intézkedjék. A tervezet csakis a legteljesebb centralizaciót tartja célravezetőnek, s megszüntetendőnek tartja az ezernél több taggal biró ipartestületi penztárakat, valamint a gyári és vállalati pénztárakat is. Szól a közgyülési képviseltetésről, kéri a felügyelő-bizottsági tagok számának hatban való megállapitását, s a pénztári képviseltetésben a munkaadók és alkalmazottak egyenlő számadasának a megállapitását. Az egységes vezetés érdekében azt kivánja, hogy a központi szövetség az összes hazai pénztárak központi szövetsége legyen, hogy minden szövetségi pénztár a felesleget a központa szallitani tartozzék, kéri a tisztviselői kar helyzetének országosan való szabályozását, s a törvényes védelmet a gyakori inzultusoknak kitett pénztári tisztviselők számára. A minimalis segélyek közé fölveendőnek tartja a családtagok dijtalan orvoslását és orvosságokkal való ellatasát. Kiterjeszkedik a tervezet a járulékok beszolgáltatásának, a bejelentések ellenőrzésének a módjára, szükségesnek tartja az orvosokról való gondoskodást, hogy a gyógyszereszek a penztáraknak legalább negyedévi hitelt adjanak és hogy átmeneti intézkedéseket is fölvegyenek, nehogy az uj törvény életbeléptetésekor zavarok támadjanak.

— **Az illatszergyáros elfogva.** Sok mindenféle bün terheli *Dobé* Nandor facér borbélylegény leikét; akit ezelőtt pár héttel különböző kauciószédelgések miatt letartóztatott a rendőrség. A jeles fiatalember illatszergyárosnak adta ki magát s be is rendezett egy *illatszergyárat*, amely tulajdonképpen egy szobából állott. Ebben az egy szobából álló gyárban *dolgozott* az illatszergyáros ur egész személyzetével. A személyzet természetesen kauciós emberekből állott, akiknek a kauciója a gyár rövid pár napi működése alatt eluszott. Dobé Nándor ur különböző alkalmazottjainak feljelentése alapján a rendőrség kezébe került. Alig volt egy napig a rendőrség kezei között, kiderült róla, hogy katonaszökevény s a katonai hatóság magának követelte. Át is adta a rendőrség Dóbé Nándort a katonaságnak. S az őrség egyelőre a Mária Terézia-kaszárnyába vitte vizsgálati fogságba. Ámde Dobé Nándornak volt esze itt is. Kikérezkedett a kaszárnya egyik félreeső helyére s amig az őr az ajtó előtt állott, ő az ablakon át megszökött. Azóta bottal ütötték az illatszergyáros ur nyomát. Keresték mindenfelé, de nem tudtak nyomára akadni. Most végre ujra horogra került Dobé Nándor. Tegnap elfogta a csendőrség Buda-Örsön. Javában mulatott az egyik korosmában; de rá se ismertek volna a személyleirás után, ha el nem szólta volna magát. A haját ugyanis tövig lenyiratta és a bajuszát leborotváltatta. Igy azután szinésznek adta ki magát. Egy pár könnyen hivő ember fel is ült neki a korosmában, ahol tanyázott, de véletlenségből oda mentek a csendőrök és Dobé Nándor ezek előtt elszólta magát. Kérdőre vonták kilétét illetőleg és hosszas habozás után beismerte, hogy ő a sokat keresett illatszergyáros. A csendőrök a jómadarat behozták Budapestre s átadták a 32-ik gyalogezrednek s a hadbiróság fog felette nemsokára itélkezni.

— **Tüz a bikszádi fürdőben.** *Bikszád*ról irják hogy ott tegnap nagy tüz pusztitott. A tüz a gépházban keletkezett s nagy gyorsasággal harapódzott tovább a nagy forróságtól amugy is kiszáradt svajci stilben épült faházakban. A tüz egy óra alatt a gyógyfürdőépületet, a nagy vendéglőt s több melléképületet hamvasztott el s csakis *Bikszád* önfeláldozó oláhainak köszönhető, hogy a mellékes Móric-lakba amelyben 30 vendégszoba van, át nem csapott. A tüz nagy konsternaciót keltett a vendégek között s noha a fürdőtulajdonos, *Szentiványi* képviselő minden tekintetben megnyugtatta a fürdővendégeket, mégis a legtöbb elszéledt. A kár *30—40.000* forint. A fürdőkura nem szenved, mert a vendéglőt a képviselő magánlakásába helyezték át s a fürdőkádak sértetlenek maradtak; az éttermet a tágas gyógyterembe helyezték át és a hideggyógyintézet is teljesen jó állapotban van.

— **A rákoskereszturi rablás.** Megirtuk, hogy *Soltész* Jánost, aki a rákoskereszturi határban kirabolta *Korczi* bukovinai földmüvest, Alsó-Láposon elfogták. A veszedelmes ember hazájába nagy csomagokkal érkezett, feleségének s gyermekeinek ajándékokat vitt, amikor a csendőrök a személyleirás alapján elfogták. Az illetőt ma délelőtt hozták a fővárosba s egyenesen az ügyészségre kisérték. Az elrabolt pénzből még 340 forintot találtak nála s beismerte tettét. Soltész a mult év december havában szabadult ki az illavai fegyházból, ahol ugyancsak rablásért három évi fegyházat szenvedett el. Azóta Ujpesten bujdosott s e közben is több lopást követett el. A kirabolt Korczi felesége és öt gyermeke eltünt a fővárosból s valószinü, hogy a Boszniába váltott vasuti jegyekkel elutazott abban a hiszemben, hogy az öreg Korczi már oda ment. Korczi még a fővárosban van állami ellátásban s holnap szembesitik elvetemedett támadójával.

— **Öngyilkosság.** Ma reggel a Gellérthegynek a Ferenc József-hid felé néző oldalán egy férfi holttestére akadtak. Az illető kabátja és mellénye a közeli pázsiton hevert s az ezekben talált iratokból megállapitották, hogy a halott *Atkári* Imre kunhegyesi születésü 35 éves volt főhadnagy. Külső sérülésnek nyomai nem látszanak rajta s valószinü, hogy mérgezés okozta halálát. Holttestét a boncoló intézetbe szállitották.

— **A Telefon Hirmondó zeneestéi.** A *beszélő ujság* — tekintettel a budapesti kőszinházak nyári szünetére — az operaelőadások helyett naponta este 8 órától 11-ig felváltva katona- és cigányzenével szórakoztatja előfizetőit. A zeneközvetités közben 1/49 órakor felolvastatja a *frankfurti, párisi* és *londoni* tőzsdék kurzusait, fél 10 órától 10-ig pedig a legujabb hireket és táviratokat. Ugy a zenének, mint a felolvasásnak kezdetét mindig riadójel előzi meg, hogy ezáltal az érdeklődők figyelmét felhivja.

(x) **Bur kalapok** urak és hölgyeknek fehér, szürke és drap szinben, darabja 1 frt 25 kr. Ismét eladóknak árengedmény. A Népszinházzal szemben *Kertész* Pál divat-áruházában Kerepesi-ut 44.

(x) **Emke-gyujtó a legjobb!**

Földönfutók.

(*A román kivándorlók.*)

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, julius 30.

A román kivándorlók reménykednek a jobb jövőben, érzik, hogy ők is emberek. Jönnek a jó emberek a külső soroksári-uti tanyára és könyörületes szivvel segitik a szenvedőket. A Neptun-gyár tulajdonosa *Weisz* Jakab a legkitünőbb házigazda, sorba kérdezi szerencsétlen vendégeit, hogy nincs-e valamiben hiányuk. A hazátlanok pedig áldják a könyörületes szivek és hálaéneket zengenek istápolóikról. Egész raktáruk van a kivándorlóknak az élelmi szerekből. Kenyér — száz számra — bor, sör, tea, rum, szalámi, párisi és minden elképzelhető étel és ital rendelkezésükre áll. A gyártelep tulajdonosa ezenkivül fürdőkádakat állittatott fel az egyik helyiségben, ágyakat, étkezőhelyiségeket ren lezett be nekik, ugy hogy semmiben sem szenvednek hiányt a kivándorlók.

A rendőrség teljesit — a hitközség emberein kivül — felügyeletet a telepen. *Beniczky* felügyelő — amióta megérkeztek a kivándorlók — folyton velük van — egy sereg rendőrrel s a rendőrség által őrzött telepet a közönség nagy számban keresi fel. Nem akad ugyszólván senki sem, aki a szegény emberek részére ne vinne valami ajándékot. Az egyik ruhát, a másik élelmi szereket, a harmadik pénzt, s ott a telepen az apró adományokból vagy kétszáz forint gyült ma egybe. Ezeket az adományokat *Kohn* Riza kisasszony, egy szeretetreméltó leányka kezei, akinek nagy része van abban, hogy az apró pénz ilyen nagy összegre szaporodott.

A zsidó hitközségnek több tisztviselője állandóan a telepen tartózkodik és ők gondoskodnak a kivándorlók szükségleteiről. Valósággal nagy önfeláldozással végzik terhes munkájukat, amely már szinte kimeritette őket. Arról is gondoskodnak ezek a jó emberek, hogy a kivándorlóknak legyen utravalójok — egészen Kanadáig. A kereskedőktől élelmiszereket, rumot, cukrot gyüjtenek a kivándorlók részére.

A jótékony embereknek se szeri se száma, ma egy keresztény pék zsemlét küldött, Löffelmann vendéglős bort és ételeket, Precs cukrász fagylaltot, Goldmann és Pollák tejkereskedők tejet, mások tiszta szalmát a rögtönzött ágyakhoz, a fővárosi kereskedők fehérnemüket.

Egy orvos megvizsgálta a szegény embereket, akik között egyetlenegy beteg sem volt, a férfiakat pedig egy borbély megborotválta. A jótékony egyesületek szintén teljes erővel azon dolgoznak, hogy enyhitsék a hontalanok szenvedéseit.

Azoknak a kivándorlóknak a sorsuk, akiket Orsovánál visszaküldött a hatóság, szintén javult némiképp a helyzetük. A kilencszáz kivándorló *Vodica* román határkörségben tartózkodik jelenleg, ahol vasárnaptól számitott három napi haladékot kaptak a továbbutazásra. De hova menjenek? Magyarországba nem léphetnek és a Románia is elvolt előttük zárva! Hova menjenek? Erre a kérdésre vonatkozólag *Gulner* Gyula belügyi államtitkár a következőképp nyilatkozott:

— Románia visszafogadja már a visszaküldött kivándorlókat. Erre vonatkozólag jegyzékváltás történt, amely román részről ilyen kijelentésre vezetett.

A belügyminisztérium *előterjesztést tett arról a képtelen helyzetről, amely előállhat Romániának az alattvalóival szemben tanusitott magatartásából*, hogy ha egy külső országból kitasitják őket, nem engedi vissza. *Az előterjesztést a kormány áttette a külügyminisztériumhoz a román kormánynál való eljárás végett.* Erre megjött a román kormány felelete, amelyet a külügyminisztérium velünk közölt, hogy a kivándoroltak visszatérése többé *„nem fog nehézségekbe ütközni.“*

A kivándorlók meglátogatása alkalmával szerzett közvetlen impresszióiról a következőképp adott számot az államtitkár:

— Nem gyülevész, elhanyagolt csapatok ezek, hanem intelligens arcu, tisztességes külsejü, rendet ismerő s rendben tartott népség. Fölvilágosodott emberök, egészségesek s nagyrészben erős termetüek. Beszédjük becsületes, okos gondolkozásra vall. Néhány csoportvezetővel beszélgettem, majdnem valamennyien jól beszélnek németül. Azt kérdeztem az egyiktől, hogy mi volt a legközvetetlenebb oka a kivándorlásuknak? Azt felelte, hogy nem utasitották ki őket, de ugy bántak velük mindenütt, hogy nem maradt egyebük hátra a kivándorlásnál. Részletesen leirta azt a bánásmódot, hosszadalmasan, példákkal illusztrálva mindazt, amit mi ezzel az egy szóval ki tudunk fejezni: bojkott. Valamennyiük beszédéből ugy láttam, hogy lelkes zionisták, akik meg vannak győződve, hogy Kanada nekik tejjel-mézzel folyó hazájuk lesz. Mintha valami fanatizmus is volna e hitükben, olyan erős a bizodalmuk, mely sokakban még e sok viszontagság közepett is fentartja az erős életkedvet.

*

A kivándorlók utiköltségre való ellátása tárgyában ma *Sándor* Pál elnöklete alatt népes értekezlet volt az István-főherceg fogadóban. Az értekezletet dr. *Kohn* Sámuel főrabbi nyitotta meg, szivhez szóló szavakkal ecsetelte a szerencsétlenek nyomoruságát. Kifejtette, hogy a romániai zsidók ügye nem zsidókérdés, hanem humánus és társadalmi kérdés is. Köszönetet mondott Sándor Pálnak tevékenységéért s fölkérte, ismertesse a helyzetet.

Sándor Pál előadta, hogy a magyar zsidóság kötelessége segiteni a romániai kivándorlókon, akik kijelentették, hogy inkább megölik magukat, semhogy régi hazájukba visszatérjenek. Sorsuk most a magyar zsidóság kezébe van letéve s ennek mindent el kell követnie, hogy segitsen rajtuk. Ez a feladat különben sem olyan nehéz, mint a minőnek az első pillanatra látszott. Először is egy-egy kivándorló utiköltsége nem 150 frt, hanem kevesebb. Aztán meg van is nekik össze-vissza néhány ezer koronájuk. Az sem áll, hogy mindenkinek 50 forintot kell felmutatnia, hogy tovább utazhassék. Eddigelé a segitségükre 6000 korona gyült össze, azonkivül a Lipótvárosi Kaszinó tegnap 3000 koronát gyüjtött. Ennyi tehát máris együtt van, holott a gyüjtés tulajdonképpen még meg sem indult. Alapos a remény, hogy a szükséges pénz idejekoran együtt lesz, de ha nem volna, akkor a pesti hitközseg kötelessége a további segités.

Baumgarten Lajos és *Adler* Lajos községi elöljárók kifejtették, hogy a hitközség 17.000 forintot adott már a romániai zsidók élelmezésére, de sokkal többet már nem tehet, mert a szegények annyira igénybe veszik, hogy ezek közül is sokat el kell utasitani. Mindenesetre azonban szép összeggel fog az akcióhoz hozzájárulni s ebben bizonynyal a chevra kadisa is követni fogja.

Szabolcsi Miksa utalt arra a tévedésre, mintha a kivándorlást a bécsi Alliance szervezte volna. Megtett mindent a romániai zsidók elszállitására nézve, összeköttetésbe lépett a párisi és londoni Alliance-szal és meggyőződött arról, hogy a munkaképes fiatalokat, akik csekély tőkével is rendelkeznek, akadály nélkül el lehet szállitani, de aggokat és nőket nem. Bécsben most 1600 ember van, akiket vissza kell küldeni, másutt is megrekedtek néhány szazan. A legjobb lenne, ha a gyüjtött pénzt odaadnak nekik és visszaküldenék őket Romániába, hogy otthon szervezkedve, idővel békésen kivándorolhassanak.

Sandor Pál ezzel szemben kijelenti, hogy ezeket az embereket visszaküldeni nem lehet. A segit-

ségükre csak egy mód van: ellátni őket eszközökkel, hogy kivándorolhassanak Kanadába.

Az értekezlet, *Leblovits* Lipót felszólalása után *Sándor* Pál javaslatát fogadta el s végrehajtóbizottságot küldött ki, melynek tagjai lettek, dr. Kohn Sámuel főrabbi elnöklete alatt: Sándor Pál, dr. Strasser Imre, Sándor Ármin, dr. Vázsonyi Vilmos, dr. Fried Vilmos, dr. Fejér Márton, dr. Fränkl Sándor, Szabolcsi Miksa, Kohn Arnold, Goldmann József Leblovits Lipót.

A bizottság azután szükebbkörü ülésében elhatározta, hogy a gyüjtést azonnal meginditja. Az adományok *Sándor Pálhoz* (e cimen: *Schlesinger* és *Polakovics, Budapest*) küldendők. A bizottság ez uton is fölkéri a közönséget adakozásra.

•

A kivándorlók utikötségére már eddig is szép számban adakoztak. *Sándor* Pál a segélybizottság fáradhatlan elnöke kezéhez a mai napig több mint 30,000 korona folyt be. Többek közt adakoztak Hatvani *Deutsch* 3000 koronát; a *Lipótvárosi Kaszinó* szinten 3000 koronát; *Schlesinger és Polákovits* 1500 koronát; *Sándor* Ármin gabonakereskedő 500 koronát. Van igen sok nem zsidó adakozó is, kik jelentékenyebb összegekkel hozzá járultak a segélyakcióhoz. A vidéki zsidó hitközségek közül többen már táviratilag küldötték be adományaikat. Igy az iglói, a balassagyarmati és a losonci hitközség egyenként 3—400 koronát küldtek. Az ujpesti hitközség 650 koronát adományozott, az óbudai 200 koronát. Az óbudai munkás nyugdij-egyesület 40 koronát juttatott a célra. A *tőzsdén* ma meginditott gyüjtés 6000 koronát eredményezett; a gyüjtés azonban még nincs befejezve. Remélik, hogy a pénzintézetek bevonásával holnap sikerül 15—20,000 koronát összegyüjteni.

A *Somossy-mulató* igazgatósága a kivándorlók fölsegitésére holnap, kedden este előadást rendez.

A *Városligeti Szinkör*ben holnap, kedden, a romániai kivandorlott zsidók javára jótékonycélu előadás lesz.

FŐVÁROS.

(*) **Városrendezési ankét.** Arra a megyei bizottsági értekezletre, amelyet a városrendezés ügyében fognak tartani, a honvédelemügyi miniszter *Arnótfalvy* István vezérkari ezredest nevezte meg képviselőjéül; a közös hadsereg 4-ik hadtestparancsnoksága pedig *Koller* Győző ezredest és vezérkari főnököt és *Scherff* Nándor katonai épitkezési számvevő tisztet küldte ki.

(*) **Üdülők háza.** Báró *Wodiáner* Albert 400.000 koronát hagyományozott arra a célra, hogy abból a fővárosban üdülő betegek részére telepet alakitsanak. A belügyminiszter most fölhivja a székesfőváros tanácsát, hogy az alapitvány elfogadása iránt tegyen kötelező nyilatkozatot, a szabályszerü alapitó-okiratot allitassa ki s hozzá terjessze föl és az épitkezés kérdésében is határozzon. Miuthogy pedig az üdülők háza csak akkor felelhet meg a föladatának, ha tiszta, portól mentes, jó levegővel biró helyen épül, fölhivja a belügyminiszter a hatóságot, hogy a telepet lehetőleg a *budai erdős telkek valamelyikén* rendezze be.

SZINHÁZ, ZENE.

** **A Gésák Budán.** Az angol operette — van-e, ki a muzsikáját nem ismeri? — most a Duna jobb parton hódit. Tegnap este adták először, ma másodszor a Fővárosi Nyári Szinházban a Gésákat. A teaház történetéhez méltó zsufolt ház élvezte Makó társulatának szép előadását, amely kiállitásban, rendezésben, énekben és játékban bizvást kiállja az egybevetést a Magyar Szinházéval. A közönség méltányolta a gondos összjátékot és sürü tapssal jutalmazta a népszerü operette ugyancsak népszerü hölgyeinek s férfiainak személyesitőit. Valamennyiöket dicsérettel kell megemlitenünk, elsősorban Szende Annát és Sugár Arankát, továbbá Mihályi Ernőt, Stoll Károlyt, Krémer Jenőt, Pethesnét és végül a kitünő kart. Minden jel arra mutat, hogy a sok diadalt aratott Gésák a budai szezonnak egyik sikere lesz anyagiakban is. Holnap este harmadszor adják az angol operettet.

** **Városligeti szinkör.** A városligeti szinkörben szerdán a *Bur háboru*ban Hazai Manó szerepét *Ferenczi* Frigyes, a szabadkai szinház kedvelt komikusa játsza. — *A kolduló barát és a megvadult szabó* cimü 4 felvonásos énekes életkép bemutatója pártörtökön lesz. Németh Józsefen és Gyöngyi Izsón kivül a főszerepek Feld Irén, Rózsa Gizi, Almási Iza, Latabárné, Szentmiklóssy, Szentes, Nagy, Deésy, Somlár játszák. Az ujdonságot *Csergő* Hugó forditotta.

** **E. Kovács Gyula emlékezete.** E. Kovács Gyula emlékezetére ma délután a kolozsvári temetőben nagy közönség jelenlétében kegyeletes ünnepség volt. A himnusz eléneklése után *Szentgyörgyi* István beszédet mondott és a szintársulat koszoruját tette le. A Petőfi-társaság és az erdélyi irodalmi társaság koszoruit *Versenyi* György helyezte el. Végül Kovács egyik dalát énekelte el a dalkör.

** **Uránia-Szinház.** Az Uránia-Szinházban holnap, kedden, ismét *Millöcker* dallamos operetteje: *A viceadmirális* kerül szinre. Az operett minden eddigi előadása telt házak előtt folyt le. A nagy sikerre való tekintettel az igazgatóság egész hétre *A viceadmirálist* tüzte ki a müsorra.

SPORT.

•*• **Kottingbrunni lóversenyek.** A holnapi nap már a közeledő vég előjátéka; silány programm, melynek nem kevesebb, mint négy eladóversenyét és egy gyönge kis handikapjét nem képes még a 20.000 koronás nagy kottingbrunni handikap sem ellensulyozni. Ez az egy verseny még érdekes lehet. Különösen ha sok ló fut érte. A nagy terhüek közül ugy látjuk, hogy a most nagyon jó *Leader* lehet komoly aspiráns, a legkisebb terhüek sorából pedig *Honour Bright*, amely, dacára annak, hogy istállója az István-dijra készül vele, potom 42 kiló terhet visz. Ha fut, aligha nem az övé lesz a dicsőség s gazdájáé a 20.000 korona. Még csak a leobersdorfi-dij érdemel szót, melyben *Ritka II.* és *Berceuse* fognak egymással küzdeni. A holnapi tipek ezek:

I. *p. p. c.* — *Termidor.*
II. *Neleus* — *Csitt.*
III. *Honour Bright* — *Leader* — *Mautner ist.*
IV. *Akárhogy* — *Bruce Lowe.*
V. *Kynast* — *Proponent.*
VI. *Trilby* — *Ma petite.*
VII. *Ritka II.* — *Berceuse.*

•*• **A kedélybeteg Sharpe.** Frank *Sharpe*, akit Dréher Antal *Capo Gallo* csalárd lovaglása miatt elbocsátott szolgálatából, mint a *Magyar Turf*ban olvassuk, kedélybetegségbe esett, amelynek gyógyitására egy gyógyintézetben keres enyhülést. Hamburgi baleset mellett egy családi baleset is érte *Capo Gallo* lovasát és a két baj ingatta meg lelkiállapotát.

•*• **A kottingbrunni lóversenyek** eredményét a *Telefon Hirmondó* adja az érdeklődő közönség tudomására leggyorsabban. Kiküldött tudósitója ugyanis a versenyek eredményéről távirati jelentést küld s igy a *beszélő ujság* a versenyek összes eredményét már az esti órákban felolvastatja. A felolvasás megkezdésére mindig háromszoros riadójellel figyelmeztetik a sport iránt érdeklődő közönséget.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Szilágymegyei uzsorások.** A szilágymegyei csendőrség hónapokig tartó erélyes nyomozása után, mintegy száthetvenöt uzsorás üzelmeiről rántotta le a leplet. Az uzsorás szövetkezet a leghallatlanabb módon szipolyozta a környék lakosságát s száz, kétszáz százalékos kölcsön-ügyletekkel pusztitotta a föld népét. A csendőrség számos olyan esetet deritett ki, melyben ötven forintos kölcsön két-három évi használatáért az adós háza és földje uszott el. A visszaélések a kormánynak is tudomására jutottak, mert külön rendeletben utasitotta a csendőrséget a visszaélések földeritésére. A zilahi királyi törvényszék vizsgálóbirája a beérkezett csendőri jelentések alapján már régóta folytat vizsgálatot s valószinü, hogy még az idén itélkezni is fog az uzsora-ügyekben.

§§ **Elutasitott kegyelmi kérvény.** *Brunkala* Lászlóné, *Spiegel* József és *Kégl* József, a Vásonkeőy pör vádlottainak pörujitási kérelmét tudvalevőleg a Kuria is elutasitotta. Az elitéltek most a büntetés elengedése miatt folyamodtak kegyelemért. A budapesti ügyészség az igazságügyminisztériumhoz terjesztette ezt a kérvényt, ahol azonban *elutasitották* az elitélteket. A miniszter a budapesti ügyészséget már értesitette a kegyelmi kérvény kedvezőtlen sorsáról. Az ügyészség pedig felhivja a vádlottakat, hogy a Kuria által kimért büntetésük megkezdése végett jelentkezzenek. Brunkalánénak ez a felhivás aligha lesz kézbesithető, mert a sokszor emlegetett pör vádlottja már hónapok előtt — ismeretlen helyre távozott.

TÁVIRATOK.

A boer háboru.

London, julius 30. A Reuter-ügynökség jelenti *Fokvárosból* mai kelettel: *Fouriesburghan 5000 boer*, akiknek *Prinsloo* tábornok volt a parancsnokuk, *föltétlenül megadta magát.*

London, julius 30. Lord Robertsnek egy pretoriai távirata azokról a hadmüveletekről tesz jelentést, amelyeknek következményeként *Prinslov* tábornok serege megadta magát. Az angol csapatokat különböző pontokról julius 26-tól 28-áig előretolták. Amikor előrenyomultak, a boerok hadállásaikat erősen tartották. Végül Prinslov kitüzte a fehér zászlót és négynapi fegyverszünetet kért. Később kijelentette, hogy hajlandó magát megadni az alatt a föltétel alatt, hogy a burghereknek meghagyják lovaikat és fegyvereiket és megengedik nekik, hogy farmjaikra visszatérhessenek. Az angolok mind a két föltételt visszautasitották. Hunter tábornok azt a parancsot kapta, hogy folytassa a harcot, mig az ellenség meg nem sommisül vagy meg nem adja magát. Prinslov végül 5000 emberével együtt föltétlenül megadta magát.

Las Palmas (Kanári-szigetek), julius 30. Az *Arundel Castle* szállitóhajó Fokföldről ide érkezett. A hajó *500 boert visz Hollandiába*, akiket Lord *Roberts* kiutasitott.

A reaktivált Negrier tábornok,

Páris, julius 30. *Negrier* tábornok, mint jelentik, Loubet elnöknél és a miniszterekénél tett látogatása alkalmával kijelentette, hogy abban a beszédben, amelyben annak idején lemondását megokolta, nem akart politizálni. Soha eszeágában sem volt a kormányt megtámadni. Az alkotmányt tiszteli. Szavait félremagyarázták. Eddig azért hallgatott, hogy személyes motivumokkal ne gyanusitsák. Most azonban, mikor visszahelyezték állásába, azt hiszi, hogy megteheti ezeket a nyilatkozatokat.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, julius 30. A herceg Clary sorsjegyek mai huzásán az 52,500 koronás főnyereményt a 36,087. számu sorsjegy nyerte meg.

Bécs, julius 30. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Buza és idei tengeri árfolyama gyöngült, részben lanyha new-yorki jelentések következtében, másrészt a kevésbé forró idő miatt. Később emelkedett a vásárlási kedv és az árfolyamok általában javultak. Buza 3 fillérrel, rozs 4, zab 1—2, tavalyi tengeri eleinte 7, majd 4 fillérrel emelkedett, idei tengeri megtartotta mult heti árfolyamát. Buza őszre 7.77—7.83, rozs 7.17—7.19, zab őszre 5.50—5.51, tengeri szeptember—októberre 6.40—6.42, május—juniusra 5.19—5.24—5.23 koronán kelt. Egyébként jegyeztettek: tengeri julius—augusztusra 6.40—6.42, repce augusztus—szeptemberre 13.50—13.60 koronán. A készáruk piacán a fogyasztás részvétlensége következtében gabonanemüekre jelentéktelen volt a forgalom, az árfolyamok változatlanul nyugodtak maradtak. Árpában csekély volt a kinálat s az üzlet e téren még nem fejlődhetett ki. Az aratásban beállott két heti késedelem e cikkben gyakorolt különösebb hatást. A tőzsde gyöngült. Buza őszre 7.81, rozs őszre 7.17, tengeri szeptember—októberre 6.40, május—juniusra 5.17—5.18, julius—augusztusra 6.36—6.38 korona.

New York, julius 30. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot*: New Yorkban helyben 10.1/16. (10.1/16.) Aug.-ra 9.10 (9.24). Októberre 8.32. (8.36). New-Orleansban helyben 10.1/4 (10.1/4). — *Petróleum* Stand white New Yorkban 8.05. (8.05). Stand white Philadelphiában 8.—. (8.—). Rafined in Cases 9.35. (9.35). Credit Balances at Oil City 1.27. (1.27). — *Zsir*: Western steam 7.12 (7.10.). Rohe és Brothers 7.30. (7.30). — *Tengeri* irányzata állandó. Juliusra 44.1/2. (44.3/8). Szeptemberre 44.1/4 (44.1/2.). Okt.-re —.—. (—.—). — *Buza* irányzata állandó. Piros őszi helyben 82.3/8 (82.5/8). Juliusra 80.—. (81.3/4). Szeptemberre 80.1/8 (80.1/2.). Okt.-re 80.5/8. (—.—.) Decemberre 81.3/8. (81.5/8). Gabona szállitási dija Liverpoolba 3.1/2 (3.1/4). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 9.5/8. (9.1/2). Aug.-ra 8.10. (8.—). Októberre 8.20. (8.10.) — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.85. (2.85). — *Cukor*: 4.3/8. (4.3/8). — *Ón*: 33.25 (34.—). — *Rész*: 16.10. (16.10). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, julius 30. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat*). *Buza* irányzata állandó. — Juliusra 74.1/8. (74.1/4.) Aug.-ra 74.1/8 (74.1/4). — *Tengeri* irányzata állandó. Aug.-ra 38.7/8. (38.7/8). — *Zsir*: Juliusra 6.72. (6.70). Szept.-re 6.75. (6.75). — *Szalonna* short clear 7.40. (7.40). — *Sertéshus*: Februárra —.— (—.—.) juliusra 11.70 (11.70). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

137.271. számu előfizető. *Alsó-Sajó.* 1. Miután azokat a sorsjegyeket sem nem kérte, sem nem rendelte, nem is tartozik értük jogi felelősséggel. A biróság nem fogja elmarasztalni. De állásából folyólag, azt tanácsoljuk, irja meg az esetet, ugy a hogy történt, a kir. lotto-igazgatóságnak s kérje meg, hogy ne vigye pör utjára a dolgot, amely ugy sem vezethetne eredményre. A sorsjegyeket pedig küldje vissza mielőbb. 2. Dr. Tauffer Vilmos egyetemi tanárhoz forduljon, VIII. Sándor-utca 10. szám alatt lakik. Állásához és jövedelméhez mérten, a kérdéses honorárium elég lesz.

R. S. *Berzevice.* Kérdéseire a napokban már válaszoltunk. Méltóztassék utána nézni a *Budapesti Napló* utolsó heti számaiban s meg fogja találni az üzenetet. Másik kivánságát a kiadóhivatal intézte el.

P. T. *Pozsony.* Kivánságának — őszinte sajnálatunkra — nem tehetünk eleget.

Gyurka szekundái. Ha a tárca jó s alkalmas a közlésre, szivesen honoráljuk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Troubadour.

Leomló ősz hajával,
Enyelg az esti szél,
Halvány, didergő ajkán,
A bánat hangja kél.

Beszél a fájdalomról,
Mely lelkében sajog,
A fájdalom szülötti,
A mélabús dalok.

Ki étlen összeroskad,
Göröngyös út felén,
Nemtőre lel dalában,
Az elhagyott szegény.

Megtépett utca-koldus,
Emésztő könnyeit,
Bús váddá egyesítve,
Dalolja, zengi itt.

S hiába szól, hiába,
Nem érti senki meg,
A létküzdés zajába
A lélek oly rideg.

A cifra szók virága
A népnek többet ér,
Zúg a tömegnek árja:
„Nem illet a babér.“

Ne hidd, hogy arra vágyom,
Babér nem kell nekem,
A bánat dalnokának
Bogáncs, tövis terem.

Csak egy legyen jutalmam,
Lelkednek könnyei,
S ha volna szív, mely engem
Meg tudna érteni.

Veszelei Károly.

✝ **Flagelláns leány.** A minap London egyik külvárosában nagy feltünést keltett egy nő, aki teljesen ruha nélkül, sebekkel boritva szaladt végig az utcán, mig körülbelül öt perenyi üldözés után eszméletlenül összeregyott és kórházba szállitották. Minthogy a szerencsétlen leány megtagadott minden fölvilágositást, kezdetben a dolog igen titokzatosnak tetszett. Csahhamar kiderült azonban, hogy a sebesült, kinek állapota napról-napra rosszabodott, Blagrove Viola huszonkilenc éves nevelőnő. De azért sem bátyja, sem a család, amelynél a leány lakott, nem tudta megmondani, hogy mi lehet az oka a sebeknek. A minap aztán a beteg egy ápolónőnek vallomást tett. Elmondta neki, hogy a legutóbbi időben a bibliát olvasgatva, arra a meggyőződésre jutott, hogy csak nagy áldozatokkal és sulyos vezekléssel nyerheti el bűneinek bocsánatát. Sokszor több nap egymásután bőjtölt és éles késsel sebeket ejtett testén. Minthogy ez a fájdalom még kevésnek látszott előtte, elhatározta, hogy tüzzel tisztitja meg a lelkét. Ezért a minap korán reggel a Claphan-mező közelében egy bokor mellett meggyujtotta a ruháját. Borzasztó kinokat szenvedett, s a bokrokból csak azért szökött ki, mert néhány fiu onnan kiüldözte. A szerencsétlen leány néhány nappal ezelőtt a kórházban meghalt.

*

✝ **Esketés hálóköntösben.** Amerikában esketek már lóháton, léghajóban, nyilt szinpadon. De hálóköntösben még egyszer sem. Villimanticban (Connecticut) történt az eset. Ott egy Byron Brown nevü fiatalembert kitiltotta a házából az a férfiu, akit ő apósának szemelt ki magának. Maggie Ryan, a szerelme, megegyezett vele, hogy elszökteti magát. Ugyanabban a helységben lakott az a békebiró is, aki megigérte nekik, hogy megesketi őket. Hanem az apa résen volt s a leány csak hajnali két órakor tudott a hálószobájából a kertbe jutni. A békebiró pedig az igazak álmát aludta már, amikor a szerelmes pár a háza előtt megjelent. A vőlegény csöngetett, a békebiró dühösen szólott ki az ablakon, hogy ne háborgassák az álmát. A vőlegény erre kijelentette, hogy reggelig fog csöngetni. Hosszas tárgyalások után nyugodott bele csak a változhatatlanba a békebiró. De nem sokat teketóriázott. Csak ugy, ahogy volt, mindössze a hálóköntösét kapva magára, ott az ablakon át adta össze a szerelmes párt.

*

✝ **A viz leghivebb barátai.** Ugy látszik az angolokat illeti meg a cim. Ők valósággal rajonganak a vizért s alig tudnak meglenni a mindennapi fürdő nélkül. Egy angol lap közlése szerint egy gazdag angol a Derbyshireben lévő birtokán hajnali egy órakor már hideg vizbe ül s benne marad hatig. Aztán reggelizik s egy órára hideg zuhany alá áll. Séta következik erre, majd az ebéd. Két órakor jön a délutáni álom, de nem pamlagon, hanem kényelmes fürdőkádban. Vacsora után ujra fürdés. Szóval életének a felét vizben tölti. Annyira rajong ezért az életért, hogy a feleségét is rá akarja szoktatni, de az asszony inkább elvált tőle. Egy yorkshirei vizbarát a gyermekeit napjában hat órán át fürészti és usztatja. Reggel vivnak és versenyt futnak. Flanellnadrágot viselnek és télen is csak alsó kabátban járnak. Egy agglegény jóformán az egész napot náddal benőtt sekély vizben tölti. Ha kijön a vizből, parafából készült matrácra fekszik és inasa addig olvassa neki az ujságot, amig el nem altatja. Egy ismertebb angol iró minden szabad idejét vizben tölti. Ha ir, lába térdig egy mozgatható viztartóban van. Egy londoni szinész, aki álmatlanságban szenved, néha huszonnégy órán át mosakodik és dörzsöli magát s ezalatt nem eszik, csak bort iszik és dohányzik. Azt állitja, hogy a hideg viz megmentette elméjét és életét.

*

✝ **Szinházi szerződések felbontása.** Lindau Pál néhány esetet mond el, hogy miképpen járnak el a szinészek, hogy a szerződésök felbontásához jussanak. A Wiener Stadttheaterben, amikor Bukovics volt az igazgatója, egy komikus müködött, aki egy másik szinház csábitó hivogatását szerette volna követni. Csakhogy a szerződés kötötte. Bukovics egyszer egy darabot tanitott be, amelyet Laube alatt játszottak már. Próba alatt a direktor azt mondja egy izben a szóban lévő komikusnak:

— Jobbról jöjjön be!

— Középről jövök be kérem szépen, — feleli a komikus.

— Jobbról, ha mondom!

— De direktor ur, Laube idejében tizszer is játszottam a darabot s most is középről jövök be.

— Én pedig azt mondom, — kiáltja Bukovics mind nagyobb ingerültséggel, — hogy jobbról jöjjön be. Ki itt a rendező? Ön-e, vagy én?

— Én nem vagyok rendező — vágta oda a komikus — de ön sem az, direktor ur!

Másnap elbocsátotlák a komikust a szinház kötelékéből, aminek az rendkivül örült.

Leopold Grèvet a berlini királyi szinházban rendkivül keveset foglalkoztatták. Többször kérte, hogy bocsássák el, de a folyamodását nem vették tekintetbe. Hetekig is elsétált Grève a nélkül, hogy csak egyet is játszott volna. Ilyen körülmények között egy napon déltájban az Unter den Linden fasorában találkozik Hülsen főintendánssal, aki a kérvényeit mindig visszautasitotta. Két, vagy három nappal előbb is végzett éppen legutolsó folyamodásával. Grève gyors léptekkel sietett a gyanutlan intendánshoz, udvariasan levette a kalapját és a lehető legalázatosabban igy szólitotta meg:

— Ugyan kérem, nem mondhatná meg nekem, hogy merre van a berlini királyi szinház?

Hülsen egy hanggal sem válaszolt. Másnap azonban már nem volt tagja a berlini királyi szinháznak.

*

✝ **Párisi rejtelmek.** A következő két kaland élénk világot vet Páris zsiványvilágába. Az egyik eset: Jean Marie Lahori, párisi intézettulajdonos, a minap este tizenegy órakor békésen sétált a Rue des Ecolésban, amikor egyszerre két szép leány állt elébe, a tizennyolcéves Juliette Ambard és a tizenhétéves Louise Matthieu. Az előbbi model, a másik varróleány. A leányok hevesen átölelték a vén professzort, aki valahogy lerázta magáról a szép leányt. Csakhogy akkorra már a melltüjét is elvették. A professzor rendőrt hivatott, s vele a leányok üldözé-

---

REGÉNY.

A rádzsa nyaklánca

— REGÉNY —

Irta: **RUDYARD KIPLING**

(14)

A sikerre való kilátás ugyis egészen másfelől kecsegtette, de Tarvin föltette, hogy nem lép addig arra a térre, amig minden más eszközt ki nem próbált.

Ó milyen gyöngéden simogatta most szemével a városát, amikor a két ló a széles völgyben rendszertelenül szétszórt házak felé ügetett velük! A város számithatott rá, kivivja neki a sikert!

Az ő szivének Topaza és a józan valóság Topaza olyan hihetetlenül finom szálakkal szövődött össze, de egyetlen idegen szemlélő, még ha annyira jóindulatu lett volna is, sem jutott volna a nyomára az igazi Topaz és Nicolas Tarvin, valamint minden más jó polgár Topaza közt lévő vonatkozásokra. Tarvinnál különösen nem lehetett megállapitani, hol kezdődik és hol szünik meg a komoly, igazi hit és a hinni akarás. Ő csak azt tudta, hogy hisz Topazban és legerősebb alapja ennek a hitnek az volt, hogy Topaznak ugyancsak szüksége volt rá. Hogy az ő városa segitségre szorult ez csak egy okkal több volt arra, hogy szeresse.

A Keletnek a szabályszerűhöz szokott kulturembere egyáltalában nem gondolt volna „városra“, hanem csak egy csomó durván összeácsolt, elhanyagolt, félreeső faépitményre, amelyet ugy szórtak oda rendszertelenül egy sik területre. Ez ismét csak azt a gyakran tapasztalt igazságot erősiti meg, hogy mindenki csak olyasvalamit tud elgondolni, amit már látott. Tarvin egészen másképpen látta a dolgot és ugyancsak nem lett volna hálás a Kelet embere iránt, aki csak a környéket bámulta és a hóboritott hegyeket dicséré, amelyek a völgyet körüskörül övezik. Ha a Kelet lakója ugy is vélekednék, hogy Topaz csak elhibázott staffázs egy pompás tájképben, Tarvinra nézve ez a tájkép nem egyéb, mint vélet'en és szükség esetén nélkülözhetetlen kerete Topaznak — legfölebb egyike az ő sok előnyeinek, egyike az ő sajátosságainak, mint amilyen a klimája, szélességi foka és kereskedelmi kamarája.

Visszatérőben Tarvin felsorolta az elnöknek az egyes hegycsucsok nevét; megmutatta neki, hol fogadja be a nagy öntöző csatorna a hegyek vizét, hogyan huzódik a legalacsonyabb halomláncolat alján, mignem kilép a topazi sikságra; elmondta, hány beteget ápol évenkint a kórház és a betegek nagy létszámát is szerényen a város virágzásának és boldogulásának bizonyságául tüntette fel. A városban azután fölhivta a figyelmét az operaházra, a postahivatalra, az iskolára és a törvényszékre, anélkül, hogy több hiuságot mutatott volna ezenközben, mint az anya, aki elsőszülött gyermykét mutatja be.

Ha az elnöknek a legcsekélyebb látványosságot sem engedte el, ez éppen annyira történt azért, hogy Topaz érdemeit kimutassa, mint azért, hogy saját gondolataitól megszabaduljon. Mind ez ékesszólás közepett lelkében egészen más hang tolakodott fel, s az a biztos tudata, hogy buzgósága itt egyelőre hiábavaló, megujitotta egy másik törekvésének hiábavalóságán érzett keserüségét. Mióta a választó gyülésről vissza érkezett, beszélt Kettyvel, s tudata, hogy legföljebb csak valami csuda tarthatja őt vissza attól, hogy három nap alatt Newyorkba ne menjen. Boszuságában, kétségbeesésében és az ellen az ember ellen való ingerültségében, aki ezt türte, beszélt végre Sheriffel és mindenre, ami szent, kérte az apát, hogy háritsa el a veszedelmet. De nem olyan anyagból volt gyurva Sheriff s akárhogy szerette volna is lekötelezni Tarvint, ez nem tudo,t akaratott önteni belé az ő fölös lelkierejéből. Kettyvel való beszélgetése s hiábaló kisérletezése az apjával a segélytelenség és tehetetlenség szánalmas érzését keltette benne. Csak valami más téren való nagy siker adhatta volna vissza a frissességet. Epedezett is érte s jól esett volna neki, ha megfogja az elnököt, ámbár előre tudta, hogy ebben az esetben nem fog győzedelmeskedni.

Amig Topázért küzdött, el tudta felejteni Kettyt, de hogy most elbucsuzott Mutrietól, nagyon neki adta magát ujra a leány után való bánkódásnak. Ketty megigérte neki, hogy délután elmegy vele a meleg forrásokhoz tervezett kirándulásra. Ha nem kapja meg ezt az igéretet, Topáz csinálhatta volna azt, amit akar, s ő ugyan nem sokat törődött volna többé az elnökkel. Igy ez a kirándulás mint utolsó vigasztaló reménység villogott előtte, minden erejét latba akarta vetni, hogy Kettyt lebeszélje, nem tudta elhinni, hogy az ő akarata ellenszegülésre találhat, nem tudta elhinni, hogy a leány elmegy!

A kivándulást azért tervezték, hogy az elnök és az elnökné lássa, hogy a jövő Topáza az ő sok előnye mellé még téli fürdőhelyet is rendezhet be magának, s Mutriené a meghivást örömmel fogadta, s férjével a dolgot megbeszélte. Gondolva arra, hogy Kettyvel mindenáron zavartalanul kell beszélnie, Tarvin még három urat hivott meg Sheriffen kivül. Mazimot, a postamestert, Hecklert, a Topazi Hirlap kiadóját — mind a ketten elnöktársai a kereskedelmi kamarában — és egy Carmathan nevü szeretetreméltó fiatal angolt. Igy Topaz megkárositása nélkül remélte, hogy nyerhet egy fél órácskát Ketty számára, sőt azt is gondolta, hogy jó, ha más szempontok is merülnek fel és Heckler egészen alkalmas ember volt arra, hogy ezt ellássa.

A fiatal Carmathan két esztendővel azelőtt jött Topazba. Nem volt elsőszülött, az állattenyésztést választotta hivatásául és le akart telepedni valahol. Ehhez vizmentes csizmát, egy lovagló ostort és kétezer dollár készpénzt hozott magával.

(Folytatása következik.)

sére indult. Juliette, akit előbb elértek, kést rántott elő s többször mellbe szurta magát, ugy hogy haldokolva szállitották a kórházba, Louiseot pedig a rendőrségre. — A másik eset: Két fiatal ember sétált este a boulevardon, s találkozott két csinos négernővel, akik meghivták őket a lakásukra. A két fiatalember el is ment. Alig léptek azonban be, az egyik négernő revolvert rántott elő s az egyik fiatalember orra alá tartotta, mondván:

— Becsületes asszony vagyok, ön engem kompromittált. Adja ide a pénzét, vagy megölöm!

Ugyanabban a pillanatban a másik négernő is revolvert vont elő s a másik fiatal emberre tartotta. A két fiatal embernek nem került nagy fáradságába lefegyverezni a két nőt. Ebben a pillanatban azonban kinyilt a szomszéd szoba ajtaja, s azon egy hatalmas néger férfi lépett be, félméter hosszu revolverrel a kezében. Rendkivül föl volt háborodva:

— Mit? Önök feleségemet és nővéremet akarták megölni? Most én ölöm meg önöket.

A két fiatal ember tanácsosabbnak tartotta odaadni minden értékét. Az egyiknél nem volt elég pénz, de igérte, hogy az apja fizet, csak menjenek hozzá. A szerecsen ráállt, elment az apához. De lépre került. Őt is, a két nőt is elfogták.

*

+ **Kutya és macska.** A kutya is csak addig marakodik a macskával, amig nincs rá szüksége. Ezt bizonyitja a következő eset, amelyet egy francia természetrajzi folyóirat közöl. Egy macska kölykeit elpusztitották. A macska fiai eltünésén nyugtalankodott, s egész nap kereste őket, végre kemény és tejtől duzzadó emlőkkel visszatért a házába. Alig hogy belépett, egy fiatal kutyának hizelegni kezdett, amelyet anyja nemrég elhagyott. A macska a kutyakölyökhöz dörgölődött, nyávogott s végre az asztal alá ment és lefeküdt. A kutya követte, melléje feküdt és elkezdett emlőjéből szopni. A macska egészen boldognak látszott, annyira, hogy mind a ketten elaludtak. A macska egyik lábát azonközben a kutyakölyöknek a nyaka köré is fonta. A következő napokon tovább folyt ez a kutya-macska barátság.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Viktória kőszénbánya feloszlása. A Viktória kőszénbánya tavalyi közgyülése elhatározta a felszámolását. Az óriási veszteségek miatt most, augusztus 14-én rendkivüli közgyülést tart a társaság, amelyen határozni fognak a társasági bánya és egyéb ingatlan birtok és felszerelés eladásának tárgyában. A társulat bányája *Fenyő-Kosztolán*, Barsmegyében fekszik.

Egy vidéki gőzmalom eladása. *Nyitráról* jelentik, hogy az ottani *Hungária hengermalom részvénytársaság* tegnapi közgyülésén elhatározta, hogy a malmot *Czóbel* Gyula ajánlattevőnek 132.000 koronáért eladja. A közgyülésen megtörtént a társaság felszámolása is. A befolyt eladási árból a részvényeseknek 40% kvóta jut.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 40 korona pénzben, 40·50 korona áruban. *Bécsben* 44·40, illetve 45.— korona áruban.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósitása.) Felhajtás 1290 db juh, — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendü nyirott ürü 48 f.-től 50 f.-ig, kivételesen — f. kgként, vagy 45 k.-tól 50 k.-ig páronként, középminőségü ürü (nyirott) 43½ f.-től 46 f.-ig, kivételesen — f., kg.-ként, vagy 35 k.-tól 42 k.-ig páronként, angol keresztezés (középminőségü gyapjas — f.-től — f.-ig, kivételesen — f. kgként, vagy — k.-tól — k.-ig páronként, kosok legjobb minőség ——— fillér páronként — korona, kivételesen ——— korona, rackajuhok ——— fillér, páronként 24—35 korona, szerbiai juhok páronként 26—30 korona, romániai juhok — koronáig, kiverési juhok —·42— koronáig, páronként 31—— korona, kecskék — korona páronként. A nagyobb felhajtás következtében az árak kilogrammonkint 2 fillérrel csökkentek.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskonzumvásár árjegyzése 1900. évi julius 30. Készlet 176 darab. Érkezett 70 darab. Összesen 246 darab. — Eladatott 123 darab. Maradt 123 darab. — *Napi árak:* 120—180 kgr. sulyban 94—98 koronáig, 220—280 kgr. sulyban 96—100 koronáig. 320—380 klgr. sulyban ——— k.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilos 82—88 koronáig. Malac ——— korona 100 kilónkint. A vásár lanyha volt.

Bécsi vágómarhavásár. A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtottak 4016 darab magyar, 329 darab galiciai, 147 darab bukovinai, 787 darab németországi, — összesen tehát 5027 darab szarvasmarhát. Köztük 1611 silány.

Jegyzések: 100 kilogrammonkint élő sulyban: magyar hizóökör I. minőségü 68——75 fillér, kivételesen 77— fillér, II. minőségü 62—67 fillér, III. minőségü 54—67 fillér, galiciai hizóökör I. minőségü 72——76— fillér, kivételesen — fillér, II. minőségü 66—71 f., III. minőségü 58—65 f, német hizó ökör I. minőségü 75——82—— f, kivételesen 80 fillér, II. minőségü 68—74 fillér, III. minőségü 60—67 fillér. Silányabb ökör 50—64 fillér, bika és tehén 100 kilogrammonként 44—69—70—72 korona.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, julius 30.

Nyugodt hangulat mellett 20.000 métermázsa buza került forgalomba, néhány fillérrel olcsóbban. Rozsban élénk volt a forgalom, amely 3500 métermázsát tett, 6 korona 55 fillérrel. A tengeri irányzata szilárd, 6 korona 15 fillérrel.

Eladatott:

Uj buza. Tiszavidéki: 100 mm. 82 k. 7 K. 531/2 f., 300 mm. 81·5 k. 7 K. 67½ f., 300 mm. 81 k. 7 K. 67½ f., 1000 mm. 80·5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 80·5 k. 7 K. 60 f., 500 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 60 f., 150 mm. 79·5 k. 7 K. 60 f., 150 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 1000 mm. 79 k. 7 K. 57½ f., 400 mm. 79 k. 7 K. 57½ f., 750 mm. 79 k. 7 K. 72½ f., 500 mm. 79 k. 7 K. 55 f. 100 mm. 77·6 k. 7 K. 47½ f., 100 mm. 76·4 k. 7 K. 55 f., 400 mm. 77·3 k. 7 K. 52½ f., 100 mm. 76·5 k. 7 K. 50 f.

Pestmegyei: 400 mm. 80 k. 7 K. 65 f., 150 mm. 81 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 60 f., 600 mm. 80·5 k. 7 K. 72½ f., 400 mm. 80 k. 7 K. 67½ f., 300 mm. 78·5 k. 7 K. 52½ f., 100 mm. 79 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 79·2 k. 7 K. 20 f., 400 mm. 79 k. 7 K. 30 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 78·5 k. 7 K. 50 f., 300 mm. 78·5 k. 7 K. 35 f., 200 mm. 76·5 k. 7 K. 20 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 35 f.

Biharvidéki: 100 mm. 77·5 k. 7 K. 35 f.

Bánsági: 200 mm. 77·5 k. 7 K. 50 f., 550 mm. 75 k. 7 K. 50 f., 700 mm. 70·2 k. 7 K. 50 f.

Ó-buza. Tiszavidéki: 600 mm. 79·4 k. 7 K. 70 f., 1200 mm. 78 k. 7 K. 60 f., 400 mm. 76·5 k. 7 K. 30 f.

Fehérmegyei: 600 mm. 75 k. 7 K. 20 f., 470 mm. 75 k. 7 K. 20 f., 180 mm. 75 k. 7 K. 20 fillér.

Bácskai: 200 mm. 73 k. 7 K. — f.

Pestmegyei: 200 mm. 78 k. 7 K. 30 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 30 f. 430 mm. 75.3 k. 7 K. — f.

Bánsági: 2600 mm. 78·5 k. 7 K. 60 f.

Kalocsai: 1220 mm. 75·„ k. 7 K. 35 f., 2050 mm. 75 k. 7 K. 35 f.

Mind 3 hónapra.

Uj rozs: 500 mm. 6 K. 52½ f., 200 mm. 6 K 55 f., 150 mm. 6 K. 55 f., 1700 mm. 6 K. 55 f., 300 mm. 6 K. 55 f., 400 mm. 6 K. 57½ f., 200 mm. 6 K 59½ f., 200 mm. 6 K. 62½ f., 100 mm. 6 K. 50 f.

Tengeri: 1000 mm. 6 K. 15 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza		kilós	kilogramm ár K-tól	kilogramm ár K-ig	kilós	kilogramm ára K-tól	kilogramm ára K-ig
tiszavidéki	ó	75	7.00	7.1	7	7.42	7.70
»	»	76	7.15	7.40	80	7.55	7.7
»	»	77	7.20	7.48	81	—.—	—.—
»	»	78	7.35	7.65	—	—.—	—.—
fehérmegyei	ó	75	7.—	7.1	7	7.25	7.70
»	»	7	7.10	7.35	8	7.50	7.6
»	»	77	7.15	7.40	81	—.—	—.—
»	»	78	7.30	7.45	—	—.—	—.—
pestvidéki	ó	75	6.10	7.15	7	7.25	7.50
»	»	76	6.95	7.1	80	7.3	7.55
»	»	77	7.—	7.30	81	—.—	—.—
»	»	78	7.15	7.45	—	—.—	—.—
bánsági	ó	74	6.95	7.15	78	7.20	7.40
»	»	7	7.—	7.10	80	—.—	—.—
»	»	76	7.—	7.25	81	—.—	—.—
»	»	77	7.10	7.30	—	—.—	—.—
bácskai	ó	72	6.—	6.—	7	—.—	—.—
»	»	73	6.90	7.2	—	—.—	—.—
»	»	74	7.—	7.30	—	—.—	—.—
»	»	7	7.15	7.45	—	—.—	—.—

Egyéb gabonaneműek			kilós	kilogramm ár K-tól	kilogramm ár K-ig
Rozs	uj	elsőrendü	70—72	6. 0	6.65
»	»	másodrendü	—	0.—	0.—
Arpa	»	takarmány	60—62	5.90	6.10
»	»	égetni való	62—64	5.90	6.10
»	»	sörfőzésre való	64—69	—.—	—.—
Zab	»	—	39—41	5.35	5.2
Tengeri	ó	bánsági	—	5.85	6.—
»	»	m. anemü	—	—.—	—.—
Repce	uj	káposzta	—	12.80	13.2
»	»	bánsági	—	—.—	—.—
Köles	»	—	—	5.—	5.30

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza októberre . . 7.50—7.51—7.54—7.55—7.56
Buza áprilisra . . . 7.83—7.84—7.86—7.87—7.88
Rozs októberre . . 6.72—6.73—6.75—6.76—6.77
Zab októberre . . . 5.17—5.18—5.19
Tengeri juliusra . . —.—
Tengeri augusztusra . 6.10—6.11—6.12—6.14—6.16
Tengeri majusra (1901.) 4.85—4.86—4.88—4.89—4.90
Repce augusztusra . 13.37—13.40

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre . . . . 7.56 pénz 7.57 áru
Buza áprilisra . . . . 7.88 „ 7.89 „
Rozs októberre . . . . 6.77 „ 6.78 „
Zab októberre . . . . 5.18 „ 5.19 „
Tengeri juliusra . . . . 0.— „ 0.— „
Tengeri augusztusra . . . 6.17 „ 6.18 „
Tengeri májusra (1901.) . . 4.89 „ 4.90 „
Repce augusztusra . . . 13.40 „ 13.50 „

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza októberre . . . . 7.54— 7.55
Buza áprilisra . . . . 7.85— 7.86
Rozs októberre . . . . 6.75— 6.76
Tengeri augusztusra . . . . 6.14— 6.15
Tengeri májusra (1901.) . . . 4.84— 4.85
Zab októberre . . . . 5.17— 5.18
Repce augusztusra . . . . . 13.40—13.50

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde Umberto király meggyilkoltatásának hirére igen lanyhán kezdődött. A két Hitel 5—6 koronával alacsonyabb árfolyammal indult. Később azonban nyugodtabb volt a hangulat és az elért árveszteség részben megtérült. A zárlat csendes volt.

A helyi piac nyugodt, de üzlettelen volt.

A déli tőzsde változatlan lefolyásu maradt.

Az előfordult árváltozások minimális határok közt mozogtak.

Valuták és érceváltók változatlanok.

Az előtőzsde: eleinte lanyha, később javult.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 683.——686.—. Osztrák hitelrészvény 660.——664.45. Osztrák-Magyar államvasut 653.50—654.50. Közuti vasut 605.—606.— korona.

A déli tőzsde: kedvezőbb.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 686.——. Osztrák hitelrészvény 664.25—665.25. Osztrák-magyar államvasut 654.75—655.—. Leszámitolóbank 451.—. Rimamurányi 515.——515.50. Közuti vasut 606.——607.— korona.

Forgalomba került: 4%-os magyar koronajáradék 90.75. Athenaeum részvénytársaság 517.—. Kőbányai serfőző részvény 120 korona árfolyammal.

Utótőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 665.50. Magyar hitelrészvény 685.—. Leszámitoló bank részvény 450.—. Rimamurányi vasmü részvény 515.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 654.—. Közuti vaspálya részvény 606.—. Villamos vasut 290.— korona árfolyammal.

A hivatalos zárlatok a következők voltak: *

I. Államadósság.

a) *Magyar Államadósság.*

	Pénz 100 kor.-kint	Áru 100 kor.-kint		Pénz 100 kor.-kint	Áru 100 kor.-kint
Aranyjáradék 4% —	96.—	96.50	Magyar nyeremény-kölcsön (100 K) —	157.75	158.75
Koronajárad. 4% —	90.90	91.20	Magyar regálekötvény 4½% — —	98.30	99.05
Keleti vasuti kötvények 5% — —	97.50	98.50	Horv.-szlav. regalekötvény 4½% —	99.50	100.10
Államvasuti arany-kölcsön 4½%	100.50	101.50	Magyar földtehermentés 4% — —	90.50	91.50
Államvasuti ezüst-kölcsön 4½% —	99.60	100.10	Horv.-szlav. földtehermentés 4% —	92.50	93.50
Vaskapukölcsön 3%	76.50	77.50	Tiszai sorsjegy 4%	138.50	139.50
Magyar nyeremény-kölcsön (200 K)	158.—	155.—			

b) *Osztrák Államadósság.*

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Egyesit. papirjáradék 4⅕% — — —	97.10	98.—	Koronajáradék 4%	96.75	97.25
Egyes. ezüstjáradék 4⅕% — — —	97.50	98.—	1854-es sorsjegy 4%	160.—	162.—
Aranyjáradék 4% —	96.25	96.75	1860-as sorsj. (1000 K) 5% — — —	134.50	135.10
			1864-es sorsjegy —	194 —	195.—

c) *Idegen Államadósság.*

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Bolgár vasuti kölcsön 6% — — —	79.50	80.10	Szerb 100 frankos sorsjegy 3% — —	76.—	78.—

II. Más kölcsönök.

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Bosnyák kölcsön 4½% — — — —	88.50	89.50	Budapest fővárosi kölcsön 4% — —	92.—	93.—
Budapest fővárosi kölcsön 4½% —	97.—	98.—	Temes-bégavölgyi kölcsön 5% — —	92.—	93.5

III. Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Belvárosi takarékp. zálogl. 4½% — —	98.—	99.—	Jelzálogbank közs. kötvény 4½% —	98.—	98.50
Egyes. főv. takarékp. zálogl. 4½%	98.—	99.—	Jelzálogbank nyer. kötvény 4% —	118.75	119.75
Egyes. főv. takarékp. zálogl. 4%	91.—	92.—	Jelzálogbank nyer. legy — — —	117.—	117.50
Kisbirtokosok zálogl. 5% — — —	101.50	102.50	Jelzálogbank nyer. kötv. 3% — —	103.—	104.—
Kisbirtokosok zálogl. 4½% — —	101.50	102.50	Orsz. közp. takarékp. zálogl. 4½%	98.25	99.25
M. agrár és járad. bank 4½% zál.	96.50	97.25	Orsz. közp. takarékp. zálogl. 4%	91.—	92.—
M. agrár és járad. bank 4½% jár.	99.—	99.50	Közp. jelzálogbank zálogl. 4½%	98.—	99.—
Földhitelintézet zálogl. 4½% — —	99.50	100.50	Közp. jelzálogbank zálogl. 4%	91.—	91.50
Földhitelintézet (uj) 4% — — —	91.50	92.50	Közp. jelzálogbank kötvény 4½%	98 —	99.—
Földhitelintézet (uj) 4½% — —	91.25	92.25	Közp. jelzálogbank kötvény 4%	91.—	91.50
Helyi érdekü vasuti kötvény 4½%	95.—	96.—	Osztrák-magy. bank zálogl. 4%	98.50	99.50
Helyi érdekü vasuti kötvény 4%	91.50	92.50	Hazai takp. közs. kötv. 4%	92.75	93.75
Helyi érdekü vasuti (vf. 1056 K) 4% —	93.—	94.—	Hazai takp. záloglevél 4% — —	93.75	[illegible]
Jelzálogbank záloglevél 5%	101.—	102.—	Keresk. bank zálogl. 4½%	98.25	99.75
Jelzálogbank záloglevél 4½% — —	98.—	99.—	Keresk. bank zálogl. 4% — —	92.75	93.75
Jelzálogbank záloglevél 4% — —	94.—	95.—	Keresk. bank (vf. 220 K) közs. kötvény 4½% — —	102.—	103.—
Jelzálogh. közs. köt. (vf. 220 K) 4% —	100.—	101.—	Keresk. bank (vf. 210 K) közs. kötvény 4% — — —	93.25	94.2
Jelzálogbank közs. kötvény 4% — —	97.25	98.25			

IV. Elsőbbségi kötvények.

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Adria elsőbbségi kötvény 4½% — —	97.—	98.—	Folyamhajózási és tengerhajózási 4½% — — —	99.—	100.—
Közuti vasut 4½% —	92.50	93.50	Magyar-galiciai I. kibocs. 5% — —	104.—	105.—
Budapest-pécsi vasut 4% — — —	91.—	92.—	Beruházási kölcsön ar. 4½% — — —	100.25	101.25
Kassa-oderbergi 1889. ezüst 4% —	93.—	94.—			
Kassa-oderbergi 1891. ezüst 4% —	—.—	—.—			

* Az I—V. alatt jegyzett papirok árfolyamai 100 koronánkint értendők, a VI—XVI. alatt jegyzettekéi pedig darabonkint koronákban.

V. Bankok részvényei.

Bankegyesület	179.—	181.—	Kereskedelmi részvénytársaság	400.—	405.—
Első m. iparbank	320.—	325.—	Magyar takp. közp. jelzálogbank	950.—	960.—
Fiumei hitelbank	158.—	161.—	Osztrák-magyar bank	1700.—	1710.—
Fővárosi bank r. t.	—.—	—.—	Kereskedelmi bank	2590.—	2600.—
Hazai bank	210.—	220.—			
Horvát-szlavon jelzálogbank	211.—	214.—			

VI. Takarékpénztárak részvényei.

Belvárosi	200.—	201.—	Egyes. fővárosi	2185.—	2195.—
III. kerületi	210.—	214.—	Magyar általános	550.—	560.—
Erzsébetvárosi	160.—	162.—	Országos központi	1320.—	1330.—
Budapesti takp. és zálogk. r. társ.	413.—	414.—	Pesti hazai	15900.—	15950.—

VII. Biztositó társaságok részvényei.

Bécsi biztositó trs.	400.—	410.—	Fonciere	183.—	185.—
Bécsi élet- és járadék-biztositási intézet	520.—	530.—	Lloyd viszontbizt.	—.—	—.—
			M. jég- és viszontb.	228.—	230.—
			Nemzeti baleset	185.—	190.—
Első magy. által.	4850.—	4900.—	Pannonia viszontb.	1100.—	1150.—

VIII. Gőzmalmok.

Concordia	450.—	460.—	Hengermalom	940.—	980.—
Első budapesti	990.—	1010.—	Molnárok és sütők	435.—	440.—
Erzsébet	455.—	465.—	Viktória	254.—	260.—
Lujza	232.—	235.—			

IX. Bányák és téglagyárak részvényei.

Brassói bánya	—.—	—.—	Kőbányai gőztégl.	1020.—	1030.—
Budapesti tégla és mészég.	150.—	160.—	Kőszénb. és tégla (Drasche)	280.—	290.—
Egyesült tégla és cement	10.—	20.—	Aszfaltgyár	343.—	[illegible]
			Általános kőszénb.	—.—	—.—
Északmagy. kőszén.	220.—	230.—	Keramiai gyár	18[illegible].—	185.—
Felsőmagy. bánya	225.—	230.—	Salgótarjáni	621.—	625.—
Szt. István téglagyár	70.—	75.—	Ujlaki téglagyár	174.—	178.—
Kassa-somodi	10.—	12.—			

X. Vasmüvek és gépgyárak részvényei.

Gazdasági gépgy.	240.—	260.—	Nicholson	204.—	208.—
Danubius	159.—	164.—	Schlick	236.—	240.—
Ganz	3275.—	3325.—	Weitznerwaggon	200.—	210.—

XI. Könyvnyomdák részvényei.

Athenaeum	515.—	516.—	Pallas	355.—	365.—
Franklin	520.—	530.—	Pesti könyvnyomda	2680.—	2720.—
Kosmos	20.—	30.—			

XII. Különféle vállalatok részvényei.

Ált. wagg.-kölcs.	985.—	995.—	Király serfőződe	—.—	—.—
Bpesti villamos.	218.—	220.—	Polgári serfőződe	125.—	122.—
Első magyar serfőzde	2300.—	2330.—	Magyar cukoripar r. t. B. sor. elöj.	1845.—	1850.—
Első magyar sertéshizl. részv.	471.—	481.—	Magyar villamos.	246.—	250.—
Első magy. szál.	434.—	440.—	Nemzetközi vill.	490.—	495.—
Elsőmagy. spódium	300.—	310.—	Nemzetközi waggonkölcsönző	940.—	950.—
Schwindt szeszgy.	884.—	890.—	Telefon-Hirmondó	—.—	—.—

XIII. Közlekedési vállalatok részvényei.

Adria tengerhaj.	478.—	482.—	Ujpest-rákospalotai villamos	110.—	115.—
Bpesti közuti vas.	607.—	609.—	Kassa-oderbergi	351.—	355.—
„ ideigl. részv.	—.—	—.—	Magyar-galiciai	408.—	41[illegible].—
„ élv. jegy	385.—	395.—	„ nyugoti	421.—	425.—
„ villam. vas.	291.—	292.—			
„ élv. jegy	80.—	85.—			

XIV. Sorsjegyek.

Bazilika	12.—	13.—	Magyar vöröskereszt	19.—	20.—
„ osztr. felülb.	12.50	13.50	Ugyanaz osztr. flb.	20.—	21.—
„ nyer. jegy.	—.—	—.—	„ nyer. jegy.	—.—	—.—
Bécsvárosi	[illegible]	[illegible]	Olasz vör. ker.	22.—	23.—
Budavárosi	123.—	125.—	Ugyanaz osztr. felb.	22.50	23.50
„ osztr. felülb.	131.—	13[illegible].—	Osztrák vör. ker.	43.50	44.50
Szt. szív	6.—	6.50	Osztrák hitelint.	385.—	388.—
„ osztr. felülb.	6.55	7.15	Pálffy	132.—	134.—

XV. Pénznemek.

Vert arany	11.37	11.45	Német bankjegy	118.50	118.80
20 frkos arany	19.33	19.3[illegible]	Olasz lira	90.50	91.—
20 márká	23.72	23.80			

XVI. Külföldi váltók (látra).

Amsterdam	200.55	200.85	Olasz piac	90.40	10.80
London	243.—	243.50	Páris	96.60	[illegible]
Német piac	118.50	118.70			

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar —.——.— korona, vörös aprószemü —.———.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.———.— korona, középszemü —.———.— korona, nagyszemü —.——.— korona. Disznózsir: budapesti 54.——54.50 korona, vidéki —.———.— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.———.— korona, városi 4 darabos —.———.— korona, 3 darabos —.———.— korona, füstölt —.———.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.——13.50 korona, 120 darabos —.———.— korona, 100 darabos 16.——16.50 korona, 85 darabos —.———.— korona azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség —.———.— korona, 100 darabos —.———.— korona, 85 darabos —.———.— korona. Szilvaiz: szlavóniai —.———.— korona, szerbiai 18.——18.50 korona azonnali való szállitásra.

A bécsi értéktőzsde.

Az *előtőzsdén* az értékek hanyatlottak.

Déli tőzsdén csendes az árfolyam.

Zárlat csendes.

Bécs, julius 29. (*Magyar értékek zárlata.*) 4% aranyjáradék 115.40. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 139.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.37. Magyar keleti vasuti állami kötvény 117.75. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 448.—. Rimamuranyi vasmürészvény 516.—. Magyar koronajáradék 90.85. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 90.50. Magyar hitelbank részvény 685.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 158.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 336.—. Magyar kereskedelmi bank 2585.

Bécs, julius 29. (*Osztrák értékek zárlata.*) 4·2% papirjáradék 97.60. 4%-os osztrák aranyjáradék 115.80. 1860-iki sorsjegy 134.50. Osztrák hitelsorsjegy 384.—. Angol-osztrák bank 276.50. Bécsi bankegyesület 492.—. Osztrák-magyar bank 1705. Déli vasut 109.25. Dunagőzhajózási részvény 748.—. Dohányrészvény 287.50. Császári és királyi arany 11.40. Német bankváltók 118.55. 4·2% ezüst járadék 97.20 Osztrák koronajáradék 97.40. 1864-iki sorsjegy 193.—. Osztrák hitelintézeti részvény 665.—. Unionbank 554.—. Osztrák Länderbank 413.—. Osztrák-magyar államvasut 657.50. Elbavölgyi vasut 460.—. Alpesi bányarészvény 457.30. 20 frankos arany 19.32 Londoni váltóár 242.90. Bécsi Tramway Litt A. —.—. Bécsi Tramway Litt B. —.—. Lipót kohó —.—. Az irányzat nyugodt.

Bécs, julius 29. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése. A *délutáni magánforgalom*ban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 664.75 Magyar hitelrészvény 686.—. Angol-Osztrák bank 277.—. Bécsi bank egyesület 492.—, Union bank 555.—, Länderbank 430.— Osztrák-magyar államvasut részvény 461.—, Lombard 109.—. Elbavölgyi vasut 460.—, Északnyugati vasut részv. 456.— Dohányrészvény 286.—. rimamurányi vasmü 516.—. Alpesi bányarészvény 452.—, Májusi járadék 97.60. Magyar koronajáradék 90.85, Török sorsjegyek 104.50, Német birodalmi márka 118.60, Napoleon d'or 19.33.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, julius 30. (*Tőzsdei tudósitás.*) Nagyfoku üzlettelenség mellett az árfolyamok szük határok között mozogtak. Olasz járadék 1/2%-kal, olasz vasutak 1—2%-kal csökkentek az olasz király meggyilkolása hirére. Később azonban ezek a vasutak kissé javultak. Iparértékek gyöngültek folytonos realizációk miatt, különösen a bochuni, Hibernia- és harpeni részvények. Bankok közül a Deutsche Bank részvényei gyöngültek, a többiek tartották magukat. Transvaali vasuti részvények 3 1/2%-kal emelkedtek az angolok délafrikai hadi sikereire. A zárlat Londonra az egész vonalon szilárdabb volt. Magánleszámitolási kamatláb 4 7/8%.

Berlin, julius 30. (*Zárlat.*) 4·2%-os papirjáradék —.—. 4% osztrák aranyjáradék 97.50. Elbavölgyi vasut —.— Magyar koronajáradék 90.60. Osztrák-magyar államvasut 138.75. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 84.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.60. Alpesi bányarészvény 98.90. Disconto-Commandit 175.50. Általános villamossági Edison 226.—. Gelsenkircheni 192.50. Laura-kohó 214.—. 4·2% ezüstjáradék —.—. 4% magyar aranyjáradék 96.10. Osztrák hitelrészvény 207.10. Déli vasut 25.10. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegy 216.—. 4% uj orosz kölcsön —.—. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 92.50. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 149.—. Harpeni 184.80. Az irányzat szilárdult.

Berlin, julius 30. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyszázalékos magyar aranyjáradék 96.10. Magyar koronajáradék 90.60. Osztrák hitelrészvény 207.40. Osztrák-magyar államvasut 138.75. Déli vasut 25.10, Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.—. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Hamburg, julius 30. (*Zárlat.*) 4.2% ezüstjáradék 95.90. 1860. sorsjegy —.—. Déli vasut 25.—. 4% osztrák aranyjáradék 97.—. Osztrák hitelrészvény 207.30. Osztrák-magyar államvasut 135.50. Olasz járadék 92.40. 4% magyar aranyjáradék 96.35. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, julius 30. (*Zárlat.*) 4·2% papirjáradék 96.50. 4% osztrák aranyjaradék 97.35. Magyar koronajáradék 90.50. Osztrák-magyar bank 120.50. Déli vasut 25.10. Elbavölgyi vasut ——.—. Londoni váltóár 204.75. Bécsi bankegyesület 123.60. Villamos részvény 127.— 8%-os magyar aranykölcsön 77.10. 4·2%-os ezüstjáradék 96.05. 4% magyar aranyjáradék 96.25. Osztrák hitelrészvény 206.80. Osztrák-magyar államvasut 138.70. Északny. vasut —.—. Bécsi váltóár 842.33. Párisi váltóár 814.75. Unionbank —.—. Alpesi bányarészvény 225.—. Az irányzat tartózkodó.

Frankfurt, julius 30. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Árfolyamok januárra. *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 207.60. Osztrák-magyar államvasut 138.75. Déli vasut 25.25. Osztrák aranyjáradék —.— Olasz járadék 92.50. Laura-kohó —.—. Harpeni 135.50. Discont 175.50 Alpesi —.—. Bécsi bankegyesület —.—. Az irányzat csendes.

Páris, julius 30. (*Zárlat.*) Osztrák-magyar államvasut 687.—, 4% osztrák aranyjáradék 97.10. Osztrák Länderbank —.—. 3% francia járadék 99.75. Ottomanbank 528.—. 3 1/2% francia járadék 102.35. Alpesi bánya részvény —.— 4% magyar aranyjáradék 95.50. Párisi bankrészvény 10.88 Olasz járadék 91.25. Francia törleszth. járadék —.—. Osztrák földhitelintézeti részvény ——.—. Török dohányrészvény 311.—. Az irányzat bágyadt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Julius 30. A sertésüzlet irányzata csöndes.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Öreg közép páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban ——— krajcárig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 94—95— fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig való sulyban) 93—94 fillérig. Fiatal könnyü páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban 93——94 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 820 kilogrammon felüli sulyban) —.—.——. fillérig. — Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——.— fillérig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli sulyban) 95——96 fillérig. — Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 93—94 fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 93——94 fillérig.

Sertéslétszám: 1900. jul. hó 22. napján volt készlet 43.461 darab, 1900. julius hó 29. napján felhajtatott 664 darab, 1900. évi julius 29. napján elszállittatott 572 darab, 1900. julius hó 30. napjára maradt készletben 44.087 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Julius 30. —

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter a kőmüves-, ács- és kőfaragó-mesteri képzettség megvizsgálására Budapesten szervezett bizottság helyettes elnökévé Acsádi Jenő főmérnököt, a budapesti államépitészeti hivatal helyettes főnökét; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Dér István temesvári állami főgimnáziumi helyettes tanárt jelenlegi állomáshelyén meghagyva, a IX. fizetési osztály 2. fokozatába való sorolás mellett rendes tanárrá. Pungur Gyula, a m. ornithologiai központhoz szolgálattételre berendelt állami polgári iskolai rendes tanitót, jelen állomásán és minőségében való meghagyása mellett, Bocsek Valéria okleveles tanitónőt a trencséni állami elemi népiskolához rendes tanitónővé, Orbán Sándor dijnokot a kolozsvári „Karolina" országos kórházhoz irnokká; az igazságügyminiszter Göllner Frigyes zólyomi járásbirósági joggyakornokot a turóc-szentmártoni kir. járásbirósághoz aljegyzővé; a pécsi főügyész Szakálos János nagykanizsai törvényszéki fogházőrt a nagykanizsai ügyészséghez hivatalszolgává nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Lipcsey Janka deési államilag segélyezett községi polgári iskolai rendes tanitónőt, jelenlegi minőségében, a csongrádi államilag segélyezett községi polgári leányiskolához, Valcz Jenő miskolci vasuttelepi állami elemi iskolai tanitót az aranyos-maróthi állami elemi iskolához jelen minőségében, Váczy István és Váczyné Schmidt Elvira aranyos-maróthi állami elemi iskolai tanitót, illetve tanitónőt, a kisteleki állami elemi iskolához jelen minőségében; az igazságügyminiszter dr. Vass Lajos kaposvári ügyészségi alügyészt a pestvidéki, Tóth István kalocsai ügyészségi alügyészt a székesfehérvári ügyészséghez, Trombauer Árpád turóc-szent-mártoni járásbirósági aljegyzőt a besztercebányai törvényszékhez, Kis Kéry Béla debreceni itélőtáblai irnokot a szatmárnémeti, Tankó János brassói járásbirósági irnokot a brassói és Szabados János soproni országos fegyintézeti tiszti irnokot a nyiregyházi törvényszékhez helyezte át.

Pályázatok. Postamester Zuberecsen (Árvamegye) augusztus 10-ig. — Dijnok a vörösbányai járásbiróságnál 2 hét. — Dijnok az ó-lublói járásbiróságnál 2 hét. — Tanár a besztercebányai felsőbb leányiskolánál augusztus 20. — Adótárnok az egri adóhivatalnál 14 nap. — Hivatalszolga a karánsebesi járásbiróságnál 4 hét. — Tanár a szegedi felsőbb leányiskolánál augusztus 20.

Napirend.

Naptár. Kedd, julius 31. — Római katolikus: Loy. Ignác. — Protestáns: Germán. — Görög-orosz: (julius 18.) Emilián. — Zsidó: Ab. 5. — Nap kél 4 óra 21 perckor. — Nyugszik 7 óra 19 perckor. — A hold kél 9 óra 29 perckor reggel. — Nyugszik 8 óra 54 perckor este.

A miniszterek nem fogadnak.

Az országos katolikus nagygyülésre való jelentkezés utolsó napja.

Nemzeti Muzeum: Régiségtára nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépő-dij mellett megtekinthetők.

Az iparmüvészeti muzeum és iparmüvészeti társulat állandó bazárja nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Országos Képtár zárva.

Egyetemi füvészkert az Üllői-uton, nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 2—6 óráig.

Állandó müvásár a városligeti müczarnokban nyitva délelőtt 9 órától délután 6 óráig. Belépődij nincs.

Mezőgazdasági muzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva d. e. 9—1 óráig.

Földtani muzeum (Stefánia-ut 14. sz.) nyitva délelőtt 10—1 óráig. Belépődij 1 korona.

Teknologiai iparmuzeum nyitva délelőtt 9 órától délelőtt 12 óráig és délután 3—5 óráig.

Az összes könyvtárak zárva vannak.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó-osztály és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerepesi-ut 22. szám alatt. Hivatalos órák délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállitása, a Keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi (kirendeltségek központi üzletvezetősége Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— *A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése.* —

Budapest, julius 30.

Az angliai depresszió az északi tengert és Norvégiát boritja; egy uj erős maximum nyugatról nyomul be a kontinensre és a régi maximum Oroszország nyugati felét boritja.

Az időjárás az északi depresszió mentén esős volt, mig egyebütt száraz és jobbára derült.

A hőmérséklet változásai jelentéktelenek.

Nálunk az ország északi felében és az Alföldön előfordult gyenge zivataroktól eltekintve az időjárás felhőtlen és száraz és az északhoz képest szokatlanul meleg.

Kilátás: Meleg idő várható, helyenkint, de inkább csak az ország nyugati felében zivataros esőkkel.

Vizállás.

		julius 28. méter	julius 30. méter			julius 28. méter	julius 30. méter
Inn	Schärding	2.20	2.20	Tisza	M.-Sziget	0.45	0.40
Duna	Passau	2.99	2.8[illegible]	„	Tokeháza	0.10	0.10
„	Linz	0.35	0.3[illegible]	„	V.-Namény	0.04	0.11
„	Bécs	0.3[illegible]	0.[illegible]2	„	Tokaj	0.31	0.15
„	Pozsony	2.5[illegible]	2.35	„	Tisza-Füred	0.6[illegible]	0.[illegible]
„	Komárom	3.[illegible]	2.9[illegible]	„	Szolnok	1.64	0.48
„	Budapest	2.97	2.76	„	Csongrád	0.70	0.78
„	Paks	2.40	2.46	„	Szeged	1.50	1.12
„	Mohács	3.35	3.6[illegible]	„	Török-Becse	1.63	1.23
„	Gombos	3.98	3.91	„	Titel	3.20	3.84
„	Ujvidék	3.17	3.28	Ondova	Bártfa	0.60	0.—
„	Pancsova	2.58	2.18	Topolya	Hoór	0.90	0.92
„	Orsova	3.15	2.86	Bodrog	Zemplén	1.30	0.—
Morva	Magyarfalva	0.93	0.8[illegible]	Sajó	Zsolca	1.76	1.95
Vág	Zsolna	0.50	0.4[illegible]	Hernád	H.-Németi	0.59	0.38
„	Trencsén	0.44	0.41	Berettyó	Margita	0.2[illegible]	0.22
„	Szered	0.70	0.68	„	B.-Ujfalu	0.20	0.20
Rába	Sz.-Gotthárd	0.1[illegible]	0.2[illegible]	Körös	Csucsa	0.13	0.—
„	Sárvár	0.24	0.24	„	N.-Várad	0.11	0.12
„	Győr	2.74	2.40	„	Belényes	0.35	0.38
Dráva	Pettau	1.25	1.20	„	Tenke	0.05	0.06
„	Zákány	0.16	0.20	„	Gurahonc	0.24	0.24
„	Barcs	0.72	0.71	„	Borosjenő	0.20	0.22
„	Eszék	2.24	1.96	„	Békés	0.20	0.18
Mura	M.-Szerdah.	0.6[illegible]	0.[illegible]0	„	Gyoma	0.05	0.19
Száva	Zágráb	0.68	0.52	Maros	Gy.-Fehérvár	0.28	0.12
„	Sziszek	0.12	0.03	„	Branyicska	0.76	0.82
„	Mitrovic	2.14	2.98	„	Soborsin	0.—	0.—
Szamos	Deés	0.0[illegible]	0.10	„	Arad	0.66	0.64
„	Szatmár	0.86	0.78	„	Makó	0.48	0.44
Kraszna	N.-Majtény	0.04	0.0[illegible]	Temes	K.-Kostély	0.66	0.50
Latorca	Munkács	0.02	0.20	Béga	Kiszető	0.74	0.70
Laborca	Homonna	0.10	0.05	„	Temesvár	0.—	0.15
Ung	Ungvár	0.02	0.—	„	Becskerek	0.29	0.10

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Nyári szünet.

NEMZETI SZINHÁZ.
Nyári szünet.

VIGSZINHÁZ.
Nyári szünet.

NÉPSZINHÁZ.
Nyári szünet.

MAGYAR SZINHÁZ.
Nyári szünet.

URÁNIA SZINHAZ
Kerepesi-ut 21.
Kedd, 1900. julius hó 31-én.
A viceadmirális.
Nagy operett 3 felvonásban. Zenéjét szerz. Millöcker Károly. Forditotta Makai Emil és Kövesi Albert.
Kezdete 7½ órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.
(Budán, a Krisztinavárosban.)
Kedd, 1900. julius hó 31-én.
A gésák
vagy: **Egy japán teaház története.**
Énekes játék 3 felvonásban. Irta Owen Hall. Fordiotta Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerzette Sidney Jones.
Kezdete 7 órakor

VÁROSLIGETI SZINKÖR.
Kedd, 1900. julius hó 31-én.
Gyöngyi Izsó vendégfellépésével.
Uj Szulamit
vagy: **Abszolut Jakab, Jeruzsálem fia.**
Látványos parodisztikus bohózat énekkel és tánccal egy előképben és 3 felvonásban. Irta Feld Mátyás. Zenéjét szerzette Barna Izsó.
Kezdete 7½ órakor.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárnyitás 1/28-kor. Az előadás kezdete 1/29-kor.
A Mulató 16°-ra szellőztetve van.
Mérsékelt nyári idény helyárakkal.
Ma a juliusi müsor müvészeinek bucsu fellépte,
nagy ünnepi előadás
az itt tartózkodó román kivándorlók javára. Számos látogatásért esedezik **a bizottság.**
Holnap szerdán, augusztus hó 1-én egész uj müsor.
Szenzációs! Uj! Fenomenális!
Fregolina
átváltozó müvészek (1 hölgy 2 ♂) egyedül a nemében, eddig még nem látott mutatvány.
Edler Guszti és György
fenomenális tiroli duettisták, „Egy negyed órát a felső hegyekben" cimü jelenetben, saját fényes dekorációk.
Ugymint fellépte az összes ujonnan szerződött müerőknek.
Jegyek elővételben kapnatók Weiss A. dohány nagytőzsde, Karoly-körut 26. és a Mulató nappali pénztárnál.
A mulató villanyos világitása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készittettek.

NÉMETALFÖLDI KIRALYI
CARRÉ-CIRKUSZ
Carré Miksa igazgató.
Ma és mindennap este 7½ órakor:
nagy előadás
dus változatos müsorral, a magasabb **mülovaglás, lóidomitás, tornászat, némajáték** és **balett.** Fellépnek a legjobb müvészek és müvésznők, valamint a jelenkor legjobb **légvoltigeusejei**
THE 3 METEORS
a „levegő csillagai".
A legjobb iskola- és szabadon idomitott lovak elővezetése **Carré Miksa** igazg. által. Szinre kerül:
Egy müvészünnepély
Nagy kiállitási némajáték ballettel. Szinre alkalmazta és rendezi **Carré Oszkár igazgató.**

KÖRUTI FÜRDŐ ÉS GŐZMOSÓ
Gőz és porcelán kádfürdők. Erzsébet-körut 51. szám. Hidegvizkura, villamos fürdők. A gőzmosóda gyorsan és pontosan teljesiti megbizásait.
Fedett uszoda.

Torna eszközök, függő-ágyak
kötélárúk és mindennemü
hálók ipartelepe.
Ponyvák, zsákok, ruhatartó kötelek fehér kenderből, zsinegek, dohány- és rebzsinórok, kendertömlők és hevederek. Valódi angol **lawn-tennis, football és halászati készletek** gyári raktára.
SEFFER ANTAL
Budapest. Központi városház épület Károly-u. I. bolt sz. 12. Gondos kiszolgálat. Vidékre árjegyzék szerint. Költségvetés tornatermek teljes berendezésére kivánatra dijmentesen.

BUTOR
eladás
szolid árak, modern façon és jó minőségben. Nagy raktár asztalos- és kárpitozott butorokban, a legegyszerübbtől a legfinomabb minőségig, ugyszintén szecesszió-, barokk-, angol- s ó-német stylusban. Eladunk

1 matt, faragott hálószoba-berendezést	95	frt és feljebb
1 „ „ „ „	125	„ „ „
1 ebédlőt, mely egy matt faragott kredenczből, 1 kihuzó-asztal, 6 szék, 1 diván, 1 consoltükörből áll	145	„ „ „
1 szalon-garnitura francia szövettel	100	„ „ „
1 „ „ plüssel	80	„ „ „
1 „ „ finom szövettel	60	„ „ „
1 diván boureth-szövettel	28	„ „ „
1 ottomán	28	„ „ „
1 magas ebédlő-diván	35	„ „ „
1 iróasztal	15	„ „ „
1 kihuzó-asztal, matt	12	„ „ „
1 ágy	12—16	„ „ „
1 szekrény, 2 ajtós	18	„ „ „
1 consol-tükör	50	„ „ „

A legujabb árjegyzék, több mint 330 képpel, 25 krnak bélyegben való beküldése ellenében franco küldetik.
VargaMihály és Társai
magyar butoripar-társaság
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 2. sz., Kigyó-tér sarkán.

BUTOROK
úgy készpénzért mint,
részletfizetésre
a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig
legjutányosabban
Ehrentreu és Fuchs
testvéreknél,
BUDAPEST,
VI., Teréz-körut 8.
Andrássy-ut közelében.
Képes árjegyzék ingyen.

Angol tapéta raktárak.
Ajánlja nagy raktárát bel- és külföldi kárpitokban: kávéházak, vendéglők, épületek és lakások kárpitozását helyben és vidéken is azonnal és jutányosan elvégzi.
Minius Jakab Budapest,
Főüzlet: Kerepesi-ut 6.
Fióküzlet: Irányi-u. 25.

Stern, Merkel és társai
Budapest, VI., Szerecsen-utca 35. sz.
Bronz csillár-gyár
légszesz és villamvilágitáshoz.
Templomcsillárok minden stilusban.
Dus raktár a LEGOLCSÓBB GYÁRI ÁRAK mellett. — Villamos világitási berendezések és villamos erőátvitel.
Katalógus és költségvetés dijtalan.

2814/1900. számhoz.

Hirdetmény.

A keresk. m. kir. Miniszter Ur Ő Nagymélt. az 1900. évi julius hó 9-én kelt 25162/II. számu rendeletével a budapest-gráci állami közut 14—15 km. szakaszának rendezését 2244 kor. 36 fill. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlitett munka kivitelének biztositása céljából az

1900. évi augusztus hó 14-ik napjának d. e. 10 órájára

a budapesti magy. kir. államépitészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitüzött nap d. e. 10 órájáig nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előirt, az engedélyezett költségösszeg (illetve az ajánlati költségvetés végösszege) 5%-ának megfelelő bánatpénz csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó müszaki müvelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

(Az ajánlati költségvetés nyomtatványa ivenkint 80 fillérért az államépitészeti hivatalnál megszerezhető.)

Kelt **Budapesten,** 1900. julius 25-én.

Magyar királyi államépitészeti hivatal
Budapesten.

Rendkivüli occasió
kinálkozik **1900. augusztus hó 20-ág** az országszerte a legjobb hirnévnek örvendő **butorcég**
SÁRKÁNY és SCHÜTZ
kárpitosok és diszitők
VII., ERZSÉBET-KÖRUT 12. SZ.
a New-York kávéházzal szemben, ajánlja a t. c. **butorvásárló közönségnek** a raktáron lévő teljes **menyasszonyi kelengyéül** alkalmas és hibátlanul jutányos áru, **szalon-, háló-, ebédlő-** és **uriszoba-berendezések,** valamint egyes **butordarabok megtekintését.** — Tisztelettel
Sárkány és Schütz
Budapest, Erzsébet-körut 12. szám.

Pénzkölcsön
sorsjegyekre és értékpapirokra, majdnem a teljes árfolyamig. **Zálogban levő sorsjegyek** általan kiváltatnak és azokra *nagyobb* és *olcsóbb előleget* adok, vagy átveszem a sorsjegyeket a mai napiáron — mint a hirlapokban jegyezve — és a tulajdonos ugyanazon sorsjegyeket visszaveheti tőlem apró részletfizetésre.
Ifj. SCHÖN ARMIN bankháza
(Alapittatott 1884-ben.)
BUDAPEST, Erzsébet-körut 48. sz. a.
(A Royal nagyszállodával szemben.)
Vidéki megbizásokra különös gond fordittatik.

„The Gresham"
életbiztositó-társaság Londonban

Magyarországi fiók: **Budapest,** Ferenc József-tér 5. és 6. a társaság házában.	Ausztriai fiók: **Bécs,** Gisellastrasse 1. sz. alatt a társaság házában.

A társaság vagyona 1896. december 31-én ..... korona 157,805.340.—
Évi bevétel biztositások és kamatból 1896. dec. 31-én... „ 28,670.916.—
Kifizetések, biztositási és járadéki szerződések, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848.) ..... „ 339,497.900.—
Az 1896. évben a társaság 8654 kötvényt állitott ki ..... „ 80,577.950.—
összeg értékben. Csekély dijfizetés mellett a társaság előnyös jelzálogkölcsönbiztositásokat is köt, a ház, vagy a földbirtok tehermentesitésére, a birtokos elhalálozása esetére. — Prospektusokkal és életbiztositási dijtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállit és felvilágositással a jelzálogkölcsönbiztositást illetőleg, továbbá ajánlatokkal dijmentesen szolgálnak az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a *magyar és osztrák fiókok.*

Szabad.
galv. pneumatik-védők
kerékpárok,
automobilok és csomagszállitó tricklik
részére.
Egyetlen védelem
szegek és üvegcserepek ellen.
A pneumatik-védő könnyü, puha és rugalmas. Ára készletenként (kerékpáronként) 9 korona. Szállitás utánvéttel vagy az összeg előzetes beküldése mellett. Ismételadóknak megfelelő árengedmény. Első minőségü képviselők az összes városokban keresztetnek.
Fischer F. és Társa
galv. ércpapirgyár
Bécs, III., Rasumoffskygasse 29.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAPlan PAPlan PAPlan

	frt
1 összehajtható vaságy 3 db kivehető matráccal	10.—
1 db rouge paplan	1.80
1 db rouge paplan prima	2.80
1 db satin cachmir paplan	3.80
db atlasz cachmir paplan	4.80
1 db atlasz selyem paplan	8.—
1 db fedros atlasz selyem paplan	12.—
1 db jó vászon ágy lepedő	1.30
1 db jó „ paplan „	2.—
1 db fianel ágy pokróc	1.80
1 db gyapju ágy pokróc	4.50
1 db jó lópokróc	1.70
1 db szegett lópokróc	4.50
1 levarrott szalmazsák	2.20

	frt
1 acél sodrony ágybetét	5.—
1 tengerifü matrác	4.50
1 Afrique matrác	5.50
1 lószőr matrác	12.—
1 rugányos ágybetét	15.—
1 nagy szoba szőnyeg	2.50
Futó szőnyeg 25 krtól feljebb	
1 ablak tunis függöny	1.50
1 ablak Kongó „	0.50
1 esztergályozott függönytartó	1.50
1 ablak csipke függöny	3.50
1 bouret ágyteritő	2.50
2 gyapju ágy- és asztalteritő	11.—

GICHNER JÁNOS és TÁRSA
paplan, matrác és kárpitosáru gyárosok, szőnyeg, függöny-, ágy- és asztalteritő stb. nagy vál asztokban.
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 20. szám.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldünk.
Nem tetsző árukat kicseréljünk, vagy a pénzt visszaadjuk.

Uri Havelock 7 frttól,
Női Havelock 9 frttól,
Fiu Havelock 4 frttól,
Leány Havelock 5 frttól feljebb.
A legjobb csak

a tirolinál

Justitz Leopold,
lodenruha-specialista
BECS,
IX., Währingerstrasse 48.
Telefon 7248. sz.
a tanitók egyletének házának az osztr. tourista, a touringclub és számos kerékpáregylet stb. szállitoja.

LODEN irt
LODEN városi öltöny 12.—
LODEN menesikoff 12.—
LODEN hajtókö-peny 12.—
LODEN tourista-öltöny 12.
LODEN molnár-öltöny 10.—
LODEN sütő-öltöny 12.—
LODEN öltöny m.-lomnai-donosoknak 12.—
LODEN erdész-öltöny 16.—
LODEN erdőkerülőnek 10.—
LODEN vihargallér 5.—
LODEN gamassni 2.50
LODEN vihar-köpeny 5.—
LODEN kerékpáros gallér 5.—
LODEN dress sapkával
LODEN minden szinben 10.—
LODEN iskola-öltöny 8.50
LODEN iskola-köpeny 4.—
LODEN fiu-öltöny 5.—
LODEN fiu felsőkabát 5.—
LODEN uri öltöny 12.—
LODEN smoc és melleny 8.—
LODEN vadászöltöny 16.—
LODEN hegyi kabát 7.50
LODEN vadászkabát 9.—
LODEN köpeny 12.—
LODEN irodakabát 5.—
LODEN nadrág hosszu 5.—
LODEN nadrág rövid 4.50
LODEN felöltő 10.—
LODEN zekekabát 7.—

valamint minden egyébfélé lodenruhadarab mindenféle fajta lodenből a lehető legolcsóbb nagybani árak mellett; minden fentnevezett cikk jobb minőségben is és minden árváltozásban készletben tartatik, — Vidéki megrendelések a legjobban eszközöltetnek. Nemtetszés esetében vagy a teljes összeg visszaadatik.

Justitz Leopold,
lodenruha-specialista,
Bécs, IX., Währingerstr. 48
Divatalnok nadrág, szürke, tricot 5.50
Divatalnok zubbony államzöld ... ... 7.—
Tornanadrág, drap, tricot 5.50
Double-hálókabát ... 7.—

Butorok
lakásba, előszobába, konyhába,
boltberendezések
és minden asztalosmunkák jó kivitelben legolcsóbban megrendelhetők 3616
Ligeti asztalosnál,
VIII., Német-u. 11.

Szőllőtelek
Szt. Mihályon 292 □-öl melyre 110 frtot befizettem, egy használt de jó bicikliért elcserélendő. Cim Erzsébet-körut 42. III. em 20. 3043

Férfiak figyelmébe.
A legmakacsabb és idült hugycsőfolyásnál (magfolyás stb.) egyedül gyors és biztos sikerrel használtatnak a „Gonorrol-pilulák" helyek egyedül csak Silberstein S. vegyészeti laboratoriumában Bécs IX. Lossauerlände 35. kaphatók, ára egy doboznak 2.50 frt (ezen összeget levélbélyegekben is lehet beküldeni).

Sertések
emésztőképességének fentartására, megjavitására, ha a sertés beteg, nem eszik, nem emészt és nem bizik, legjobb a „Csemiczky és Syposs gyógyszerészek táppora". Kisebb csomag 1 sertésre 50 kr., nagyobb csomag 10 sertésre 4 frt 50 kr. Kapható: „Drogua-üzlet" Budapest, Üllői-ut 6. Nyilatkozat: Sertésvészes disznaimnál sertéstápporrukat kitünő eredménnyel alkalmaztuk, miert is köszönetem nyilvánitom.
Kispest, Jókai-utca 7.
Tisztelettel Kisfaludi Lipthay Elemér.

A hóhér kötele.
Regény. Petőfi Sándortól. Előbb 2 kor. most 60 fill. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

PAPIR KÁRPIT GYÁRI RAKTÁR
VII., Erzsébet-körut 23.
Zimmermann Bernát
festő és mázoló
Budapest, VII. Almásy-tér 16.
Magyar, francia, angol és német papir kárpitok saját raktára
legnagyobb és legmodernebb választékban.

GALANTAI-féle
törv. védett
élővirágos levelező-lapok:
szegfű, árvácska, négylevelü lóhere, nefelejts stb. (20 mintában) 1 drb 10 kr.; az egész soroz. 1 frt 80 kr.
Virágcsokor (több mintában) 1 drb 25 kr. 5 drb 1 forint.
Plüs csokorral 1 drb (több mintában) 35 kr.; 5 drb 1 frt 50 kr.
Faimitáció csokorral (több mintában) 1 drb 25 kr.; 5 drb 1 frt 10.
Fenti levelező-lapok gelatinnal védve és szalagral vannak ellátva.
Az összeg előzetes beküldése ellenében bérmentve küldi meg a
„Budapesti Napló"
kiadóhivatala József-körut 18.

Kizárólag egyedüli főraktár
valódi francia és angol gummi- és halhólyag különlegességekben tucatja 1.20 krtól 6 frtig. Parisi óvspongya Safeti Spongyes 4 frttól 6 frtig. Pessarium occlusivum, hölgyeknek nélkülözhetlen, drb 1.50—2 frt. Megrendeléseket pontosan, a legnagyobb diskréció mellett eszközöl
Radványi L.
sérvkötő- és sebészeti-kötszergyár
Budapest, VII. Erzsébet körut 36.

BUTOR részletfizetésre!
Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházférfiak, valamint más hitelképes egyének kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányu asztalos- és kárpitozott butorokat.
Dósa Kálmán Budapest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.
Árjegyzéket 25 kr. levéljegy beküldése ellen bérmentve küld fentt cég B. osztálya. 5167

Magy. üvegbiztositó-társaság
BUDAPEST, Váci-körut 31.
Biztosit tükör-üvegtáblákat portálékban, üvegértékeket egészépitményeknél, a legolcsóbb díjak és a legpontosabb leszámitolás mellett. Több évre szóló biztositásnál tetemes kedvezmények. Elvállal szállitási biztositásokat is.
ÜGYES ÜGYNÖKÖK kerestetnek.

Titkos betegségek ellen
25 évi, részben katonaorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható
DR. KAJDACSY,
v. cs. és k. ezredorvos.
Electrotherapiai rendelő intézete
Budapest, Váci-körut 4. sz. 1. em.
A legelhanyagoltabb hugycsőfolyásokat, legsulyosabb hugyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbajait
Elgyengült férfierőt
az orvosi világ által legujabban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerü
Electro-Massage vagy Psychrophor
által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjukori bünök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátgerincbajokat gyógyit a legujabb gyógymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig
Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat Külön várótermek.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Legmegbizhatóbb francia gummi
különlegességek és halhólyagok a legfinomabb minőségben tucatja 1 frtól 6 frtig. Capot americain (rövid) tucatja 2—3 frtig. Hölgy szivacs tucatja 2—4 frtig. Peli porus nőóvszer darabja 1 forint 50 kr. Szétküldi gyorsan utánvétel szigoru diskréció mellett
TROPP MÓR
BUDAPEST,
VII., Kerepesi-ut 84.
Kimeritő és képes árjegyzék bérmentve, zárt boritékban.

Századvégi asszonyok.
Regény 1 köt. Inokai Páltól. Előbb 2 kor. most 60 fillér. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

CRÊME DE FANCHON
a 3 szív véd. jegyével
Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!
Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Főraktár: „URSITS" gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér 3.
Vidékre 20 fillér többlet beküldése után franko.

Ideg- és nemi betegségek
makacs vér- és bőrbajok, mint gyengeségi állapotok radikális gyógyitására páratlan sikerü gyógyhatásai folytán legmelegebben ajánljuk
Dr. Mitzger Tivadar
HIRNEVES
HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI
RENDELŐ-INTEZET
Budapest,
VI. ker., Teréz-körut 44. I. emelet.
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető.
Rendelés d. e. 8—1-ig d. u. 2—8-ig.
Levelekre dijmentesen válaszoltatik. Prospectus ingyen.

2941. szám.

Árverési hirdetmény.

Közhirré tétetik, hogy az alább felsorolt tölgyfa anyagnak az erdőben tövön leendő eladása iránt

f. évi augusztus hó 21-én d. e. 10 órakor, Zsarnócán,

az erdőhivatal tanácstermében, zárt irásbeli ajánlatok utján, nyilvános árverés fog tartatni.

Eladásra kerül:

I. A garamrévi m. kir. erdőgondnokság A. üzemosztályában:

1. a II. v. s. 9. tag,	27. és 28.	osztagában	1664	drb tölgyfa	14.336	kor.
2. a III. v. s. 15.	„ 26.	„	699	„ „	8.357	„
3. a III. v. s. 16.	„ 33.	„	5204	„ „	89.669	„
4. a III. v. s. 16.	„ 37.	„	376	„ „	5.090	„
5. a III. v. s. 17.	„ 51.	„	348	„ „	1.147	„
6. a VI. v. s. 19.	„ 5. és 6.	„	2718	„ „	30.021	„
7. a VI. v. s. 33.	„ 13. és 14.	„	961	„ „	5.814	„

II. A jalnai m. kir. erdőgondnokság C. üzemosztályában:

8. az I. v. s. 6. tag, 45. és 46. osztagában, továbbá a II. v. s. 9. tag 27. „ összesen 2874 drb tölgyfa 9.957 „

III. A selmecbányai m. kir. erdőgondnokság D. üzemosztályában:

9. az I. v. s. 5. tag, 47. és 57. osztagában, továbbá a II. v. s. 12. tag 35. „ összesen 781 drb tölgyfa 14.535 kor.

kikiáltási ár mellett.

Az ajánlatok az 1—9. tétel alatt részletezett faanyagok mindegyikére külön-külön teendők.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka.

Az árverési és szerződési feltételek, az alulirott erdőhivatalnál megtekinthetők.

Zsarnócán, 1900. évi julius hó 12-én.

M. kir. erdőhivatal.

Magyar királyi államvasutak. Üzletvezetőség Kolozsvár.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége a kocsárd-m. vásárhelyi vonal M.-Ludas állomása mellett 8 lakóház épitésére alkalmas, esetleg 2—3 részletből is állható, összesen mintegy 3000 □ölnyi területet vásárolni óhajtván; arra ezennel pályázat hirdettetik.

Megkivántatik, hogy a vásárlandó telek lakóházak épitésére alkalmas árviznek ki nem tett terület legyen és hogy az a m.-ludasi vasuti állomáshoz lehetőleg közel feküdjék.

Az ajánlatok jogérvényes alakban bélyegzetten és lepecsételve „Ajánlat a m. kir. államvasutak által M.-Ludason vásárlandó telekre 17847/900. szhoz" feliratással ellátva f. év augusztus hó 10-ik napja déli 12 órájáig titkárságunkhoz beküldendők.

Az ajánlatban a megvételre felajánlott terület pontos fekvése, nagysága, az ölenkénti, vagy 1600 □ öllel számitott holdankénti egységár, telekkönyvi tulajdonosának valamint az ajánlattevő neve és lakczime pontosan kitüntetendő.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között tekintet nélkül az árakra és feltételekre szabadon választhasson.

Kolozsvár, 1900. julius hó 20-án.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Minden szó egyszeri beiktatása petit betükből 4 fill. **Vastagabb betükből 8 fillér.**

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre dijmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Olcsón vásárolni mindent

Drágán eladni mindent

az apró hirdetések utján lehet.

Alkalmazást kapni

Munkaerőt találni

az apró hirdetések utján lehet.

Potom pénzen

veheti most már mindenki hasznát a nyilvánosságnak, mert eltörölték a hirdetési bélyeget.

Például:

Ez a hirdetés csak 20 fillérbe kerül:

Keresek ócska konzoltükröt. Fejér, József-u. 9.

Ez 28 fillérbe:

Olcsón kinálok jól konzervált varrógépet. Zimmermann, Váci-ut 117.

Ez 32 fillérbe:

12 olcsó nádszéket veszek. Schwarz, Nádtelep-utca 12.

Ez is 32 fillérbe:

Keresek hüvös hónapos szobát. Ligeti, Vörösvári-ut 8.

Ez 48 fillérbe:

Elmennék nevelőnek, kitünően képesitett tanárjelölt vagyok, igényeim szerények. Hegyesi, Rákosárok-utca 1.

Apró hirdetéseket központi irodánkban és eredeti nyugta mellett még a következő fiókokban lehet föladni:

Breuer nővérek dohánytőzsdéje, Teréz-körut 54. szám alatt.

Engelmann Mór gyorssajtónyomda, IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Franke Pál könyvkereskedése, IV., Gróf Csiráky-féle palota. (Kossuth Lajos-utca, Kigyó-tér, Koronaherceg-utca sarkán.)

Jambrikovits dohánytőzsdéje, Kerepesi-ut 50. (Takarékp. épül.)

Kernberg Rozália dohánytőzsdéje, VIII. ker., Muzeum-körut 18. sz.

Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedő, Muzeum-körut 2. sz. (Nemzeti Szinház bérháza.)

Nemetsek A. J. ujság-árudája, Petőfi-tér 3. szám.

Rohonczi Ilona dohánytőzsdéje, Andrássy-ut 48. szám.

Szántó Mór dohánytőzsdéje, IV., Kecskeméti-utca 14. szám.

Sopronyi V. dohánynagyárus, VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Toldi Lajos könyvkereskedése, II. ker., Fő-utca 2. szám alatt.

Zipser és König zeneműkereskedése, Andrássy-ut 4. szám alatt.

Benda Józsefné, Andrássy-ut 69.

Deutsch Miksáné, Andrássy-ut 38.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Blockner J. hirdetési iroda, IV. ker., Sütő-utca 6. szám.

Eckstein Bernát hirdetési iroda, V. ker., Fürdő-utca 4. szám.

Fischer J. D. hirdetési iroda, IV., Zsibárus-utca 7. szám.

Goldberger A. V. hirdetési iroda, IV., ker., Váci-utca 9. szám.

Haasenstein és Vogler hirdetési iroda, V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Leopold Gyula hirdetési irodája, VII., Erzsébet-körut 14.

Mosse Rudolf hirdetési iroda, VII. ker., Károly-körut 9. sz.

Schwarcz József hirdetési iroda, V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

Tenczer Gyula hirdetési iroda, IV. ker., Szervitatér 8. szám.

Goldgruber Mór könyvkereskedő Buda II., Fő-utca 7. szám.

Minden apró hirdetés, melyet **itt este 6 óráig föladnak,** már másnap **megjelenik a Budapesti Naplóban.**

A szokásos 30 krajcáros bélyegilletéket megfizetni nem kell. Tehát ezentul a cimmel ellátott

apró hirdetések

is bélyegmentesek.

„Április 29.“

Imádott édes **szerelmem!** Az éjjel **betegen láttalak;** rettegek, **hogy az igaz.** Tudósits, **ha csak** egy szóval is, **vagy más** által drága **hogylétedről.** Szeretnék **odaborulni** kis lábaidhoz, **hogy ugy** köszönjem meg **azt a** mennyei **boldogságot,** melyben **részesitettél.** A legforróbb **imádattal** ölel hüséges **rabszolgád.** 6697

Csinos

intelligens fiatal özvegy, kinek szép otthona és 1500 forint évi jövedelme van, kellő alkalom hiányán, e téren óhajt — házassági célból — ösmeretséget kötni oly biztos állásu hivatalnokkal, ki minimum ugyanennyi évi jövedelemmel rendelkezik és kellemes külsővel és megnyerő modorral bir. Levelek ezen lap kiadóhivatalába intézendők „Szellem és Jellem“ jelige alatt. 6672

Előkelő

állásban levő fiatal ember csinos és komoly fiatal **leányka** ismeretségét keresi, a ki magát valamely pályára kiképeztetni óhajtaná. Arcképes ajánlatok „K. L.“ jegy alatt e lap kiadóhivatalához intézendők. **Titoktartás** becsületdolog. 6698

Május 1.

Levél ment szokott cimen. Nagyon. 6696

„Ilia“

jelölt helyre levelet küldtem; kezeit csókolja B. E. 6694

22 éves

vidéki izr. előkelő, csinos fiatalember későbbi komoly közeledés céljából levelezni óhajt egy kedves csinos vidéki vagy fővárosi bakfissal. Az első levelet a kiadóhivatalba kérném „Barna ifju“ jelige alatt. 6685

KERESLET.

Mérlegképes

könyvelő, ki az osztálysorsjáték kezelésben is jártas, felvétetik Kunetz Mór banküzletében Szabadkán. 3055

Könyvelő

ki a kézmüárut is teljesen érti, felvétetik **Halász Mórnál Szatmáron.** 3056

Egy irodai

gyakornok Pápai és Náthán cégnél, Budapest Andrássy-ut 2. sz. azonnal felvétetik, 6703

Egy ügyes

mamsell azonnal felvétetik **Heksch Hermin** nőikalap divatáru üzletében, **Király-utca 38. sz.**

Hirdetmény.

Az aradi izr. hitközségnél ez év szept. 1-én a pótimaházban egy erős, csengő hanggal biró előimádkozói állás lesz betöltendő, ki a magyar és német nyelvet birja és שוחט ובודק בעל קורא legyen.

Ajánlkozók folyamodványaikat ezen 1200 kor. évi fizetéssel és egyéb járandóságokkal összekötött állásra bizonyitványokkal képességükről és józan, vallásos életmódjukról, melyben koruk és életviszonyuk (nőtlen vagy nős, utóbbi esetben gyermekeik száma) aug. 15-ig a hitközség elnökségéhez bérmentve küldjék be. Próbához csak oly pályázók eresztetnek, kik az elnökségtől erre meghivatnak. Utiköltségek csak a megválasztottnak téríttetnek meg.

Arad, 1900. julius 24.

Az aradi izr. hitközség elnöksége:

KOHN S. N.

alelnök.

Izr. vendéglőben

a főzés elsajátitása végett csekély fizetésért és teljes ellátásért alkalmazást keresek. Leveleket „ABC“ jeligével a kiadóhivatal továbbit. 6699

Garzon

berendezéshez butort keresek. Árjelölt ajánlatokat „X“ cimen továbbit a kiadó. 6692

Alkalmazást

nyer, izr. okleveles magyar-német, zongorában is oktató tanitónő, pusztára egy IV. elemi osztályt végző leányka mellé. Cim a kiadóhivatalban. 3026

Mükertész

nős, a kertészet összes ágazataiban teljesen szakképzett, állást keres a főváros környékén levő vagy vidéken nagyobb uradalmi kertészetben, amit azonnal is elfoglalhat. Cime: IX. ker. Angyal-utca 32. sz. 6701

Használt

előszoba szekrényt tükörrel és botállványnyal venni óhajtok. Ajánlatokat H. J. alatt e lap kiadóhivatalához kérek. 2993.

Műterem

kisebbszerü, esetleg egy-két nagy világos szoba kerestetik fiatal festő részére. Damjanich-u. 41. II. 34. 3049

Utitársat

(fiatal embert) keresek, ki velem a világkiállitás megtekintésére augusztus hó elején Párisba utaznék. Szives ajánlatokat „Utitárs“ alatt a kiadóhivatalba kérek.

Váltókölcsönt

mely törleszthető, ajánl földbirtokosoknak, vagy kereskedőknek „Lloyd“ intézet, Budapest VII1/4. Kölcsön bejelentőlapot levélbélyeg ellen. 6691

Irodaszolga

v. portás, esetleg magános urnőhöz inasi állást keresek elsejére. Kósa, Vác. Horváth Mihály-u. 25. 6695

Haszonbérbe

keresek Heves vagy Biharmegyében 100 vagy 150 hold körüli földet. Közvetitők nincsenek kizárva. Alapos felvilágositás kéretik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6692

KINÁLAT.

Müvelt férfi,

ki a magyar, német, francia, angol és olasz nyelvet birja, irodalmilag is képzett, bárminemü, tudományához illő foglalkozást, szerény feltételek mellett elvállalna, esetleg oktatást adna. Ajánlatokat kérek „F. S.“ cimre VII. Bethlen-utca 10. I. emelet ajtó 10. 3047

Kiadó szoba.

A Kerepesi-uton a Népszinház szomszédságában, egy ujonnan berendezett tiszta, világos, kétablakos utcai szoba, külön bejárattal a lépcsőházból, tágas előszobával, jutányosan **kiadó.** Kerepesi-ut 34. III. em. ajtó 20.

Butor

alkalmi eladás! Fabutorok, valamint kárpitos-butorok, készpénzért olcsón eladatnak VII. Erzsébet-körut 23. földszint ajtó 2. 6634

Olcsó lakás kiadó!

2 szoba, konyha, esetleg 1 szoba és konyha. Bővebbet Kertész Pál divatkereskedésében Kerepesi-ut 44. a Népszinházzal szemben. 3045

Tartósan

készitett bicikli kosár, a mely a biciklinek ugy otthon való biztos eltartására, mint különösen utazás alkalmával e célra igen alkalmas eszköznek bizonyult, — kapható 15 koronáért Szekeres Jánosnál Galgócon. (Nyitram.) ugyanitt megrendelhetők csinos kiállitásu gyümölcs- és szőlőkosarak 20 drbonként 8 koronáért, a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett. 6552

Az orsz. magyar

gyorsirászati egyesület augusztus hóban Báthory Dezső középiskolai tanár ur vezetése alatt uj **magyar és német** nyelvü **gép- és gyorsirászati** tanfolyamot nyit. Jelentkezőket felvesz a **Yost irógép r.-t.** Erzsébet-körut 9--11. New-York palota.

Háló- és ebédlő-

berendezés teljesen uj, még nem használt állapotban áthelyezés miatt **sürgősen** rendkivüli olcsón eladó. Podmaniczky-utca 19. földsz. 3. 3052

Emléknek,

ajándéknak kiválóan alkalmas. Egy életnagyságu nagyitott fénykép bármily fénykép után müvésziesen elkészittetik, meglepetésnek ajándéknak nász, név, születésnapra legalkalmasabb, miután egy ily nagyitás nemcsak pillanatra, hanem örök időkre illő szobadisz is, a legszebb és örök emlék kedves halottainkról a fénykép sértetlenül visszaadatik, a hü másolatért kezeskedem, a vidéki rendeléseket pontosan eszközlöm. Grosz József, VI. Próféta-utca 5. 3011

Elegánsan

butorozott, különbejáratu szép nagy szoba 1 vagy 2 ur részére nagyon olcsón azonnal kiadó. Dessewffy-utca 25. I. em. 21.

Mázoló munkákat

elvállal jutányos árban Tamasits András. József-körut 18. szám. 6666

Vadászfegyver

két darab alig használt Lancaster 16-oskézimunka és egy 12 személyre való **kinaezüst evőeszköz** tokban jutányosan eladó. Krausz Mór, Ovoda-utca 22. I. 7. 6662

Uti versenygép

egész uj Reithoffer-tömlőkkel, elutazás miatt nagyon olcsón eladó. Kerepesi-ut 81. II., 10.

Tisztavérü

4 hónapos sötétvörös frsetter kanvizsla 25 forintért eladó. Szülői törzskönyvezettek. Cim Sziklai Nógrád-Bercelen. 6669

Kérvényeket

beadványokat bármely ügyben irok 50 krajcárért lehet levélbélyeg. Eljárok minden ügyben és megbizásban. Ungár Budapesten, Práter-utca 61. 6667

Elegánsan

butorozott utcai szoba előszobával a lépcsőházban. Célszerü orvos, ügyvéd, rajzoló vagy magán hivatalnoknak, augusztus 1-re kiadó. Akácfa-utca 3. 6675

Hársfa-utca 36.

első emeleten lakás (3 utcai, egy udvari szoba, alkóv, előszoba, konyha stb.) augusztus elsejére olcsón kiadó. 3046

Hamisitatlan Magyarádi bort 18 frttól 22 frtig rendelhetni Deutsch A.-nál Aradon, Deák Ferenc-utca 3. sz. 6453

Cipő alkalmi

eladás. Finom férfi- és női cipők 1 frttól 5 frtig, fél és kivágott cipők 65 krtól 2 frt 50 krig. Weisz Budapest, József-tér 12. 2996

VII. kerület

Peterdi-utca 34. szám alatt **pince - mühelyek** és **több lakás** kiadók. 6641

Cimbalom

120 forintos, olcsón eladó. VIII. ker. Tavaszmező-utca 7., ajtó 4. 6661

Szőnyeg diván

lószőrrel, remek szalongarnitura, asztal, bőrszék, iróasztal minden elfogadható áron azonnal eladó. Gyár-utca 25. kárpitosmesternél. 6688

Elegánsan

butorozott szoba olcsón kiadó. Linzergyárral szemben, kapuszám 17. 6640

10 drb

képes levelezőlapot fénykép után vagy felvétellel együtt 3 frtért készit az „Excelsior“ fényirda Budapest, Andrássy-ut 2?. Ugyanott amateurök részére mindennemü munkálatok készittetnek. 6544

Két szép szoba

elegánsan butorozva, külön bejárattal és egymásba átjárható egy gyermektelen családnál az Andrássy-ut és nyugoti pályaudvar közelében azonnal kiadó. Teréz-körut 35. II., 32.

A „Rejtelmes Világ“

előfizetőinek a lap megszünése folytán készek vagyunk az **„Égi Világosság“** számait a hátralevő előfizetési időre megküldeni. Sziveskedjenek ez iránti óhajtásukat utóbbi lap kiadóhivatalának Budapest, VII., Wesselényi-utca 30. bejelenteni.

Biciklik

árverésből hallatlan olcsón eladók. Liebsütz füszerüzlet Hernád-utca 27. 3057

Kávéház

főváros jobbhirnevü üzleteinek egyike, igen szépen berendezve, melynek jövedelméből bárkiis szakértelem hiányában is fényes és gond nélküli existenciára tesz szert igen jutányosan kedvező fizetési feltétekkel azonnal eladó. Bővebbet Niemetz Gyula üzletek **adásvételi** irodájában József-körut 22. sz.

Mérlegképes

könyvelő kinek 7 éves gyakorlata van és teljesen jártas a **kereskedelmi** levelezésben és mindennemü ügyiratok fogalmazásában, okt. 1-i belépésre állást keres. Cime Fábián Béla, Tatrang, Brassó mellet. 6689

Butor

Csupán pár hétig használt faragott hálószoba butor, asztal, székek rögtöni elköltözés miatt eladó Sándor-utca 38. fldsz. 10. 6700

A Nőitisztviselők

Országos Egyesülete irodáját f. év augusztus hó 1-én **V., Nádor-utca 17. I.** em. helyezi át. Az egyesület felkéri a kereskedelmi és egyébb irodák főnökeit, hogy a kik az egyesület állásközvetitési intézményét — **mely természetesen mint eddig is teljesen dijtalanul áll,** ugy a főnök mint a tagok rendelkezésére (levelezőnő, könyvelőnő, gyorsirónő, vagy gépirónő alkalmaztatása iránt) — igénybe venni óhajtják, ez iránti megkereséseiket fenti cimre sziveskedjenek intézni. 6702

Köznép-osztály

Ferenc József-kabát 4 frt
Jaquet --- --- --- --- 3 frt
Frack --- --- --- --- 5 frt
Nadrág --- --- --- --- 2.50.

Rothberger Jakab,
Kristóf-tér 2. I-ső emelet.

Arany- és ezüst eladás. Alkalmi nászajándékok, 13 latos ezüst evőkészletek 12 személyre 140 frt, 6 személyre 65 frttól kezdve és följebb. Mindennemü finom ezüsttárgyak barok és francia stilusban. Nagy raktár **arany férfi-láncokból,** massziv arany-gyürük 6 frt 40 kr., arany férfi órák 12 frt, arany női órák 9 frttól kezdve, 12 darab massziv evőeszköz 6 frt 50 kr. Veszünk zálogházi cédulákat. Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen. Grünberg Ármin Béla örökösei Budapesten, Városház-tér 9., I. em. 23., uj szám Váci-utca 30. Részletfizetésre is.

Minden

elfogadható árért kaphatók költözködési nehézségek miatt **Andrássy-ut 56. alatt Hegedüs Zsigmond** olajfestmény, kiváló izléses lakásdisz és diszmüárutárgyai. Ugyanitt a bolthelyiség kiadó. Az üzlet augusztus hó **1-től Andrássy-ut 17. alatt** fog létezni.

Zefir-bluzok . . . frt 2.90
Selyem-bluzok . „ 6.90

kaphatók minden szinben

Pölzl Kálmán-nál

Budapest, IV. Váci-utca 6. („Nagy Kristófhoz“.)

Kerékpár

majdnem uj, betegség miatt olcsón eladó. Régi posta-utca 4. III. em. 14. 3031

Legmagasabb

előlegek értékpapirokra és sorsjegyekre. Máshol elzálogositott sorsjegyek kiváltatnak és azokra magasabb kölcsön adatik, vagy a napi árfolyam szerint megvétetnek és **ugyanazon sorsjegyek** csekély havi **részletfizetés** ellen visszavehetők.

FLEISSIG SÁNDOR
bank és váltó-üzlete
Budapest, VII. Erzsébet-körut 2. szám. (Kerepesi-ut sarkán.)

Butor

készpénzért vagy **részlet-fizetésre** legolcsóbban **FUCHS BÓDOG-nál** BUDAPEST, József-körut 26.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szolid árak.

Mautner Henrik

butorszállitási és beraktározási vállalat

BUDAPEST, VIII., József-körut 21.

Száraz raktárak.

A Budapesti Napló apró hirdetései naponkint falragaszokon is megjelennek a főváros egész területén.

Nyomatott a „Pátria“ irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX., Üllői-ut 25.